

הישיבה המאתיים-ועשרים-ושלוש של הכנסת התשיעית

יום שני, כ"ד אייר תשל"ט (21 מאי 1979)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:00

א. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

של חברי-הכנסת אורי אבנרי ; 3. חוק סדר הדין הפלילי (תיקון) (עבירה שמעורב בה שוטר), תשל"ט-1979 — הצעתו של חברי-הכנסת עוזי ברעם ; 4. חוק הבריאות (הגבלות עישון ברשות הרבים והגבלות פירסום חמרי עישון), תשל"ט-1979 — הצעתו של חברי-הכנסת גד יעקבי.

עוד הונחו : מטעם הממשלה — אמנות מס' 151-145 והמלצות מס' 153-159 של אירגון העבודה הבין-לאומי ביחד עם תזכיר בנדון.

הי"ר מ. ל. מרון : אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת. ראשונה נשמע הודעה על המסמכים שהונחו על שולחן הכנסת.

פנן מזכיר הכנסת ש. יעקבסון : ברשות הישב-ראש, הנני מתכבד להודיע כי הונחו היום על שולחן הכנסת לדיון מוקדם : 1. חוק השיפוט הצבאי (תיקון) (אישור גזר-דין של בית-דין צבאי), תשל"ט-1979 — הצעתו של חברי-הכנסת מאיר פעיל ; 2. חוק להחלת אמנת ז'נבה, תשל"ט-1979 — הצעתו

ב. הצעת סיעות המערך, התנועה לשינוי ויזמה והחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון להביע אי-אמון לממשלה בשל המדיניות הכלכלית

חסרי מעצור, העובדים חשים כל חודש כיצד יורד שכר עמלם. ישראל לבשה מראה לאטינו-אמריקני וקברניטי המשק מתהלכים אובדי עצות וחסרי דרך. שר האוצר סיפר לחבריו — אני מבקש מחברי הכנסת לשים לב לסיפור שהוא סיפר — שאנשי חירות רוחשים שנאה כלפי כל אחד מאנשי המפלגה הליבראלית, ואפילו היתה תקופה שאיימו עליו פיסית, על שר האוצר, מצד אנשי חירות.

חברי הכנסת, איש לא דחה את הממשלה למצב הזה. קארטר לא לחץ, סאדאת לא יום, מלחמה לא היתה, השלום לא התבטא במחירו, המחירים העולמיים לא השתוללו. ההסתדרות הסכימה שיכוסו רק 70% מעליית יוקר החיים. חברי הממשלה, זו החלטת שלכם, שלכם בלבד. רק אתם נושאים באחריותה, ואם יש רגש של אחיות ממלכתית ורגש של כבוד עצמי אתם חייבים לשאת באחריות זו ולהסיק ממנה את המסקנות המלאות, שכן אימלתם את המשק, עירערתם את אמון העם, גרמתם להפסדים של מיליארדי לירות, הגדלתם את הפער החברתי, יצרתם פילוג בעם, השאתם זוגות צעירים ועולים ללא קורת-גג, ויעוצתם את מעמדה הכלכלי של ישראל בעולם. אתם, החובעים מכל עובד מדי-נה, מכל עובד רשות-שידור, אחריות למעשיו, אתם חייבים להראות דוגמה אישית ומה שאתם תובעים מזולתכם קיימו לגבי עצמכם, קומו ולכו.

מר ארליך, ההולך ונבנה עלי-ידי חבריו כשעיר לעזאזל לאומי, ניסה בתחלה להפיק זעם ונחמה. תחילה הכריז בתקיפות כי "נרחיק את הפאראזיטים מ'אל על'", אחר כך הוא החליט להוריד וללכת. ובאפריל 1978 הוא הכריז : "מעולם לא היה המצב הכלכלי כה טוב כמו היום". מר ארליך שכת, כנראה, באותו רגע נלהב את "הירושה הגוראה" שקיבל מקדמיו. ובראשית

הי"ר מ. ל. מרון : נשמע עתה את הצעת סיעת המערך להביע אי-אמון לממשלה בשל המדיניות הכלכלית. רשות הדיבור לחברי-הכנסת פרס.

שומעון פרס (המערך) : אדוני הישב-ראש, כנסת נכבדה, בעימות הטלוויזיוני שנערך בין מר בגין וביני לפני כשנתיים ימים טען מר בגין ש"הממשלה היא הגורם האינפלציוני" וכי אינפלציה של 31% "היא הרסנית", וכי צריך להגיע "להסכם או לאמנה שלפיהם לא יעלו המחירים והמסים ולא תביעות שכר למשך השנתיים הבאות". אך במקום להגיע לאמנה או הסכם חודשים ספורים לאחר מכן החליטו מר בגין ומר ארליך על מהפך כלכלי. בספרו לציבור כיצד קרה הדבר הזכיר מר בגין שו'בוטינסקי היה מייסדה של "האסכולה הליבראלית בציונות", וכאן הוא מפרש מה היא. זו האסכולה הדוגלת ב"יזמה הפרטית והתפשית כדרך האחת והיחידה לבניין המשק". ובשם אסכולה זו הוא היה "האיש הראשון", כך הוא מספר, שפנה לשר האוצר בהצעה לבטל את הפיקוח על מטבע-חוץ. ושוב מספר מר בגין על עצמו שהוא היה האיש שסמך את שתי ידיו על "המהפך הכלכלי". ומר בגין מסיים את סיפורו באמרו שהוא ושר האוצר היו "שני האנשים היחידים שידעו על כך". לא התעשיינים, לא ההסתדרות, לא הממשלה, אלא השניים נעזרו.

לא חלפה שנה-יחצי מאז החלטת השניים על המהפך הזה — והמשק הישראלי נמצא על עברי פי פחת. ישראל תפשה מקום בין ראשי המדינות האינפלציוניות, החוב הלאומי הוכפל, היבוא גדל, היצוא קטן, הפער במאזן התשלומים העמיק. את הארץ פקד אי-אמון עמוק במטבע שלה. העשירים התעשרו ועברו לחיי מותרות

חוברת כ"ח, ישיבה רכ"ג

— הצעת סיעות המערך, התנועה לשינוי ויוזמה והחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון להביע אי-אמון בממשלה בשל המדיניות הכלכלית —

שמעון פרס (המערך):

חברי המערך אינם עוסקים במשרדי הלשנות והם יודעים בדיוק באיזו מדינה מדובר. הם לא זקוקים שמישהו ילשין להם.

אהוד אולמרט (הליכוד):

אם דיברת על כלכלה לתפארת, הם רוצים להיות בטוחים לאיזו מדינה אתה מתכוון.

שמעון פרס (המערך):

רק משרד הלשנות מחפש דברים סודיים כאלה. חברי המערך יודעים בדיוק במה המדובר.

אהוד אולמרט (הליכוד):

הרי התדהמה ממש נראית על פניהם.

שמעון פרס (המערך):

בנינו מדינה — אתם כבר מתחילים להתגעגע אליה — בנינו מדינה ללא חוסר עבודה, תוך אספקת מזון במחירים זולים לכול, חינוך לכל הילדים, ותוך הקמת צה"ל עצמאי ומנצח. המדינה הזאת עמדה בכל התחייבויותיה הכספיות. יהושע רבינוביץ, שהרביחם כל כך לתקופה אותה, השאיר אחריו מלאי של יותר מ־2 מיליארד דולר, אינפלציה שירדה ל־23%, עלייה ניכרת ביצוא, ריסון בולט ביבוא, התקדמות לעבר סתימת הפערים במאזן התשלומים. זו היא הירושה "הנוראה" שקיבלתם. —

חיים קורפו (הליכוד):

אם כך, למה הצעת להחליף אותו בלוינסון?

שמעון פרס (המערך):

אתה כל הזמן מדבר רכילות. שמעת שאני הצעת להחליף אותו?

אהוד אולמרט (הליכוד):

במה עסקת פה רבע שעה? חירות, ליברלים, ארליך...

שמעון פרס (המערך):

— זו הירושה "הנוראה" שקיבלתם, ירושה שגור צרה מתוך אמונה שאוצר הטבע החשוב ביותר שיש לעם היהודי הוא האדם היהודי, האדם שהחליט להתפרנס מיגיע כפיו ומוחו, היהודי שאימץ לעצמו חלוציות כאורח חיים, האדם היהודי שהחליט להפסיק להיות זאב בודד או שועל בודד, ולהקים במאמץ משותף חברה עובדים שוחרת צדק חברתי.

יעדנו שתארץ, שהיא ענייה, לא תפנק אותנו בשפע פתאומי אלא האדם, כאשר הוא מסור, יפרה את אדמתה. ועליכן חתרנו לגייס, מתוך רצון טוב ובסבלנות, את כל משאבי כוח-האדם שלנו, כאשר המניע הוא יצירת חיים חדשים, בנייתה של חברה שתושחת לא רק על דמו-קראטיה מילולית אלא גם על דמוקראטיה כלכלית.

אתם האמנתם בתורה אחרת, תורה ליברלית, כביכול, תורת ה־laissez-faire, תורת הרווחה לאלה שמצבם מרווח, משטר כלכלי שבו כל דחקים — גבר, כל מתחכם — מתעשר. כאילו ניתן לעשות מישראל אמריקה קטנה, מבלי להבין שאילו אמריקה היתה קטנה היא לא היתה אמריקנית כל כך. לא עשירי אר-

שנה זו, כאשר שכח את ההצהרה הקודמת, הוא הודיע לעתונות כי "איתרנו את מקור האינפלציה והמשק עולה על דרך-המלך". לא חלפו אלא חודשים ספורים בלבד והמשק שיעלה על דרך-המלך" זקוק שוב לתכנית הצלה לאומית. תכנית זו נדחתה משבוע לשבוע, מה שבוע לשבוע הבא, כאשר כל שבוע עולה הון עתק, מי יכול להתייחס ברצינות להצהרות אלה?

אני רוצה לומר לראש הממשלה ולשר האוצר: כאשר המהפך הכלכלי נראה כהצלחה היו שניים שעשו זאת. כאשר התברר הכשלון — נותר רק מר ארליך, מר בגין נחלץ, כביכול או לכאורה, לעזרתו, אך אינו לאותה היחלצות.

ראשי-הממשלה מ. בגין:

אחראי, חברי-הכנסת פרס.

שמעון פרס (המערך):

מר בגין ציין שמר ארליך "עושה כמיטב יכלתו". הוא לא ציין מה היא היכולת הזאת. הוא הרגיש שש-ערותיו של מר ארליך הלבניו, הוא הסביר לקהל השומע עים שבלעדי מר ארליך ומדיניותו אי-אפשר היה לה שקיע את הסכומים הגדולים להקמת ישובים ושיכונים ביהודה ושומרון, שיכונים שהשר פת תיאר אותם רק כ"שיכונים לעת-ערב", לבלות בהם לילה. סוף סוף התברר מדוע גדל החוב הלאומי מ־350 מיליארד לירות ל־700 מיליארד — שיכונים ביהודה ובשומרון. סוף סוף התברר מדוע גדל החוב במטבע-חוץ ב־3,5 מיליארד דולר. סוף סוף התברר מדוע הגיעה האינפלציה ל־142% — הכול בגלל ההתנחלויות ביהודה ושומרון, ואלה, כידוע, היו המטרות העיקריות של התכנית הכלכלית, החלום שחלם מר ארליך בלילות, בגללו גם הלי-בינו שערותיו.

אדוני היושב-ראש, שלושים שנה בנינו מדינה. כל העולם התפעל ממנה, פרט לתנועת החירות ושרידי ד"ש. ידענו שאדמת הארץ שחונת, מימיה במשורה; התחלנו בעלייה המונית, לא סלקטיבית, מול נסיונותיהם של הערבים להכחידה, ומבלי שירשנו מאבותינו לא ידע חקלאי, לא ידע תעשייתי, לא מסורת צבאית, לא הרגלים ממלכתיים — הקמנו ארץ עצמאית, משק דינאמי לתפארת. הקימונו את המעולה שבחקלאות העולם, את החדשה שבתעשיות התקופה, תעשייה המייצרת מטוסי סילון ומכוני התפלה.

(ראשי-הממשלה מ. בגין קורא קריאת-ביניים)

הרי אתם אמרתם שיש ירושה נוראה. או שאתה מסתייג מהירושה או שאתה מודה בקיומה. אתה לא יכול לטעון יום כך ויום כך.

בנינו 950,000 דירות, קרוב ל־1,000 ישובים, וכל זה מתוך היחלצות לאומית כללית.

חיים קורפו (הליכוד):

שכחת לומר: ניצחנו בארבע מלחמות....

אהוד אולמרט (הליכוד):

חברי המערך רוצים לשאול אותך על איזו מדינה אתה מדבר.

— הצעת סיעות המערך, התנועה לשינוי ויזמה והחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון להביע אי-אמון בממשלה בשל המדיניות הכלכלית —

העובד חש, שלא כדאי לו "לחסוך גרוש לבן ליום שחר", כי הגרוש שרוי בדימוי אינפלאציה. התעשיין יודע שכדאי לו לעבור במהירות האפשרית מיצוא ליבוא, כי אם ערך הדולר המיוצא עלה ב-24%, מחיר ייצורו של הדולר הזה עלה ב-50%, ואילו בעד דולר מיובא הוא ירוויח כפליים. החקלאי הולך אובד עצות. הכנסתו הפנויה קטנה ב-9%. מחירי התפוקה שלו רק ב-40% בעוד מחירי התשומה שלו ב-50%. התיכנון החקלאי — פרט לשלושה מוצרים — התבטל. ושוב אין לו, לחקלאי, מושג מה יהיו הכמויות והמחירים בעונת הקציר או בעונת הקטיף. היצוא אינו משתלם, והארץ איננה יכולה לקלוט את שפע התוצרת. האשראי המכוון הנוקט, והוא נזקק להלוואות מהשוק החפשי הניתנות ב"ריבית קצוצה. המושבים החדשים הועמדו בפני משבר חמור, והחלה בריחה מהחקלאות.

והממשלה מתנחמת ברבים ואומרת: אין דבר, ייתכן שרע לישראל, אך טוב לישראלים. נשאלת הש"אלה: למי בעצם שייכת ישראל? מי אחראי לה? מי אחראי למחר הישראלי? כי ההנחה ש"טוב לישראלים ורע לישראל" היא הנחה ומניית וחולפת, שכן את ה"פער הזה שבין טוב עשוי ורע מחר מכסה מטבע-החוץ, המענק, המילווה, הכסף האמריקני.

הגרעון במאזן התשלומים גדל אשתקד ב-800 מיליון דולר והגיע ל-4.2 מיליארד דולר. השנה נצטרך לשלם קרן וריבית יותר מאשר הסכומים שמעניקים לנו. אנו ממשכנים, איפוא, את עתידנו, מסכנים את עצמאותנו, סותרים את דרכנו ההיסטורית. אנחנו הולכים והופכים לגרורה כספית של ארצות-הברית. חברי הכנסת, האם ניתן להגדיל תלות כלכלית מבלי להגדיל את התלות המדינית? אם, אכן אחת מסיבות האינ-פלאציה, כפי שהסביר מן בגין, היא ההתנחלות ביהודה ובשומרון, מה ערך מדיני ההתנחלות זו, כאשר המשכנתה המדינית והכספית עליה מצויה בידי ארצות-הברית? תלות גוברת זו מציגה גם סימן-שאלה מוסרי על אופי המהפכה הציונית שלנו — האם זו ציונות עובדת או ציונות שאולה? ציונות של עצמאות או ציונות של תלות? שכן אם אנו עצמנו לא נחסל את התלות תחול התלות את עצמאותנו.

מי שסבור שהעובד בישראל, והסתדרות העובדים כנציגותו, שקועים רק בהנאת העשוי, בגובה השכר, בטווח האגואיסטי של כל עובד — אינו מבין מה היא הסתדרות העובדים בישראל. העובד הישראלי רואה עצמו כבונה המדינה, כמקיימה וכמקדמה. הוא יודע כי מה שטוב למדינה — טוב לפועל. הוא אינו רוצה בחברה שמילה, גלונית, המתקיימת ממענקי זרים ומ"עבודת זרים. הוא רוצה בחברה החיה מפרי עמלה.

לכשתפנו את מקומותיכם סביב שולחן הממשלה יהיה מצב המשק גורא. אבל הארץ אולי תנשום לרווחה. (חבר-הכנסת ח. קורפ קורא קריאת-ביניים)

אנו יודעים יפה כי כדי להילחם באינפלאציה דרוש שים מאמצים עצומים וויתורים גדולים. לא נבטיח לעם הרים וגבעות. נאמר לו שהגיעה העת לפעול למען עצמאות חיינו ובטחון ילדינו. לא נסעד על שולחן זרים. יש לנו די כשרונות ויכולת בעם הזה להגדיל את פיריון העבודה. אך גם נאמר לעם שדרוש מאמץ

צות-הברית עשו מהמיסיסיפי נהר גדול מהירדן, לא הם עשו מעמק טנסי עמק גדול מהשרון, ולא הם ש-הורינו נפט לאדמת טקסאס בכמויות העולות על אלה שבארמט חלץ.

אתם התחלתם להקל ראש בכל המאמץ האנושי הכביר הזה. כל מה שידעתם להגיד על ההתיישבות העובדת הוא שאין היא משלמת די מס הכנסה. על ההסתדרות הכללית של העובדים — הסתדרות שגם באמריקה מתייחסים אליה בכבוד דמוקראטי — סיפרתם שכל פניה לפוליטיקה, כאילו בא שמעתם על חברת העובדים, על קופת-החולים, על אירגוני עובדים גדולים ואחרים. התעלמתם ממצוקתם של בעלי-המלאכה, החקלאים, התעשיינים, היצואנים, וכמובן — מהעובדים עצמם. לעולות סיפרתם שדי לחלק ביניהם את כספי הסיעה מבחון — והכול יבוא על מקומו בשלום.

עודדתם את התיור, הספקולאציה, משחקים במטבע-החוץ, ואיפשרתם התעשרות בהיקף חסר תקדים. מפ-עלים של הציבור רציתם למסור לכמה יחסנים ועשירים שזכו לפתע למעמד חדש ומפתיע בפמליות הליווי שלנו.

הפיקוח נעלם, את הליהי שלחתם לחוץ-לארץ ללא הגנה. את הדולר הבאתם לישראל ללא הכוונה. ייקרתם מצרכי המזון, התחבורה, השיכון, והחברה הישראלית החלה להתפרק מאחירותה לאדם, למשפחה, לעתיד. בשם העתקת הסובסידיות מהמאמץ לנצרך העברתם סובסידיות גדולות לצורך, לצורך הגדול, העשיר, התקיף. הסקטור העסקי, גם הלא-ייצרי, קיבל מהמדינה 25 מיליארד לירות באמצעות מילות פיתוח נוחים. צימצמתם את הסובסידיות לדלי-האמצעים והענקתם הקלות במסים לעשירים, בשנה שעברה בלבד בסך 5.5 מיליארד לירות. הנוסעים לחוץ-לארץ שוחררו ממס, הנוסעים ב"אוטובוסים בארץ חוייבו בתוספת מחיר. בעלי הון שוחררו ממס רכש וממס מעסיקים, ודיירי הבתים חו-יבאו לשלם ארנונה מוגדלת.

עקיבא נוף (התנועה הדמוקרטית):
מי נוסע לחוץ-לארץ, לא המוני העם?

שמעון פרס (המערך):
עמק נוסע באוטובוסים — העשירים?

קריאת-הבית היוצאת לערוך קנייתיה לקראת השבת איננה יודעת אילו מחירים צפויים לה בשוק או ב"שופר-סל". ואם היא מכינה את השבת למשפחה מרובת-ילדים, המצוקה שלה היא מיידית וגדולה. היא יודעת שתחת שלטון הליכוד עלה מחיר הלחם ב-140%, מחיר החלב ב-162%, מחיר האורז ב-212%, מחיר הביצים ב-349%. משפחה שסירה יכולה עתה לנסוע לחוץ-לארץ יותר מעמים בשנה, אך משפחה מעוטת-אמצעים תשלם עתה בעד כל ביצה פי שלושה וחצי. הפנסיונר או האלמנה החיים מקיצבה דחוקה יודעים שערך קיצבתם ירד כל חודש. עלי הקיום תבדודים ילכו ויגשרו בסתיו חייהם, ויגיעו לכל קושי וכלימה. הוזה הצעיר יודע שאין לו סיכוי להשיג מיליון לירות הדרושות לרכישת דירה. הוא רואה שאכן יש דירות פנויות באשקלון, באילת או בירושלים, אך אלה נמכרו כדירות סוף-שבוע לעשירי הקרת. העולה יושב במרכיז קליטה חודשים על חודשים ואינו מבין מדוע אין אנו מבינים את אחת הסיבות לנ-שירת.

חוברת כ"ח, ישיבה רכ"ג

— הצעת סיעות המערך, התנועה לשינוי יוזמה והחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון להביע אי-אמון לממשלה בשל המדיניות הכלכלית —

לשמה. הרעיון הליבראלי, כביכול, של "רק היומה הפרטית", של "כל אחד לבפשו", מוכרח להביא להעמקת הפער החברתי, לקרע פנימי, לשיתוק ולנסיגה.

נחזור לבנות דירות — בתחילה בלי פארקים, ואחר כך עם פארקים — לעולים ולזוגות הצעירים. נאמר לפנסיונר ולסטודנט שהקיצבה בעד העבר או ההקצבה בשביל העתיד אינן פחות חשובות מביטול מס הנסיעות לחוץ-לארץ. נחזור ונפנה לאדם היהודי, שאינו מחפש חזרה לפרנסה הגלותית אלא יצירה של חברה חדשה, ונאמר שאכן אפשר לעשות מישראל ארץ למופת. הגענו לחקלאות מצויינת, לצבא מעולה. אנו יכולים להגיע גם לתעשייה חדישה ולשירותים יעילים. את החקלאות והצבא לא בנינו במלים ותוך כדי אפליית אלא במאמץ כולל ועל-פי תכנית מקפת.

עוד נראה את ישראל שבה יש כלכלה עצמאית, לא רק הגנה עצמית. עוד נראה ישראל שמאזן התשלומים שלה מאוזן, ישראל מושכת עולים, ישראל עתירת מדע, ידע וייצור, המיצאת מוצרים משובחים, תיכנון ותייחום וטעם. אין לנו אל מי לפנות אלא לעצמנו, ולעצמנו בלבד, וזו תחובת טובה למדי. האזרחים במדינה יוכלו לעשות כל אלה אם ירגישו שהם שותפים למאמץ כולל, הוגן וצודק, מאמץ מקורי ולא חיקוי של תורות מיושנות שאבד עליהן כלח.

מה שעשינו בשלושים השנים האחרונות, בתחומים רבים, אפשר לעשות ביתר-שאת בשלושים השנים הבאות, בכל התחומים. בעיני רבים ייראו הדברים כחזון, במצב האינפלציוני הזה — —

(קריאה: זה לא נשמע חזון).

— אבל החזון הוא זה שפירנס אותנו וקרא לנו להפכו למציאות. אתם יכולים לתרום להגשמת החזון הזה במועד מוקדם ככל האפשר. את שתי שנות ה-אשראי שביקשתם — קיבלתם וביזבוזתם, וככל שתקדימו להסיק מסקנות ממחדליכם ותורתכם כן ירווח לארץ וייטב לעם.

אדוני היושב-ראש, אנחנו מציעים אי-אמון ל-ממשלת ישראל על רקע המצב הכלכלי הזה.

הי"ר מ. ל. מרון:

רשות הדיבור לתבר-הכנסת גלומב, בשם סיעת התנועה לשינוי יוזמה.

דוד גולומב (התנועה לשינוי יוזמה):

כבוד היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, בחזית הכלכלית אין כל חדש, ממש שיעמום. שום דבר חדש אינו קורה בזמן האחרון. שוב עלה המדד ב-8%—9%, שוב מכרה הממשלה איגרות-חוב צמודות בשלושה מיליארד לירות, הגרעון במאזן התשלומים גדל באופן שיגרתי במאה מיליון דולר נוספים לחודש, כלומר 300 מיליון דולר במשך שלושה חודשים. מספר מקבלי המשכורת בשירותים הציבוריים עלה עוד ב-10,000 איש כתוצאה מההקפאה הרושנית במנגנון, ושוב מגישה לנו הממשלה תכנית כלכלית המתחייבת מן השיגרה ומסמלת אותה, ושוב יעלו לכאן דוברי הממשלה ויספרו לנו כי הם אינם אשמים. הם, לדבריהם, עושים בדיוק מה שעשתה הממשלה הקודמת. הם מדברים על יצוא ומגדילים את הגרעון, לדבריהם — ממש כמו בעבר;

כולל, לא רק של העובדים, לא רק של העשירונים הנמוכים באוכלוסיה; כי לא ייתכן מצב שבו בעלי האמצעים יאגרו כספים משגעים והשכבות הדלות יישארו ללא מען וללא יחס.

יצחק יצחקי (הליכוד):

במשך 28 שנים היתה לכם הזדמנות לצמצם פער רים חברתיים. אתה אמרת קודם שהליכוד הגביר את הפער.

שמעון פרס (המערך):

לא אני אמרתי, אמר זאת שר העבודה והרווחה. ואני מסכים לדעתו.

יצחק יצחקי (הליכוד):

מי יצר את הפער הזה?

שמעון פרס (המערך):

פער זה, ידידי הטוב, נוצר גם כתוצאה מעלייה לא סלקטיבית. והוא הלך ונסתם שנה אחרי שנה.

אהוד אולמרט (הליכוד):

המחסור בדירות לזוגות צעירים נוצר בשנתיים האחרונות?

שמעון פרס (המערך):

כן. בשנתיים האחרונות התחלות הבנייה ירדו. תקרא את הסטאטיסטיקה. לא יעזור לך שום דבר. בממשלות הקודמות היו התחלות בנייה של 60,000—80,000 דירות, ובתקופת הממשלה הזאת היו התחלות בנייה של 8,000 דירות.

אהוד אולמרט (הליכוד):

— — — מתי זה היה? הליכוד היה בשלטון או אתם הייתם בשלטון?

שמעון פרס (המערך):

מעולם לא עלתה דירה מיליון לירות ואף אחד לא נשאר בלי קורת-גג.

אין אנו שוללים שום מעמד, אבל אנו חותרים לחברה ללא מעמדות, וכל זמן שיש כאלה לא יהיה איש פטור מההשתתפות במאמץ להבראה כלכלית, כפי שאיש אינו פטור מחובת הגנת הארץ.

לא נכריו מלחמה על ההסתדרות, כי לממשלה ולהסתדרות אותה מטרה — לבנות משק בריא, לקיים תעסוקה מלאה, להנהיג חלוקה הוגנת של הנטל וה-פירות, להביא להתקדמות חברתית של כולם. אכן נעשה עם ההסתדרות אמנת-אמת, כי הברירה האמיתית בחברה דמוקרטית היא בין קרע לאומי לבין שותפות לאומית.

חיים קורפו (הליכוד):

אתה מדבר על אמנה עם ההסתדרות, ואפילו לא נתת למשל להופיע.

שמעון פרס (המערך):

כמה מהמשקים הפורחים ביותר במשטרים דמו-קראטיים הגיעו לפריחתם כתוצאה מהבנה כזו בין התעשיינים והחקלאים, בעלי-המלאכה והעובדים — הס-כמה המושתת על מטרה מוגדרת ולא רק הסכמה

— הצעת סיעות המערך, התנועה לשינוי ויוזמה והחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון להביע אי-אמון לממשלה בשל המדיניות הכלכלית —

נחזור לכך שבשנים הבאות יימשך התהליך של האטת קצב עליית המחירים.

באוקטובר אותה שנה אמרת: "אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לראשונה אני מביא לבית הודעה בדבר ראשית שינוי בכלכלת המשק הנובע ממדיניות כלכלית חדשה". לא עוד "צעדים כלכליים" כי אם מדיניות כלכלית חדשה. ו"אם יורשה לי להתוות את ההתפתחות שאני חווה בעקבות ביצוע מדיניות הכלכלית של הממשלה, הרי שהיא תנוע על פני התחנות הבאות: יותר עבודה יצרנית, יותר יצוא יחד עם צימצום היבוא, פחות תלות בגורמי-חוץ, שיפור מאזן התשלומים, הקטנת קצב האינפלציה וריכוז הון יהודי במדינת ישראל". אילו מלים נפלאות. לאחר מכן אמרת: "המדיניות הכלכלית והתקציבית שגיבשנו תגרום לריסון הלחצים האינפלציוניים באופן שעליית מחירים מתחילת שנת 1978 ועד לסופה לא תחרוג משיעור של 30%". ובכן, המחירים עלו ב-50%, כלומר 66% יותר מן התחזית. מאזן התשלומים הורע במשך שלושה חודשים ראשונים של השנה ב-300 מיליון דולר. אמרת: "פחות תלות בגורמי-חוץ". ממש כך.

בחודש ינואר אמרת: "התהיה זו שנה שלישית בעלת מגמת שיפור במאזן התשלומים והשיפור המצטבר יגיע למיליארד דולר". רק לפני חודשיים, ב-5 במאוס 1979, נאמר: "בשנת 1979 צפויה האטה משמעותית בקצב עליית המחירים, שתורגש בעיקר במחצית השנייה של השנה". אם אתם זוכרים, חברי הכנסת, החודש הזה עלה המדד ב-8.7%. משום חשש לבדיחות-דעת איני רוצה להגיד את השיעור השנתי, כלומר מה היה קורה אילו המדד היה עולה ב-8.7% לחודש במשך 12 חודשים. אני מקווה שזה לא יקרה. אך אילו זה היה קורה היתה עליית המדד מסתכמת ב-127%. אמרת ש"צפויה האטה משמעותית בקצב עליית המחירים, שתורגש בעיקר במחצית השנייה של השנה; זאת לאחר שהמדיניות המרסנת תיתן אותותיה במשך ולאחר שסימני ההת-ייצבות במחירי הדירות ימצאו את ביטויים במדד המחיר". שמענו מה קרה למחירי דירות בחודש זה. דבר רים אלה נאמרו בתקציב שהונח לפני חודשיים. אם התחזיות שניתנו בתקציב רק לפני חודשיים היו כל כך אמינות מדוע יש צורך לערוך היום שינוי משמעותי? כל התחזיות מדברות על השינוי הנחוץ בתקציב, חברי הקואליציה מדברים על כך, בוועדת הכספים מדברים על כך, חברי הממשלה קוראים להתגודדות גדולה יותר ואני שואל: לשם מה? הלא התקציב היה טוב, הלא הממשלה היא טובה, התקציב הוגש רק לפני חודשיים. עדיין לא גמרנו לדון בו בכנסת. ועדת הכספים דנה בתקציב הקודם, בתקציב ה"טוב". בתקציב ה"מרסון". מה קרה מאז? מדוע יש לדבר היום על קיצוץ של 3.3 מיליארד דולר והממשלה חושבת שזה לא מספיק — —

(קריאה: לירות.)

ושכחתי ששר האוצר אינו יכול להדפיס דולרים. חברי ממשלה נכבדים, האם עשיתם לכם מאזן-ביניים של מחצית כהונתכם? בתקופה זו ריסקתם את תקוות האבראה, פוררתם את הסיכוי וביטלתם את מושג ניהול המשק. הבעיה הניצבת בפני המשק אינה אישור התכנית

הם מדברים על יציבות ומאצים את האינפלציה, לדבריהם ממש כמו בעבר.

הם אינם אשמים. הם עושים בדיוק מה שעשתה הממשלה הקודמת, אותה ממשלה שעשתה, לדבריהם, רק רע; אותה ממשלה שלדבריהם היתה זו מצווה לאומית להפילה. מה המסקנה המתחייבת מן הטיעון הזה, לדבריהם? להגיונם? הם אינם אשמים, הם רק דומים — למי? אני מאחל לממשלה הזאת חלק מכושר הביצוע והניהול של הממשלה הקודמת שחשבת אותה לממשלה רעה.

כשאתה מצרף את מחרוזת השיגרות לרצף אחד מצטלצלת לפתע תמונה מעולם הדמיון, מעולם המראות, כאילו מתוך תיאור משק במגפה: מבחוץ מאיים משבר. מבפנים דלקת קרום המשק וכלם חוגגים במשתה של סובאים, והמלצרים סובבים בקהל ומחלקים הטבות למי שמגיעה ידו ללחוף על המלצר. ההנהלה אינה משתתפת במשתה. היא עסוקה בהכנת תכניות. ייצור התכניות הוא התכלית הסופית. ובכל פעם שעולה המדד מכותרת המשנה לכותרת הראשית בעתון או בטלוויזיה — מכינים תכנית ממדל חדש.

יגאל אלון (המערך):
אינפלציה של תכניות.

דוד גולומב (התנועה לשינוי ויוזמה):
לא לכולן אותו מחיר.

אדוני שר האוצר, האם אתה זוכר כמה תכניות תגשת תחת שמות משמות שונים? פעם היה זה תקציב, פעם תיקונים לתקציב, פעם אמצעי מדיניות לבליתם האינפלציה ופעם הצעה להפחתת התקציב. האם בדקת פעם ומצאת קשר, ולוא קלוש, לוא מקרי, בין אחת התחזיות למציאות? בספטמבר 1977 אמרת: "העלאות המחירים שהפעלנו תגרמנה לעליית המחירים לצרכן בשיעור של כ-5%. עליית מחירים כזו יובאה בחשבון כאשר חוינו את עליית המחירים השנתית בשיעור של כ-28%, כלומר ב-10% פחות מאשתקד."

יחי שריר (המערך):

חבר-הכנסת גולומב אפשר לנח אף השאלה אחרת, לבקש את שר האוצר, בדברי התשובה, להצביע על תחזית אחת בלבד שעמדה במבחן המציאות.

דוד גולומב (התנועה לשינוי ויוזמה):

זה מה שביקשתי, ביקשתי מקרה אחד, ולוא מקרה אחד, של התאמת התחזית.

אביא כמה דוגמאות — לא את כולן, אין לכנסת זמן לכך — ממבחר תכניות ותחזיות. ב"1977 חזינו את עליית המחירים השנתית בשיעור של 28%, כלומר 10% פחות מאשתקד". האם זכור לך, אדוני השר, מה היה המצב שלושה חודשים אחרי מסירת התחזית בחודש ספטמבר?

באותו חודש, באותו נאום, אמרת: "בתקופת ינואר — יוני 1977 עלו המחירים לצרכן בשיעור איטי יחסית של 10.2%, קיים איפוא סיכוי טוב שגם לאחר העלאות המחירים האחרונות יהיה שיעור עליית המחירים בשנה זו איטי במידה ניכרת לעומת העלייה בשנה הקודמת."

חוברת כ"ח, ישיבה רכ"ג

— הצעת סיעות המערך, התנועה לשינוי ויוזמה ותחזית הדמוקרטיה לשלום ולשוויון להביע אי-אמון לממשלה בשל המדיניות הכלכלית —

בבסיסים של תכניות, תחזיות, קווי מדיניות, תכניות-חומש חייב לעמוד כושר ביצוע מינימאלי, היכולת להוציא קו פעולה מן הכוח אל הפועל. בקיצור, היכולת לנהל. האם המושג הזה ידוע לכם בכלל? אתם מדברים על נטיות שמאליות של הממשלה הקודמת. הלא אתם מיצוי השמאל: יד שמאל אחת שלכם אינה יודעת מה עושה היד השמאלית השנייה.

אביא רק דוגמה אחת — מדיניות שכר. בראשית הדרך הכרוחם על הקסאת שכר לעובדי השירותים. תקיפות, החלטיות. תוך חודשיים-שלושה חודשים עלי-חם שבע מדרגות, 6%, 12%, 23%, 35%, 38%, 40% ו-42%. ומה עכשיו לפנינו? לאן תגיעו עם אותה מדיניות של כלום? אני מדבר עכשיו על היכולת לנהל, לא על מדיניות. בחודשיים האחרונים מאז ניתנה תור-ספת היוקר עלה המדד ב-15%. בעוד חודש הוא יעלה, כנראה, עוד בכ-5%—6%, כלומר בסך-הכל 22%, בשלושה חודשים. ואתם אומרים: נשמור על הסדר, תוספת היוקר כהלכתו. כלומר אתם מאמינים שבמשך חצי-שנה תהיה שחיקה ריאלית בשכר בשיעור של 20%, ואם החל מהחודש הבא יקרה הפלא ואף מחיר אחד לא יעלה, הרי לאחר תשלום תוספת יוקר של 70% תישאר שחיקה ריאלית של 6%. ונוסף על זה — מדרגות המס מוצמדות רק ב-70%. האם אתם מאמינים באמת שזאת מדיניות נבונה ויעילה? אתם סבורים בכלל שציבור השכירים יקבל זאת?

מה שיקרה הוא שתהיה התפוצצות — סיכוכי עבודה ומפלות נוספת בחזית השכר. אני מאוד ממליץ בפני שר האוצר להקשיב למוסיקה הנשמעת מהעבר השני של אותו גורם שאתם צריכים להידבר אתו — ההסתדרות. גורם זה אינו אומר הצמדה של 100%; כאשר ועדת המומחים המליצה על הצמדה של 70% — אך זה היה כאשר האינפלציה הגיעה ל-20% — כלומר שחיקה של 4%—5%, גם זה נראה לנו הרבה. היום פירושה של השיטה שחיקה של עשרות אחוזים. במקום להידבר וללכת במסלול הרצוי ואפשרי למשק, אתם מדברים גבוהה ובתקיפות מווייפת ומביאים את המשק להתפוצצות.

יגאל כהן (הליכוד):

אתה טוען דבר והיפוכו. לפני רגע טענת שהעלו שכר ב-38%, ב-40%.

זאב ורטהיימר (התנועה לשינוי ויוזמה):

למי עשו את זה? לאלה שאינם מייצרים שום דבר.

ירוחם משל (המערך):

חברי-הכנסת יגאל כהן, חברי-הכנסת גולומב היה חבר הוועדה שעסקה בעניין תוספת היוקר. הוא יודע על מה הוא מדבר.

דוד גולומב (התנועה לשינוי ויוזמה):

חברי-הכנסת יגאל כהן, לפני שאתה קורא קריאת-ביניים תבדוק עם המומחים שלך את המספרים שאתה מצטט.

הידיד מ. ל. מרון:

חברי הכנסת, אני מבקש שלא לנהל דו-שיח ביניכם.

המתבלשת בימים אלה בתנור הממשלה. איזו לנו עוד אמון בתכניות. הבעיה אינה בתכנית. הבעיה היא אתם. אתם מייצגים בעיה אחת עם 17 נעלמים, ולבעיה כזו אין פתרון. כל שר מושך לעברו.

סגן ראש הממשלה י. ירין:

נעלם אחד נעלם.

דוד גולומב (התנועה לשינוי ויוזמה):

נכון מאוד. איבני יודע למי אתה מתכוון. אני חושב שהוא יושב בממשלה ונעלם.

כל שר מושך ורואה בעיבוד נחלתו את הגשמת האינטרס הפוליטי שלו. בשם הרווחה מוסיפים פקידים. בשם הפנים בונים בנייני ציבור ושדרות ומדרכות, ועוד ועוד. ואם לא תשכיל הממשלה להבין כי היא גוף אחד ולא חבורת שותפים המנהלים פנקסים כפולים לא תהיה תקנה למשק, לא רק לממשלה.

איבני פסימי בכל התחומים. אני אופטימי באשר ל-מה שיהיה כתוב בתכנית שתאושר עלידי הממשלה בש-בוע הבא. הפסימיות שלי מתמקדת באשר לביצוע תכ-נית זו: איך תעמוד הממשלה בפני לחצים לכירסום. וסימן ראשון, לכירסום הוא עמידתה של הממשלה או אופן הטיפול שלה בקבוצת-הלחץ הראשונה שלחצה בימים אלה שבהם. דנה הממשלה במדיניות הכלכלית. כבר בראשית המשא-ומתן עם הנכים הובטחו להם מאות מיליוני לירות.

אמנון רבינשטיין (התנועה לשינוי ויוזמה):

לא עם הנכים, עם נציגי קבוצה אחת.

דוד גולומב (התנועה לשינוי ויוזמה):

עם נציגי קבוצת נכים. הובטחו להם מאות מיליוני לירות, כ-40,000—50,000 לירות לאיש בממוצע. אין עיני צרה בכך. השאלה שלי היא אחרת: אם היה טעם לתת להם, למה לא ניתנו להם הטבות אלה בתקציב בראשית השנה? ואם המשק אינו יכול לתת להם, מה קרה השבוע שהתברר שאכן איתנו יכולים לתת? מתגנב ספק ללבי שמה פעל פה הלחץ. ואם הלחץ פעל פה, מאין לממשלה הבטחות ששום קבוצה אחרת לא תדע שאכן הלחץ פעל פה ואף ציבור אחר לא ישתמש בכך? וזאת כאשר הממשלה יושבת ודנה באמצעים המתחייבים ממצב המשק לגבי מדיניות כלכלית.

ארי אכנרי (מחנה שלי):

זהו מאבק בין נכי גוף לנכי רוח.

דוד גולומב (התנועה לשינוי ויוזמה):

לזכותה של הממשלה ייאמר שהיא נותנת לא רק תחת לחץ, לפעמים היא נותנת גם בהתנדבות. ההדר הלאומי חייב, כנראה, מתן הקלות ליורדים, פאר האומה, בסכומים שהגיעו למאות מיליוני לירות. יש אומדנים שונים כמה יורדים שבו. אומדן אחד, המהימן מכולם, מדבר על אלף יורדים שחזרו ולא היו חוזרים אלמלא כן, כי הרי חלק מאלה שבאו היו עולים גם אלמלא ניתנו ההטבות המפלגות. כלומר כל מאות המיליונים יועדו בעצם להבאתם של אלף יורדים. וכמה מהם ירדו שוב לאותן ארצות שירדו אליהן כבר קודם לכן? הוד והדר.

כ"ד אייר תשל"ט (21 מאי 1979)
— הצעת סיעות המערך, התנועה לשינוי יוזמה והחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון להביע אי-אמון
לממשלה בשל המדיניות הכלכלית —

אם תימשך מגמה זו, לפי המדיניות של הממשלה, יש כל הסיכויים שהידרדרות זו תימשך וכך נגיע בסוף השנה לעליית המדד ביותר מ-100%.

במי פוגעת האינפלציה? — קודם כול בבעלי ההכנסות הקטנות והבינוניות הנאלצים להוציא ממשכרם הדלה יותר כסף לכלכלת משפחותיהם למזון, למצרכים היוניים ביותר כמו לחם, חלב, ביצים, מאר-גארינה, שמן ועוד. המחירים של מצרכים אלה עלו באחוזים הרבה יותר גדולים מאשר עליית המדד הממוצע: בוודאי הרבה הרבה יותר מן הפיצוי המועט שקיבל הפועל על העלייה הזאת. בתקופה זו של שנתיים עקה מחיר הלחם האחיד מ-1.04 לירות ל-2.50 לירות, עלייה של 140%; מארגארינה — מ-1.24 לירות ל-3.20 לירות, עלייה של 158%; ביצה — מ-0.51 — 0.52 לירות ל-2.33 לירות, עלייה של 349%; עוף קטן — מ-12.10 לירות לקלוגראם ל-39 לירות, עלייה ב-222%; קפה קלוי וטחון — מ-3.70 לירות ל-100 גראם ל-16 לירות, עלייה ב-332%, ועוד ועוד. ה"גרעון בתקציב המשפחה הממוצעת הגיע בחודש אפריל ל-2,300 לירות. ההוצאות המשפחתיות הממוצעת לחודש אפריל הגיעה ל-16,380 לירות לחודש ולפי חישובים שונים ההכנסה המשפחתית הממוצעת מגיעה ל-14,100 לירות, כאשר השכר הממוצע במשק הוא 8,460 לירות לחודש. מכאן שיש משפחות שהכנסתן הרבה יותר קטנה מ-14,100 לירות ואפילו מ-8,460 לירות לחודש, אבל ההוצאות לכלכלה, ובמיוחד למזון, אינן יותר קטנות. על-פי רוב המשפחות בעלות ההכנסות הנמוכות הן גם משפחות מרובות-ילדים. במקרים אלה הגרעון החודשי גדול יותר ואינן גאלצות המשפחות האלה ל"צמצם את כמות המזון הניתנת לילדיהן ולהן עצמן.

הגרעון במאזן התשלומים גדל ללא הרף בניגוד לכל התחזיות של הממשלה והולכים וגדלים חובות החוץ של המדינה שהגיעו כבר לסכום — כפי שתחתה להשלכה המרכזית לסטאטיסטיקה בימים אלה — 16 מיליארד דולר. כל התופעות האלה מחריפות את המצב הרעוע של כלכלת המדינה ופוגעות בעיקר בשכירים, בשכבות רחבות של העם.

מה הסיבה לדחירת האינפלציה? במשך שנים ובמיוחד בשנתיים האחרונות ניסו דוברי הממשלה להקיל על ציבור הפועלים את האשמה. דוברי הממשלה טענו שהשכר ותביעות השכר המופרזות של העובדים הם הסיבה לאינפלציה, והנה בא עכשיו הפרופסור אסף רוין, מנהל הרשות לתיכנון כלכלי באוצר, ומאשר מה שהסברנו כל הזמן, ש"לא השכר הוא הגורם המאפיין בתהליך האינפלציוני אלא הרחבת ההוצאות ה"משפחתיות". הפרופסור רוין איננו מפרט מה הן ה"הוצאות המשפחתיות", אולי לא במקרה, ובכן, ההוצאות המשפחתיות לסחרור האינפלציוני הן, קורס כול, ה"הוצאות הצבאיות, ההוצאות להחזרת החובות והרכיית האוכלת שני-שלישים מתקציב המדינה. ההוצאות הגורמות לאינפלציה הן גם ההוצאות על ההתנחלויות בשטחים הכבושים — התנחלויות שבסופו של דבר צריך היה לפנותן — וכן ההוצאות לפעולות התוקפניות נגד לבנון. כדי לכסות את כל ההוצאות הנזכרות לעיל מניסה הממשלה מיליארדים של לירות ללא כל כיסוי וגיוסות לאינפלציה המסחררת.

דוד גולומב (התנועה לשינוי יוזמה):
לא, אין לנו אמונה ואין לנו אמון לא בתכנית ולא בביצועה. הממשלה הצמידה את כולם לכולם. השכר צמוד לתוספת הווקר, האגרות צמודות למדד, ההון צמוד לרווחים. רק שני גורמים "מיותרים" אינם מוצמדים לשום דבר, אין להם ייצוג בממשלה, אין להם ציבור בוחרים: היצוא איננו צמוד, הוא אינו עולה לפי כוונת הממשלה ואינו צמוד אליהם. הוא עולה או משתנה לפי מעשי הממשלה. היצוא אינו צמוד, אך עתידינו צמוד ליצוא. וממשלה זו ומעשיה גרמו להרעה גדולה במאזן התשלומים; הגורם האחר שנשאיר בודד ואינו צמוד הוא העבודה. מה כדאי לעשות באינפלציה של 60% — לעבוד או לשחק בצמודים? לייצר או לקבל הלוואות? ליוון או לקנות ולמכור?

למשק הזה ולמדינה הזאת אין תקומה ואין עתיד ללא עבודה, ללא יומה, ללא ייצור וללא יצוא, ואתם מנהלים את המשק בדרך המחנכת לאי-עבודה, לספסרות, לבטלנות. ועל כך אין מחילה. אם אינכם יודעים מה ואיך לעשות, קחו לכם פסק-זמן ולימדו איך לנהל את המשק. בזמן שתיעדו לצורך לימוד אנחנו נסתדר, א"פילו לא נגייש בעושר הרעה.

אין לנו אמון בממשלה זאת —

זלמן שזבל (הליכוד):
מי זה "אנחנו"?

דוד גולומב (התנועה לשינוי יוזמה):
— ואנחנו מציעים להצביע אי-אמון לממשלה.

ד"ר מ. ל. מרון:
רשות הדיבור לחבר-הכנסת טובי.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, סיעתנו מציעה לכנסת להביע אי-אמון לממשלה. השנתיים מאז עליית השלטון לליכוד הספיקו להוכיח לרבים, גם מבין אלה שהביאו את הליכוד לשלטון, שממשלת הליכוד מר-ליכה את ישראל מדחי אל דחי בכל תחומי החיים — הפוליטיים, החברתיים והכלכליים. האמת היא שהאשראי שניתן לליכוד בבחירות הקודמות אול מומן, וברור כיום שהממשלה הזאת, שהביאה את המדינה לקאטאסטרופה כלכלית בזמן כה קצר, שהנחיתה מכות חברתיות-כלכליות קשות ביותר על המוני העמלים, אינה ראויה לאמון.

ב-17 במאי השנה מלאו שנתיים לעליית הליכוד לשלטון במדינה. שנתיים אלה הספיקו בהחלט כדי להוכיח את אופיו המעמדי האנטי-פועלי והאנטי-עממי של שלטון הליכוד. ממשלת בגין-ארליך הוכיחה את עצמה כמגירה נאמנה ביותר על האינטרסים של המעבידים ובעלי ההון המקומי והזר. וכל זאת תוך הגברת הניצול והורדת רמת חייהם של העמלים. הביטוי המ-אפיין את המדיניות הכלכלית של ממשלת הליכוד הוא הסחרור האינפלציוני הפוקד את המדינה ותו-צאותיה ההרסניות על החיים הכלכליים והחברתיים. מאז עליית ממשלת בגין לשלטון במאי 1977 ועד מאי 1979 עלה מדד המחירים לצרכן, בעקבות האינ-פלציה הדוהרת, ביותר מ-140%. בארבעת החודשים הראשונים של השנה עלה המדד ב-23.4%, כאשר בחודש אפריל השנה הגיע המדד לשיא של 8.7%.

— הצעת סיעות המערך, התנועה לשינוי וזימה והחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון להביע אי-אמון לממשלה בשל המדיניות הכלכלית —

החוב במטבע-חוץ שווה לכל התוצר הלאומי הגלמי של ישראל באותה שנה.

הצימצומים בתקציב יהיו בעיקר במשרדים הנותנים שירותים לאזרחי המדינה. כתוצאה מכך נדרשים האזרחים לשלם יותר כעת השירותים הסוציאליים שהם מקבלים, ובאותו זמן יקבלו האזרחים פחות שירותים, פחות בתי-ספר, פחות שירותי בריאות, יהיו צימצומים נוספים בשירותי קופת-החולים, במרפאות, באישפוז, ב"סעד, בארזות חמה לילד בבית-הספר. הגדלת הריבית לתעשייה ולחקלאות לא תהיה על חשבון בעלי ההון. זה יגרם לעליית מחיריהם של מוצרי התעשייה והחקלאות, וכל התכניות האלה לא יביאו להגדלת היצוא: כך להרחבתו אלא להקטנתו ולהגדלת הגרעון המסחרי. כך זה היה במשך השנתיים האחרונות. מה שיישאר מה"תכנית הזאת יהיה הגדלת השיעור של מס ערך מוסף ועליית מסים אחרים. ברור, על-כן, שתכנית של שר האוצר, לרבות תכנית-החומש שלו, לא תביא להבראת המשק ולבלימת האינפלציה אלא להמשך האצת התהליך האינפלציוני, להעלאת מחירים מסחרת והורדה נוספת של רמת החיים, ולהעמקת המשבר הכלכלי.

יש דרך לבלימת האינפלציה, והיא שינוי יסודי של מדיניות הממשלה. הדרך היא במדיניות של שלום כולל ויציב, בנטישת הדרך ההרפתקנית מבחינה פוליטית וכלכלית, בשינוי המדיניות של ממשלת הליכוד הבנויה על שירות לבעלי ההון והעשרת הבנקים, העשירים בלאו-הכי, הדרך להבראה משקית היא הדרך גם לי-הבראה פוליטית, המבוססת על הכרה הדדית וזכויותיהם הלאומיות הצודקות של העמים והמדינות באזור, לרבות עם ישראל והעם הערבי הפלשטינאי, ובזכותו של זה האחרון למדינתו הריבונית העצמאית בגדה וברצועה בצדה של ישראל. שלום כזה יאפשר צימצום ההוצאות הצבאיות והפנייתן לפיתוח המשק ולהבראת כלכלת המדינה. מדיניות כזו תביא גם לשלום-אמת ולרווחתם של שני העמים, עם ישראל והעם הערבי הפלשטינאי.

הממשלה מנסה לכסות על פשיטת-הרגל הגמורה שלה בתחום הכלכלי, המינהלי, וגם הפוליטי, על-ידי פירוק של ההסכם הנפרד עם מצרים, שרק מסבך את יחסי ישראל עם המדינות הערביות ואת הבעיה הפלשתי-נאית. תכנית האוטונומיה של הממשלה שאושרה היום, והמנסה להנציח את הכיבוש, תערים מכשולים נוספים בדרך השלום. ממשלת בגין-ארליך איננה ממשלת שלום, לא ממשלה המיטיבה עם העם ולא ממשלת רווחה חברתית אלא ממשלת אסון לאומי. זו ממשלה המכה באכזריות בנכים השובתים היום ומתעללת ב"אכזריות בשכבה חלשה זו של העם הזקוקה לעזרת החברה, ובאותו זמן מסרבת לנקות אצבע נגד שליחי גוש-אמונים הפולשים בחרון והמפרעים נגד תושבי הגדה — דבר הגורם נזק רב ליחסים בין שני העמים ולעניין השלום.

ממשלה כזאת בוודאי איננה ראויה לאמון. במדי-ניותה ההרפתקנית הריאקציונית מאיימת ממשלת הליכוד על שארית החירויות הדמוקראטיות, מאיימת בהשלטת משטר רודני, דיקטטטורי, לאומני, מסוכן בכל שטחי החיים. ממשלת הליכוד, בהקצנת מדיניות הדיכוי והני-שול כלפי האוכלוסיה הערבית, מאיימת בהחרפת היי-

מדיניות הבטחת הרווחים למשקיעים, לבעלי ההון, מונחת ביסוד תכניתה הכלכלית של ממשלת הליכוד, אותן תכניות שהביאה באוקטובר 1977 ושעל-פיהן זרקה את הלירה לשוק הלווייתנים החפשי. מדיניות זו, שהבטיחה התעשרות מסחררת לבעלי ההון, לבנקים, תרמה לסיחורר האינפלציוני ולהידרדרות המשק לרעת המוני העמלים, אלה הן הסיבות העיקריות לאינפלציה הדהוררת.

שר האוצר ויועציו הכלכליים, תוך התעלמות מ"הסיבות העיקריות המהוות גורם מאץ לאינפלציה, מסתובבים סחור סחור סביב אותה מדיניות ואותן תכניות ומעלים תכניות-סרק תוך נסיון להציל את ממשלת הליכוד מועם המוני העם, אבל אין בתכניות אלה כל מוצא, אין בהן כל בלימה לאינפלציה וליוקר, יש בהן, כפי שהראה הנסיון, תוצאות הפוכות: אינ-פלאציה נוספת, יוקר שהראה הנסיון, התעשרות נוספת של בעלי ההון והבנקים, שהם כיום הבעלים האמיתיים של ממשלת הליכוד. כך זה, היה בתכנית הכלכלית הראשונה של הליכוד — "המהפך הכלכלי" — ועד לתכנית ה"אחרונה של שר האוצר המיועדת, כביכול, לבלימת האינפלציה, תכנית-החומש של שר ארליך, וזכורים לנו עדיין דבריהם של ראש הממשלה של השר ארליך כמה טוב יהיה אחר נידוד הלירה והפיכתה למטבע חפשי. ארץ חפשיה תהיה לנו, אמרו, יעשו שווייץ חדשה מי-ש-ראל, וההשקעות יזרמו. ואנחנו רואים עכשיו את התו-צאות: הליכה במדרון אל פשיטת-רגל גמורה, אל עוני מתפשט והגברת התלות של ישראל בגורמים זרים.

האם התכנית החדשה של שר האוצר מבשרת דברים אחרים? בתכנית המקורית שלושה סעיפים: קיצוץ של 3.33 מיליארד לירות בתקציב המדינה, קיצוץ הכולל ביטול סובסידיות, וקיצוץ נוסף בשירותים ה"סוציאליים"; הקפאת מספר עובדי הממשלה והעלאת ה"ריבית על הלוואות לתעשייה, תיירות, חקלאות ויצוא והעמלת הלוואות ואשראי הניתנים לדיור, אין זה יבוצעו קיצוצים אלא כמתבקש מתכנן שר האוצר העלאת שיעור מס ערך מוסף. התכנית הזאת פורסמה לפני פירסום המרד לחודש אפריל ועכשיו טוען שר האוצר שיש להחמיר בצעדים אלה לבלימת האינפלציה, כביכול.

התכנית החדשה של שר האוצר כפי שהובאה לפני שבע, או עם תקונים של השבוע, היא אחיזת עיניים, היא נסיון עלוב, ואם יש בה משהו הרי אין זה בלימת האינפלציה אלא הגברת הנטל על המוני העם, הורדה נוספת של רמת החיים של העם והעשרת הספקר-לאטנים ובעלי ההון כפי שהיה לגבי התכנית הקודמת. הסיבה לכך היא שגם התכנית הזאת מבוססת על המשך הגדלת ההוצאות הצבאיות ועל המשך מדיניות הבטחת הרווחים לבעלי ההון הגדול. ההוצאות הצבאיות יגדלו השנה בשיעורים גדולים, והפעם בשם ההיערכות ה"חדקה בנגב. צפויות הוצאות ענקיות נוספות להתחלולות בשטחים הכבושים, קבלת הלוואות מיוחדות לבניית שדות-תעופה בנגב, הלוואות שיש להחזיר בתוספת ריבית לא קטנה. תשלומי הקרן והריבית על הלוואות במטבע-חוץ יהיו גבוהים יותר מכל הסיוע האמריקני או, במלים אחרות, אנו נשלם לאמריקנים יותר ממה שני-קבל מהם, כשכל העמל והוצעה של תושבי ישראל יהיו קודש להחזרת הלוואות. כבר בשנת 1978 היה ערך

— הצעת סיעות המערך, התנועה לשינוי ויזמה והחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון להביע אי-אמון לממשלה בשל המדיניות הכלכלית —

אצה לך הדרך? אתה דיברת ואמרת: אנחנו בנינו, אנחנו הקימונו. מי הקים? מי בנה?

אברהם כין (עוז) (המערך):
העם היהודי.

אברהם שריר (הליכוד):
אתה העם היהודי?

אברהם כין (עוז) (המערך):
ומי? האם הליברלים הקימו? מה הקימו הליברלים?

חיים קורפו (הליכוד):

לאחר מלחמת ששת הימים פירסמתם ספר ושמו: "ההסתדרות ומלחמת ששת הימים".

(חבר-הכנסת מ. פעיל קורא קריאת-ביניים)

שר-האוצר ש. ארליך:

העם היהודי הקים ובנה, ללא תנועות, עם תנועות. כל העם, הראשית התחילה בפתח-תקוה, בראשון לציון, בחדרה, בוכרון. זו היתה הראשית. העלייה הראשונה. אחם גיסיתם להשיכח אותה מלב העם, ואצלכם התחילה ההיסטוריה מהעלייה השנייה. מי זוכר היום איפה כתוב על העלייה הראשונה? אחם סילפתם את תולדות האומה.

שמעון פרס (המערך):

תקרא את תולדות הציונות ואת תולדות המדינה אצל בן-גוריון, והוא נותן לזה מקום ראוי.

שר-האוצר ש. ארליך:

מי הקים תשתית כלכלית בארץ-ישראל?

(ראש-הממשלה מ. בגין קורא קריאת-ביניים)

אורי אבנרי (מחנה שלי):

השאלה לא מי הקים אלא מי הורס.

ראש-הממשלה מ. בגין:

כל אחד עשה את שלו.

שר-האוצר ש. ארליך:

מי הניח יסוד, תשתית, לחיים כלכליים, לחקלאות, לתעשייה, בארץ-ישראל? היזמה הפרטית. האם אנו ננסה אי פעם להמעיט מהזכויות ההיסטוריות של איזושהי תנועה שהשתתפה בבניית הארץ? חלילה לנו. להעלים את ראשוני החלוצים, את העלייה הראשונה, מחלות ה"מאלאריה, הקדחת, ייבוש הביצות? מה זה? אנו בנינו? אנו הקמנו?

אברהם כין (עוז) (המערך):

אוי ואבוי אם אתה צריך את הקדחת.

ספח גרופר (הליכוד):

קצת דרך-ארץ, חברי-הכנסת כץ. אחם מנסים לסלף את ההיסטוריה. אתה בנית את הקיבוץ שלך. —

(חבר-הכנסת א. כץ (עוז) קורא קריאת-ביניים).

— לא קיבלתם כספים מעם ישראל? אחם מקב-

לים מיליארדים מהסוכנות.

(חבר-הכנסת א. כץ (עוז) קורא קריאת-ביניים)

לא תצליחו לסלף את ההיסטוריה. תלך לקיבוץ.

חסים בין שני העמים בארץ. בכל דרכה מוליכה ממשלת הליכוד את הארץ לתהו-ובוהו.

ממשלת בגין-ארליך הביאה את המשק הישראלי לסף פשיטת-רגל, גרמה לירידה מתמדת ברמת חייהם של כלל העובדים. החמירה את מצבם של הנזקקים לדיור, של הזוגות הצעירים ושל תושבי שכונות העוני. היא פגעה בשכבות רחבות ביותר של העם. ממשלת הליכוד, ממשלת בגין-ארליך, רימתה את העם; היא הביאה ומביאה יום יום אסונות חדשים על רמת חייהם של המוני העם ושל המשק הישראלי.

על-כן אנו מציעים לכנסת להביע אי-אמון לממשלה.

ח'יז'ר מ. ל. מרון:

רשות הדיבור לשר, האוצר, לתשובה.

שר-האוצר ש. ארליך:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לפני שלושה שבועות, 30 באפריל, דנה הכנסת על המדיניות הכלכלית לפי הצעה לסדר-היום של סיעת המערך. ה' מדד של אפריל הקפיץ את ראש האופוזיציה והוא, בניגוד למנהגו להופיע בדיונים מדיניים בכנסת, נטל לעצמו את שרביט הכלכלה והופיע כאן כדי לשוות, כנראה, לנושא הכלכלי גם אופי פוליטי. אדם זה שלא מן הישוב, אילו היה נכנס לאולם הכנסת והיה שומע את דברי ההתחסדות, התום, הזכות, הצדק הסוציאלי האבסולוטי, הענווה והצניעות שבהם שיכתב מר שמעון פרס את ההיסטוריה, כמסורת ששל מפלגת העבודה — ועוד אדבר על כך — היה מתרשם מן הצדק, מן האמת האבסולוטית, מההיסטוריה ומתולדות הישוב: מי בנה? — אנחנו; מי הקים? — אנחנו.

אבל בטרם עבר לנושאים האלה לא החמיץ מר פרס גם את ההזדמנות כדי לשרבב רמזים של רכילות אשר הופיעו אולי באחד העתונים בטעות, דברים שאין להם כל יסוד, לגבי התבטאויות שונות שהיו, כביכול, חברי-הכנסת פרס, זה לא מתאים לך, אתה ראש האופוזיציה.

חיים קורפו (הליכוד):

הוא עצמו לא עוסק ברכילות — — —

ראש-הממשלה מ. בגין:

חבר-הכנסת פרס, — — —

שמעון פרס (המערך):

מניין אתה יודע את התוכן — — —

מאיר עמית (התנועה לשינוי ויזמה):

אולי כדאי בכל זאת שנשמע את תשובת השר.

מרדכי אגלרובלי (התנועה הדמוקרטית):

אני מציע שלא תדברו על ההיסטוריה אלא על מה שקורה בהווה ויקרה בעתיד.

שר-האוצר ש. ארליך:

חבר-הכנסת פרס התחיל בהיסטוריה. הוא תיאר לפ-נינו מצב של ג'נרדן עלי אדמות ששרר בארץ עד לפני שנתים. מר פרס, אם הכול היה כל כך טוב, מדוע העם הוריד אתכם? הרי זה היה רק לפני שנתיים. מה כבר

חוברת כ"ח, ישיבה רכ"ג

— הצעת סיעות המערך, התנועה לשינוי יוזמה והחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון להביע אי-אמון לממשלה בשל המדיניות הכלכלית —

היו"ר מ. ל. מרון :

חבר-הכנסת גרופר, אני קורא אותך לסדר. חברי-הכנסת גרופר וכך, אני קורא את שניכם לסדר.

מאיר פעיל (מחנה שלי) :

אדוני היושב-ראש, חבר-הכנסת גרופר אומר שהוא רוצה — — —

היו"ר מ. ל. מרון :

אני מבקש שלא לעזור לי.

שר-האוצר ש. ארליך :

אני מבקש להמשיך. זה שייך להתפתחות.

מרדכי אלגרבלי (התנועה הדמוקרטית) :

תדבר על העתיד.

שר-האוצר ש. ארליך :

אני לא אשיב מה שאתה רוצה אלא מה שאני רוצה.

מרדכי אלגרבלי (התנועה הדמוקרטית) :

היום הציבור רוצה לדעת מה יקרה בחודש הבא, בשבוע הבא.

היו"ר מ. ל. מרון :

חבר-הכנסת אלגרבלי, אני מבקש ממך שלא לנאום נאומים ממקומך. שאלת שאלה, מותר לך, אל תנאם נאומים.

שר-האוצר ש. ארליך :

מי יצר פערים במדינת ישראל ? חבר-הכנסת פרס, הם גולדו אתמול ? מי יצר שכבות של מיליונרים המת-עשרים בקלי-קלות ?

שמעון פרס (המערך) :

אתה מתגאה — — —

שר-האוצר ש. ארליך :

אני מתייחס לכל הדברים שאמרת.

אהוד אולמרט (הליכוד) :

איפה היה שוק שחור ? אתם מכרתם בשוק הש-חור, אתם המצאתם את השוק השחור, אתם יסדתם אותו. מדוע אתם מתלוננים ?

חיים קורפו (הליכוד) :

— — — חברת שיכון-עובדים העבירה בלי מכרזים, כי הקבלן העביר כסף למפלגה.

(קריאה: בגלל זה אתם לא בונים ?)

היו"ר מ. ל. מרון :

אני מבקש לאפשר לשר האוצר להמשיך.

משה עמאר (המערך) :

אבל שיענה שר האוצר מי במשך שנתיים מעמיק פערים.

שר-האוצר ש. ארליך :

לא נעים לכם לשמוע — — —

(חבר-הכנסת פ. גרופר קורא קריאת-ביניים)

אברהם כץ (עוז) (המערך) :

נעים לנו לשמוע אותך, אתה ממש ברכה בש-בילנו.

(חבר-הכנסת ש. פרס וראש-הממשלה מ. בגין קוראים קריאת-ביניים)

היו"ר מ. ל. מרון :

אדוני ראש הממשלה — — —

שר-האוצר ש. ארליך :

רבותי חברי הכנסת, אני מבין שאני נוגע בנקודות רגישות מאוד אבל אני לא ארסה.

(חבר-הכנסת פ. גרופר קורא קריאת-ביניים)

היו"ר מ. ל. מרון :

חבר-הכנסת גרופר, אני מבקש להפסיק את הדו-שיח בין חברי הכנסת. זה בלתי-אפשרי, לא נוכל לש-מוע את שר האוצר.

שר-האוצר ש. ארליך :

אני מצטער על שלא אוכל להרפות הפעם אחר הופעתו של ראש האופוזיציה. את הערים אתם יצרתם. אני מבקש להזכיר לך, חבר-הכנסת פרס : ראש-הממשלה גולדה מאיר, זכרונה-לברכה, הקימה את ועדת-כ"ץ. ועדה זאת קבעה שקיימות 120,000 משפחות החיות מ-תחת לקו העוני. מתי זה היה ? מדוע לא הכתרתם פערים ?

אורי אבנרי (מחנה שלי) :

כמה יש עכשיו ?

שר-האוצר ש. ארליך :

בתקופת מי התקיימו הפגנות של מאות אלפי פוע-לים שצעקו "לחם ועבודה" ? קצת בוש, קצת פרופור-ציה. בימי מי התחילה ירידה מהארץ של מאות ואל-פים ? מה פה ההתחסדות הזאת ? הכול היה גן-עדן עלי אדמות ? הכול היה טוב ? אנו עשינו את כל הרע ?

שמעון פרס (המערך) :

שמעתם גם על עלייה ? רק על ירידה שמעתם ?

שר-האוצר ש. ארליך :

על עלייה נעשה חשבון — מי הקים, מי בנה. אנחנו. אתם יצרתם פער עמוק והקימתם מיליונרים עשירים, שכבות דקות, ואתם מדברים בשם הסוציא-ליסט, בשם הצדק הסוציאלי.

מרדכי אלגרבלי (התנועה הדמוקרטית) :

בואו נתחיל לשנות, אדוני השר.

שר-האוצר ש. ארליך :

אנו משנים. אגיע לזה, חבר-הכנסת אלגרבלי. תן לי.

מרדכי אלגרבלי (התנועה הדמוקרטית) :

מה מדברים על ההיסטוריה ?

פסח גרופר (הליכוד) :

ההיסטוריה לא מעניינת אותך ?

(קריאות)

— הצעת סיעות המערך, התנועה לשינוי ויזמה והחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון להביע אי-אמון לממשלה בשל המדיניות הכלכלית —

אותו : מי יצר את השיטה של שחיתות מידות בישראל, אם לא השלטון שלכם ? אתה מעז לעלות פה ולהטיף לנו מוסר ?

זאב ורטהיימר (התנועה לשינוי ויזמה) :
ומה עושים באינפלציה ?

שרי-האוצר ש. ארליך :
חבר-הכנסת רבינוביץ, אני מגיע אליך מייד. חכה דיבר בכלל על האינפלציה. חבר-הכנסת פרס דיבר על ביטול הפיקוח על מטבע-חוץ. אני מבקש להודיע לבית : אין כל קשר בין ביטול הפיקוח על מטבע-חוץ לבין האינפלציה.

יהושע רבינוביץ (המערך) :
יש קשר רב.

שרי-האוצר ש. ארליך :
חבר-הכנסת רבינוביץ, אני מגיע אליך מייד. חכה רגע אחד. אני רואה אותך. לא אפסח עליך. אני מבטיח לך. תהיה סבלני עוד שתי דקות.

יהושע רבינוביץ (המערך) :
יש קשר רב.

שרי-האוצר ש. ארליך :
אני מודיע לך, חבר-הכנסת פרס, שאילולא ביטול תמריצי הייצור היינו צריכים לשלם היום 30 מיליארד לירות ואני רוצה לשאול אותך : כמה כסף היו תמריצי הייצור — — —

(קריאה : אתה אל תשאל. תענה.)

מאיר פעיל (מחנה שלי) :
אתה בעצמך מביא לנו חוק — — —

שרי-האוצר ש. ארליך :
חבר-הכנסת רבינוביץ, ב-1974 אתה התחלת בהורדת התחלות בנייה. החל מ-1974 יש ירידה תלולה בהתחלות בנייה. כתוצאה מאי-התחלות בנייה בשנים 1974, 1976 ו-1977 יש היום מחסור בדירות. האשמה היא בכם ועכשיו אנחנו מתחילים לתקן.

שולמית אלזני (תנועה לזכויות האזרח) :
מה התכניות שלכם לפתרון הבעיה ?
(חבר-הכנסת י. רבינוביץ קורא קריאת-ביניים)

אברהם כץ (עוז) (המערך) :
מה אתם מציעים היום ?

משה עמאר (המערך) :
אדוני שר האוצר, אתה הופעת בטלוויזיה ואמרת דברים — — —

שרי-האוצר ש. ארליך :
אני רוצה לסיים דברי.
(קריאה : עדיין לא התחלת.)

היו"ר מ. ל. מרון :
חבר-הכנסת עמאר, אני מבקש ממך שלא לשאול שום שאלות. אינני מרשה לשאול שום שאלה. אני מצ-טע.

ראש-הממשלה מ. כגין :

הציבור הזה לא עשה שום דבר בארץ. הם עשו הכל.

אורי אבנרי (מחנה שלי) :
זה ויכוח היסטורי או ויכוח כלכלי ?

אברהם כץ (עוז) (המערך) :
אדוני ראש הממשלה, יש לנו חדשות בשבילכם, אתם הממשלה היום, תעשו משהו. יש לנו חדשות בשבילכם, אתם לא באופוזיציה, אתם בממשלה.

היו"ר מ. ל. מרון :
אני מבקש לאפשר לשר האוצר להמשיך.

אורי אבנרי (מחנה שלי) :
מה נושא הדיון ?

שמעון פרס (המערך) :
אתה לא יכול יום אחד לדבר על הירידה שהיתה וביום שני להתנאות במצב.
(ראש-הממשלה מ. כגין קורא קריאת-ביניים)

אברהם כץ (עוז) (המערך) :
אתם נאבקים זה בזה, אתם לא נאבקים במצב.
(חבר-הכנסת ש. פרס קורא קריאת-ביניים)

היו"ר מ. ל. מרון :
חבר-הכנסת פרס ואדוני ראש הממשלה.

זאב ורטהיימר (התנועה לשינוי ויזמה) :
מה זה משנה מה שאחם מדברים פה ? חשובה האינפלציה. לא משנים כל הוויכוחים האלה. תורידו את האינפלציה.

היו"ר מ. ל. מרון :
חברי הכנסת, אני מבקש לאפשר לשר האוצר להמשיך. אני מבקש להפסיק את הדו-שיח.

שולמית אלזני (תנועה לזכויות האזרח) :
אדוני היושב-ראש, במסגרת הדיון לא נעסוק ב-היסטוריה.

שרי-האוצר ש. ארליך :
חברת-הכנסת שולמית אלזני, לא אני התחלתי בהיס-טוריה.

השר מ. נסים :
ראש האופוזיציה מדבר חצי-שעה על ההיסטוריה ולשר האוצר אין רשות להשיב ?

היו"ר מ. ל. מרון :
אני מבקש, זה לא ייתכן. פה מתנהל דו-שיח בין חברי הכנסת במקום לשמוע את השר. אינני מסכים שיהיה דו-שיח בין החברים, פרט לקריאת-ביניים.

שרי-האוצר ש. ארליך :
אני מבקש להעיר לחברת-הכנסת שולמית אלזני : לא אני התחלתי בהיסטוריה ; הדובר הראשי, ראש האופוזיציה, חבר-הכנסת פרס, עושה עוול להיסטוריה, ואני חייב לתקן אותו. אני חייב להזכיר לו ולשאל

חוברת כ"ח, ישיבה רכ"ג

— הצעת סיעות המערך, התנועה לשינוי ויזמה והחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון להביע אי-אמון לממשלה בשל המדיניות הכלכלית —

ראשי-הממשלה מ. בנין :
אבל איפה משל ?

חיים קורפו (הליכוד) :

משל נפגע על שלא נתנו לו להביע את אי-האמון.

שרי-האוצר ש. ארליך :

חברי הכנסת, מצימצום הבנייה בשנים האחרונות אנחנו סובלים. זו התוצאה של מעשיכם.

משה עמאר (המערך) :

זה לא נכון. אתה טועה ומטעה. השר פת — — —

משה שכיר :

האם אפשר לבקש שראש הממשלה יתן כבוד לדמוי קראטיה ? ראש הממשלה, תן כבוד לדמוקראטיה.

חיים קורפו (הליכוד) :

חברי-הכנסת עמאר, אינך יודע מה אתה שח. שיכון עובדים עמדה בפני פשיטת-רגל, והממשלה הקודמת קנתה ממנה את הדירות.

(קריאה : — — — לחברת "פרוזת" בירושלים ?)

חזיר מ. ל. מרון :

אני רוצה להודיע לחברי הכנסת שאם ההתרגשות תימשך אכריז על הפסקה של עשר דקות כדי שנוכל להירגע.

מיכאל חריש (המערך) :

זה ירגיע גם את האינפלציה ?

שלמה הלל (המערך) :

אולי בינתיים ימצא שר האוצר גם נימוקים טובים יותר מאלה שנתן עד עכשיו.

שרי-האוצר ש. ארליך :

אני רוצה לסיים את דברי. אני מבקש להוסיף משפט אחד ולעבור לנקודה אחרת. חברי-הכנסת רבינוביץ הוזהר את הכנסת ואמר שאנחנו עומדים על סף התהום בעקבות ביטול הפיקוח על מטבע-חוץ ולא יהיה לנו כסף לקנות לחם.

יהושע רבינוביץ (המערך) :

מוזמן שעלית התהום — — —

אברהם כץ (עוז) (המערך) :

בינתיים המחרת ללחם עלה מ-1.04 ל-2.50 לירה לירות.

שרי-האוצר ש. ארליך :

אדוני, עד היום הסובסדיה ללחם היא 90%. בשיטה זו שבה אתם רוצים ללכת אתם רק מעודדים את האינפלציה, ובדברי אלה אני כולל גם את מר פרס.

יחי שריר (המערך) :

רבינוביץ ידע לפחות מה המצב. אתה אפילו לא יודע מה המצב.

שרי-האוצר ש. ארליך :

אני רוצה לומר לחברי-הכנסת פרס שהממשלה מוכנה להידברות עם ההסתדרות.

שמעון פרס (המערך) :
אחרי המהפך ?

שרי-האוצר ש. ארליך :

אחרי המהפך היתה הידברות בינינו לבין ההסתדרות. נתנו להסתדרות והיא לא החזירה דבר. אנחנו מבקשים הידברות דו-סיטרית ולא חד-צדדית.

אברהם כץ (עוז) (המערך) :

היא לא החזירה לממשלה. היא החזירה למי שהיא צריכה להחזיר. לפועלים היא החזירה, וזה בסדר.

היו"ר מ. ל. מרון :

חברי-הכנסת כץ (עוז), אני רוצה לשאול אם אתה תמשיך להפריע ולקרוא קריאות-ביניים ללא סוף.

אברהם כץ (עוז) (המערך) :

אם ירגיז אותי.

היו"ר מ. ל. מרון :

אינני מסכים. אם אתה רוצה להשמיע קריאת-ביניים קצרה, בבקשה, אבל כל קריאה שלך זה נאום. אני מבקש ממך להפסיק.

שרי-האוצר ש. ארליך :

אתה לא צריך להזמין אצלו קריאות-ביניים. הוא עושה את זה מיזמתו.

שלמה הלל (המערך) :

האם שר האוצר שבע-רצון מהמצב, בסך-הכול ? ב-מלה אחת, אדוני שר האוצר, אתה שבע-רצון ?

שר האוצר ש. ארליך :

אינני רוצה להללות את הכנסת במספרים. הופעתי כאן לפני שלושה שבועות, מסרתי סקירה יסודית ואינני רואה שום עילה נוספת לחזור על הדברים שאמרתי לפני שבועיים-חצי. אני מציע לכנסת להסיר את ההצעה מסדר-היום.

אורי אבנרי (מתנה שלי) :

השר אמר כל מה שיש לו להגיד : שום דבר.

היו"ר מ. ל. מרון :

חברי הכנסת, אנחנו מתחילים בדיון. רשות הדיבור לחברי-הכנסת מלמד, להודעה מטעם סיעת החזית הוותיקה הלאומית.

(קריאה)

לא רשום אצלי שום חבר מהליכוד או מהמערך. אני מצטער מאוד. חברי-הכנסת מלמד, בבקשה.

צ'רלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
אדוני היושב-ראש, מה הציע שר האוצר ?

אברהם מלמד (חזית דתית לאומית) :

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כאשר הביא את הצעתו לממשלה אמר ראש הרשות לתיכנון כלכלי לחברי הממשלה ששימו לב לכתובת על הקיר. חוששני שכתובת הזאת לא נקראה בצורה ברורה מפני שלא היתה כתובה באותיות-בריל.

— הצעת סיעות המערך, התנועה לשינוי ויזמה והחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון להביע אי-אמון לממשלה בשל המדיניות הכלכלית —

מאיר פעיל (מחנה שלי) :
מפני שהקיר נפל.

יוסי שריד (המערך) :
משום שזה קיר תברול.

אברהם מלמד (חזית דתית לאומית) :

לא אחזור היום על מה שעשינו בדיונים קודמים, היינו להעמיד לדיון את כל הסוגיה הכלכלית האקטואלית, מפני שזמננו מוגבל, אבל אוסיף היום רק דברים שעדיין לא דיברנו עליהם, ובמיוחד אציין נתון אחד : נוסף על הגרעונות שאנחנו מכירים אותם — הגרעון התקציבי והגרעון בחשבון השוטף — הגענו כבר ל- גרעון מסוג אחר : סכום הסיוע שאנחנו מקבלים מגורמי חוץ נמצא כבר בגרעון לעומת סכום תשלום החובות השנתי. רוצה לומר שסיוע החוץ אינו יכול לקזז עוד את הגרעון של עודף היבוא, משום שכל-כולו משועבד כבר לתשלום חובות והוא אפילו בגרעון של 100 מיליון דולר ויותר. אם תשלום החוב השנתי החיצוני — אינני מדבר על החוב הפנימי — מסתכם ב-1.9 מיליארד דולר וסיוע החוץ האופטימאלי הוא 1.8 מיליארד דולר, היינו פחות מתשלום החוב החיצוני, אני חושב שזה צריך לזעזע את כולנו. ואנחנו עוסקים היום פה בהיסטוריה. אנחנו מרחיקים את עדותנו להיסטוריה במקום לדבר על התרועה.

יוסי שריד (המערך) :

אל תשאיר אותנו במתח. האם יש לך אמון או אין לך אמון בממשלה ?

אברהם מלמד (חזית דתית לאומית) :

תיכף תשמע. אני רוצה לתת, בכל זאת, אפשרות לממשלה לבצע את התכנית הזאת. כפי שנתנו פעם לכם לבצע תכניות פחות טובות. ניתן להם אפשרות כזאת.

צ'רלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
איזו תכנית ?

אברהם מלמד (חזית דתית לאומית) :

העובדה שאני מתאר את המצב — והוא קשה ביותר — אינה אומרת שאתם צודקים בהצעת אי-אמון היום, כאשר מביאים סוף סוף תכנית, תכנית שצריכה לשנות קצת כיוון של האינפלציה, תכנית אמנם לא מספקת לכל הדעות אבל תכנית, דווקא היום אתם מביעים אי-אמון.

זאב ורטהיימר (התנועה לשינוי ויזמה) :
לאיזה כיוון ?

יוסי שריד (המערך) :

אנחנו בלי תכנית הגענו ל-1.5% אינפלציה ב- חודש. הם עם תכנית הגיעו ל-8.7%. תעזוב את התכניות ותשפר את האינפלציה.

אברהם מלמד (חזית דתית לאומית) :

אדוני היקר, תיכף, תשמע את דברי. אינני מנסה פה לטשטש משהו. להיפך, אני התחלתי בצורה די ברורה לתאר את המצב.

עמם הדר (הורביץ) (המערך) :
זה היה בעתון.

אברהם מלמד (חזית דתית לאומית) :
נכון, יש גם דברים נכונים בעתון.

אני נמנה עם החושבים שגם במצב שהגענו אליו אין לזרוק לחלל העולם תכניות דראסטיות, כי אפשר בהחלט לשבור את האינפלציה יחד עם המשק.

מאיר פעיל (מחנה שלי) :

מה שאי-אפשר לסבול זה הממשלה.

אברהם מלמד (חזית דתית לאומית) :

יש בתכנית המצומצמת הזאת — ואני אומר שהיא לא מספקת — יש בה משום שינוי כיוון — — —

ירוחם משל (המערך) :

חבר הכנסת מלמד, הרי אתה איש מאמין, תסביר לנו בבקשה איך אתה מאמין שהתכנית תפתור את בעיית האינפלציה.

אברהם מלמד (חזית דתית לאומית) :

אני מאמין בדברים רציניים יותר. אתה מכניס לנושא זה אמונה ? זה עניין של ניתוח מצב, חברי הכנסת משל היקר, תיכף אסביר לך.

ראשי-הממשלה מ. בנן :

חברי-הכנסת משל, שאלתי היכן אתה.

אורי אבנרי (מחנה שלי) :

רק אדם מאמין יכול עוד להאמין לממשלה.

ירוחם משל (המערך) :

אתה מאמין בדברים גדולים ובזה אתה לא מאמין.

אברהם מלמד (חזית דתית לאומית) :

זה לא שייך לאמונה, אמונה היא עניין רציני מדי כדי שנעסוק בה בפורום הזה.

השאלה היא האם בתכנית הזאת יש גרעין של שינוי כיוון, אדוני מזכ"ל ההסתדרות ?

ירוחם משל (המערך) :

תסביר את הגרעין.

אברהם מלמד (חזית דתית לאומית) :

מיד אגיד לך. הציפייה לאינפלציה גדלה והולכת היא היא המזינה ומפרנסת את האינפלציה עצמה.

זאב ורטהיימר (התנועה לשינוי ויזמה) :
מה על יתרות החוב ?

אברהם מלמד (חזית דתית לאומית) :

אם היום אנחנו רוצים להקטין מעט את הסובסידיות להון — זה הדבר שתמיד דרשת, חברי-הכנסת משל, ואיני יודע מדוע היום דווקא נזעקת, הרי אתה דרשת זאת, גם בזמן שעדיין צריכים היו את הסיבסוד הזה כדי ליצור את העוגה — אם אנחנו הולכים היום לקראת הפחתת הסובסידיה להון, זוהי דרך טובה אשר ללא ספק תקטין את האינפלציה.

יוסי שריד (המערך) :

חבל שלא שלחת את — — —

אברהם מלמד (חזית דתית לאומית) :

אם אנחנו הולכים היום לקראת קיצוץ תקציבי —

חוברת כ"ח, ישיבה רכ"ג

— הצעת סיעות המערך, התנועה לשינוי ויזמה והחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון להביע אי-אמון לממשלה בשל המדיניות הכלכלית —

אברהם מלמד (חזית דתית לאומית):

אני קצת חושש, אמרתי זאת קודם. ראה, היום אני מדבר בשם הסיעה ואני צריך להיות מתון בדברי... כאשר אני מתווכח באופן אישי — אני מדבר באופן חריף יותר... אני מאמין שבכל זאת קראו השרים את הכתובת על הקיר, כפי שנאמר. אבל אני מאוד חושש ואני מוצא לנכון להביע זאת.

ח"ר מ. ל. מרון:

חבר-הכנסת מלמד, אני מצטער, אני מבקש שתסיים את דבריך.

אברהם מלמד (חזית דתית לאומית):

הייתי שמח יותר אילו בישיבה האחרונה של ה-ממשלה היו מאשרים את התכנית הזאת כמות שהיא ואחר כך היו מחליטים לנקוט גם אמצעים נוספים.

ח"ר מ. ל. מרון:

אני מצטער מאוד, זה לא ייתכן. אנחנו אמנם ב-אינפלציה, אבל לא באינפלציה דוהרת ברשות ה-דיבור בכנסת. רשות הדיבור לחבר-הכנסת יגאל כהן, ואחריו — לחבר-הכנסת אברהם (עוז).

יגאל כהן (הליכוד):

אדוני היש-בראש, חברי הכנסת, נדמה לי שדובר האופוזיציה עשה לא טוב בכך שהעסיק אותנו בשיחזור ההיסטוריה ולא בהתמודדות אמיתית ובאלטרנטיבות לבעיות המשק הישראלי.

שלמה הלל (המערך):

תעשה זאת אתה.

יגאל כהן (הליכוד):

אעשה זאת, תקשיב לדברי, אתה יודע שאני אומר מה שאני חושב ואעשה זאת.

טוב, לדעתי, שהועמדנו בפני הבעיות של המשק הישראלי והחברה הישראלית. לצערי הרב בעיות אלה לא נוצרו בשנתיים האחרונות. אפרט אחת לאחת. קודם כול: מבנה המועסקים בחברה הישראלית. לא השלטון הזה ולא אנחנו יצרנו את השיטה של בניית מנגנונים ושירותים ציבוריים ופער כזה בין עובדי שירותים ובין עובדי ייצור.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אתם יצרתם את השיטה הזאת.

יגאל כהן (הליכוד):

לצערי הרב אנחנו בנושאים האלה קיבלנו באמת מצב שהוא ללא נשוא בשום חברה דמוקרטית בעולם המערבי, עם רמת שירותים — — —

זאב ורטהיימר (התנועה לשינוי ויזמה):

אתה צודק, אבל מה השינויים שעשיתם בשנתיים האחרונות?

יגאל כהן (הליכוד):

תראה שיש לי מסקנות והצעות.

יופי שריר (המערך):

20 שנה היית חבר מפלגת העבודה. אתה היית חבר מפא"י. מה אתה מספר על "אנחנו"? מי זה "אנחנו"? —

ואני אומר שהקיצוץ המוצע הוא לא מספיק — זהו בכיוון הנכון — — —

ירוחם משל (המערך):

מאילו סעיפים בתקציב אתה מציע לקצץ?

אברהם מלמד (חזית דתית לאומית):

אני אעשה זאת בוועדה. אני מזמין אותך לוועדה ותשמע.

חשיבות התכנית הזאת — שהיא אמנם לא מספקת — היא בכך שהיא משנה כיוון. והעיקר הוא לבצע את התכנית.

ירוחם משל (המערך):

משנה מקום משנה מזל.

אברהם מלמד (חזית דתית לאומית):

ואני חושש קצת אם אמנם תבוצע התכנית.

זאב ורטהיימר (התנועה לשינוי ויזמה):

חבר-הכנסת מלמד, תרשה לי לשאול אותך שאלה

— — —

אברהם מלמד (חזית דתית לאומית):

לא על חשבון זמני.

ח"ר מ. ל. מרון:

אני מצטער מאוד, אני לא מסכים לשאלות. יש לכל סיעה חמש דקות. נעמוד במסגרת הזמן, כי לא ייתכן לנהל עכשיו סימפוזיון. חבר-הכנסת מלמד חייב לסיים את דבריו.

אברהם מלמד (חזית דתית לאומית):

לכן אמרתי שהתכנית אינה מספקת, אבל הלוואי ותבוצע. אנחנו יכולים להביע פה אמון ונביע אמון לממשלה, ניתן הזדמנות לממשלה לבצע את התכנית. ברם, יש לרכוש את אמונו של העם. ואמון זה אפשר לרכוש רק על-ידי ביצוע נכון של התכנית.

ברצוני להעיר שהמהפך הגדול שחל היום בממשלה מאוד לא נראה לי. פתאים כמו השרים, שבמשך החודש-שיש האלה, החשובים והמכריעים, שבהם אפשר היה בקיצוץ תקציבי קטן יותר להגיע להישגים אפקטיביים, טובים יותר, הם בשום פנים לא רצו ולא נתנו אפשרות לקצץ בתקציבי משרדיהם ואילו היום עברו לקיצוניות שנייה, ומציעים לקצץ יותר מהמוצע. אני מאוד חושש שהם רוצים לתפוס את המרובה, וכמובן "תפסת מרובה — לא תסת"י". ובוזה יכשילו את העניין.

יחזקאל זאב (המערך):

הרי אתה יודע היום שצריך תוספת של 30 מיליארד לירות בתקציב. על איזה קיצוץ אתה מדבר?

אברהם מלמד (חזית דתית לאומית):

אני לא מקבל את הנתון שלך, אולם גם אם נניח שהוא נכון תצטרך להוסיף 3.5 או 5 מיליארד נוספים. אני מניח שאם הקיצוץ הזה ויתר הפעולות יתבצעו תקטן האינפלציה ולא תצטרך להוסיף הרבה.

יחזקאל זאב (המערך):

מה דעתך, האם אתה מאמין בביצוע?

— הצעת סיעות המערך, התנועה לשינוי ויזמה והחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון להביע אי-אמון לממשלה בשל המדיניות הכלכלית —

יגאל כהן (הליכוד):

בגלל זה עזבתי את מפא"י.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

מתי תעזוב את הליכוד?

יגאל כהן (הליכוד):

האינפלציה היא אסון למשק ולחברה, ליציבות כלכלית ולברתית, היא משפיעה על מוראל העם ודרכי התנהגותו וגורמת לצריכה ולצריחה. היא גוררת את המדינה להתחייבות שתלילה לא נוכל לעמוד בה.

אבל הדבר החמור ביותר — עם אינפלציה עוד אפשר להיות — הוא הפער במאזן התשלומים, התחייבויות שאנחנו לוקחים על עצמנו במטבע-חוץ לשנים הבאות. ממשלה זו הצליחה במה ששינתה. היא לא הצליחה במה שהמשיכה. אם אתה שואל אותי מה לעשות, הרי זה ייעול השירות הציבורי, נפגשתי עם נציגים מכובדים מאוד של איגוד עובדי המדינה והם מצידים שהם מוכנים להיכנס להתמודדות של אמת. לא להקפאה אלא להורדת של 20% מהמנגנון הציבורי. ממשלתי. זה נכון גם בהסתדרות וברשויות המקומיות. אני שואל מעל במה זו: האם ההסתדרות או ההסתדרות עובדי המדינה תיתן ידה לכך? חוששני שלא.

לפנינו התמודדות לא רק במשק הציבורי אלא גם במשק היצרני. אתמול, בתוקף תפקידי, כמי שמייצג את משרד המסחר והתעשייה בוועדת הכספים לקראת דיון על התקציב הייתי במפעלי "אליאנס", אותו מפעל שהוא שותפות ברכה של "כור" ב-50% ומשקיעים חיצוניים 50%. אמר לי מנהל המפעל שהוא יכול לפטר היום, שהוא צריך לפטר, בין 50 ל-80 עובדים. זה מפעל שמייצא 40 מיליון דולר, ביותר ממיליארד לירות. אם אפשר אותם, הוא אומר, אני יכול להוסיף 20% על השכר ואהיה יותר רווחי. אבל ההסתדרות לא נותנת, ועד העובדים לא נותן. אין לי כוח, הוא אומר. עשיתי זאת, הוא ממשיך ב"שמשון" שהיה בפשט-רגל והיתה שבייתה של 6 שבועות ופטרנו 160 עובדים. לזה אתם מוכנים? לזה תיתנו את ידכם?

קרה משהו ב"אל על". רצינו ללכת לפי דו"ח ועדת-קיסר שההסתדרות הגישה. מה היה? היתה שבייתה והיתה השבתה כתוצאה מזה. אני אירגן את ועדי ה-עובדים? מי אירגן את כל ועדי העובדים בארץ לחדש את העבודה ב"אל על"? ולא לקיים את ההשבתה? ב"אל על" יהיה גרעון — אני מפחד לומר את הסכום — של 50 מיליון דולר. מי נתן את ידו לכך? מי הסית את ועדי העובדים, מי כינס את ההסתדרות כאשר רצינו להבריא את החברה הזאת לאור מסקנות של ועדה הסתדרותית? לאט לכם. לאט לכם.

וכל מה שקרה בהסכם משל-ארליך? שר האוצר רצה לדון עם ההסתדרות — — —

ירוחם משל (המערך):

אתה חושב שההסתדרות — — —

יגאל כהן (הליכוד):

חברי-הכנסת משל, על תוספת השכר עניתי לך. אנע בזה שוב.

(חברי-הכנסת י. משל קורא קריאת-ביניים)

הסכם משל-ארליך מדבר על סובסידיה שלא לכול. אין בכוח המשק ובכוח המדינה לתת סובסידיה לכול. הסכם משל-ארליך הביא לכך שמחיר ביצה עלה כפי שעלה, וגם היום יש סיכסוד עצום. סובסידיה לחלש ולחדש — כן. לא לכול. לזה תיתנו ידכם?

(חברי-הכנסת י. משל קורא קריאת-ביניים)

המשא-ומתן על הסכמי השכר — — —

ירוחם משל (המערך):

האינפלציה תלך ותגדל.

יגאל כהן (הליכוד):

חברי-הכנסת משל, ידידי, משא-ומתן על הסכמי השכר — אם נרצה לחוקק חוק, ואנחנו רוצים, שצריך לגמור משא-ומתן תוך 60 יום ולא לשלם תשלומים רטרואקטיביים ל-10 חודשים, תיתנו ידכם לחקיקה בתחום זה? חוששני שלא.

(חברי-הכנסת י. משל קורא קריאת-ביניים)

הח"ר מ. ל. מרון:

אני מבקש להפסיק את הדו-שיח.

ירוחם משל (המערך):

תבנו בתי-סוהר.

יגאל כהן (הליכוד):

אתם בהסתדרות וחבריכם בוועדת הכספים וב-וועדת העבודה והרווחה, בכל נושא של סיכסוד הון, של הלוואות צמודות, אתם תמיד בעד. כל החוקים הסוציאליים, כביכול, אינם דאגה לנוקשים.

יחזקאל זכאי (המערך):

אתם כבר שנתיים בממשלה. מה אתם רוצים מ-אתנו? אתם שנתיים בממשלה. למה אתם לא משנים?

הח"ר מ. ל. מרון:

אני מבקש ממך לסיים.

יגאל כהן (הליכוד):

הממשלה מנסה להתמודד עם הדברים האלה. אתם עושים בדיק את האיפך בוועדת הכספים ובוועדת העבודה. אתם אומרים לתת יותר, לסבסד יותר בכל נושא. קראתי לך, חברי-הכנסת משל, בעניין השכר לשרים. הגישו הצעה ל-80% תוספת. אנחנו היינו אלה שלחצו להוריד ל-40%. אתם הייתם בשלב ראשון בעד 80%.

עמום הדר (חורבין) (המערך):

מי היה בעד 80%?

(חברי-הכנסת י. זכאי קורא קריאת-ביניים)

יגאל כהן (הליכוד):

אתם תמכתם בוה.

יחזקאל זכאי (המערך):

שר המשפטים תבע 100%.

הח"ר מ. ל. מרון:

חברי-הכנסת זכאי, אני מבקש לאפשר לנואם לסיים.

חוברת כ"ח, ישיבה רכ"ג

— הצעת סיעות המערך, התנועה לשינוי ויוזמה והחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון להביע אי-אמון לממשלה בשל המדיניות הכלכלית —

"אראה בכשלון התכנית הכלכלית כשלונו אישי." הוא הבהיר, אם כי לא במלים חד-משמעיות, כי לא רצה להסתכן, שאף ישקול הסקת מסקנות אישיות. האם, אדוני שר האוצר, שקלת?

מאז המהפך טרחו שר האוצר וסגנו, לחילופין, לעלות על במה זו ולהבטיח לנו ולעם כולו שהמצב משתפר, שמיום ליום הוא משתפר, שהרורבות גדלות, שהיצוא ממריא ושלא היה בכלל מצב כל כך טוב למדינה עד שעלה הליכוד לשלטון. רבותי חברי הכנסת, אנו עומדים בפני התמוטטות כלכלית. בתקופת אינפלציה כמו שלנו הדבר החשוב ביותר הוא אמון בממשלה, והאמון הזה נגמר.

חברי הכנסת, משמעותה של התמוטטות כלכלית אצלנו תהיה הפרת התחייבויות הממשלה לאיגרות-החוב שהנפיקה לציבור, וכל החוסכים. הקטנים, כל עם ישראל והמאמינים, סופם שיעמדו בתור בבנק ללא יכולת לממש את השקעתם. צריך להיות שוטה כדי שלא להבין שהממשלה אוכלת את כספי הציבור הרחב וכסף העם היהודי. הדאגה של הממשלה אינה למצב המשק אלא לגורלו של ממסד פוליטי אשר ישלם את מחיר הליקבידאציה במשק. איזו לה ברירה. ומאחר שהממסד הפוליטי מסרב להיכנע, היא גוקטת שיטת השקר והכזב לתושבים ולעם, תוך תקוות-שווא להגדיל את האמון בה.

חברי הכנסת, ראו מה קרה במחירים תוך שנתיים מאז המהפך. מחיר הלחם עלה מ-1.04 לירות ל-2.50 לירות; חפיסת שוקולאדה שעלתה 2.46 לירות עולה יותר מ-10 לירות; ק"ג עוף שעלה 12 לירות עולה היום 39 לירות. האם על-פי נתונים פשוטים אלה נכשלה תכניתו של שר האוצר? יש מי שיכול להשיב ולומר שלא נכשלה?

חברי הכנסת, סל המזונות עלה בתקופת המהפך ב-247%, על-פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. הבה נבחן מה קרה למאזן ההוצאות המשפחתי. ההכנסה של משפחה ממוצעת הגיעה ל-14,000 לירות לחודש, השכר הממוצע במשק הוא 8,460 לירות בחודש, אך ראו פלא, ההוצאה המשפחתית הממוצעת היא יותר מ-16,000 לירות בחודש. המשמעות היא שאוכלים את ההסכונות ואת הקרן, ומשפחות המרוויחות את השכר הממוצע בלבד או פחות ממנו מגיעות לרעב או לחשש רעב. הממשלה הזאת הופכת את העם לדלת-העם, את העובד המשתכר ביותר היא הופכת לטיפש על שאינו מרוויח מן הצד ומעלים הכנסות או אפילו, חס-וחלילה, גונב.

הממשלה הזאת חזקה בהצהרות, בנאומים בכותרות. דוגמה אחת, חברי הכנסת. אומרים: אין דירות. הצי הר: משרד השיכון יבנה 50,000 דירות השנה, כך שמענו הבוקר או אתמול. מי יבנה? היכן הפועלים? איך זה מתיישב עם פיתוח הנגב? אבל מה זה משנה? אם חכרי הדיר צריכים להתגורר באיזה שהוא מקום — שיתגוררו, בבקשה, בהצהרות בעחונים.

יש פאטנט ישראלי עוד יותר טוב, פאטנט ציוני של הליכוד. מספרת לי בחורה אחת שהיא ובעלה עובי רים לאלקנה בשומרון. למה? הדירה שם חינם, אי כמעט חינם, ואת הדירה שלהם בפתח-תקונה משכירים

יגאל כהן (הליכוד):

אתם, המדברים בשם הרווחה והחוקים הסוציאליים, רציתם לתת לחלש ולחזק גם יחד. כל חקיקה שתחול על כולם היא אסון למשק. אני רוצה לספר "סוד" ש-סיפר היום יושב-ראש ועדת הכספים.

ירוחם משל (המערך):

כל הקלות במס נתתם לעשירים. האם אתה יודע את המצב במושבים?

יגאל כהן (הליכוד):

אני יודע ואני תובע תיקון. אני תובע החמרה היכן שצריך.

אהוד אולמרט (הליכוד):

חברי-הכנסת משל, אתה גר בתל-אביב, הוא גר במושב.

(קריאה: חברי-הכנסת אולמרט מייצג את העניים.)

היור' מ. ל. מרון:

אני מבקש לסיים. זה לא יתכן.

(חברי-הכנסת י. משל קורא קריאת-ביניים)

יגאל כהן (הליכוד):

יושב-ראש ועדת הכספים הביא דוגמה מעירו, שם היתה טיסה של עובדים לאילת ב-450 לירות. ההוצאה עצמה עלתה כמה אלפי לירות לכל אחד. זה מומן מתקציבי הרווחה של הרשות המקומית. לזה קוראים תקציבי רווחה? לאט לנו.

יחזקאל זכאי (המערך):

אל מי אתה מדבר?

יגאל כהן (הליכוד):

אני מציע לכם, אני מציע לכולנו — התכנית שמביאה היום הממשלה היא חיונית. הכרחי לעצור את העגלה הזאת ולתקן את העיוותים שנוצרו. הם לא נוצרו בשנתיים האחרונות.

(קריאה: הם התריפו.)

מי שיאמר זאת יאמר לא אמת.

זאב כץ (המערך):

אבל שר האוצר אמר שזו תכנית.

יגאל כהן (הליכוד):

חובה על כולנו לעבוד יותר ולהתאמץ יותר, להתמודד מתוך דוגמה אישית, אומץ-לב וחוקייד ולומר את האמת מתוך ראייה מפורקת ואחריות של בעיותינו ומצוקותינו. נאזור כוח לביצוע המשימות האמיתיות של המשק הישראלי והגשמת היעדים הלאומיים של ישראל.

היור' מ. ל. מרון:

רשות הדיבור לחברי-הכנסת כץ (עוז).

אברהם כץ (עוז) (המערך):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, המהפך החוגג היום את יום הולדתו השני בעליית מחירים של 142%, מוכיר לנו את מה שאמר שר האוצר באותו יום ששי בתכנית הטלוויזיה בתשובה על שאלתו של הכתב:

— הצעת סיעות המערך, התנועה לשינוי ויזמה והחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון להביע אי-אמון לממשלה בשל המדיניות הכלכלית —

שלה האוכלת היום את העתיד ומחלקת את ההווה למק-וואות, ליישובות, לאגודות-ישראל למיניהן, כדי לשמור על שלום-בית פוליטי; ממשלה המפסדת עובדי ציבור בכירים ומסורים ואת מבטאיו החפשיים בכלי-התקשורת, למען לא יתנו ביטוי לדעות חפשיות, זו אותה ממשלה שהשלב הבא בתכניתה יהיה פיטורי של מבקר המדינה, למען לא תישמע גם הביקורת הממוסדת; ממשלה שבמקום לקרוא את הכתובת על הקיר ולהתפטר הורסת את הקיר ואתו את הבית כולו.

לממשלה כזו, רבותי, יש להביע אי-אמון.

הי"צ מ. ל. מרון:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת אלגרבלי, ואחריו — לחבר-הכנסת ורטהיימר.

מרדכי אלגרבלי (התנועה הדמוקרטית):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה, קודם כול, למחות למען הפרוטוקול על כך שבדיון כל כך חשוב, כאשר בציבור יש ציפייה לעשייה, הממשלה אפיי-לו לא נמצאת כאן כדי לשמוע את הדיון. ומכאן אני רוצה לפנות לראש הממשלה ולהגיד לו —

שמעון פרס (המערך):

הוא לא ישמע אותך.

מרדכי אלגרבלי (התנועה הדמוקרטית):

אולי יקרא בפרוטוקול. הממשלה —

גד יעקבי (המערך):

דבר שלא קיים לא יכול להיות לא פה ולא שם.

יגאל אלון (המערך):

כך נראית ממשלת הליכוד.

מרדכי אלגרבלי (התנועה הדמוקרטית):

לולא הזכות של הסכם השלום לפני חודשים, אני חושב שהייתי היום מתקשה מאוד להביע אמון לממשלה הזאת.

גד יעקבי (המערך):

אבל התגבר על הקושי ותצביע...

יעקב זיאק אמיר (המערך):

תהיה ישר עם מצפונך.

הי"צ ח. נרדמן:

אפשר להשמיע שני משפטים בלי ליווי?

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

חבר-הכנסת אמיר, הבעיה היא לא של מצפון אלא של כיסא.

אברהם כץ (עוז) (המערך):

נאחזו צריכים כאן לעשות גם את העבודה של הקואליציה וגם של האופוזיציה. זה לא קל.

מרדכי אלגרבלי (התנועה הדמוקרטית):

אני מודה שקשה לי היום להביע אמון בממשלה, בשבוע שעבר פורסמה עלייה של 9% בקירוב במדד יוקר המחיה; קשה לי היום לתת יד למדיניות שבה יום נשחקת רמת הקיום של העשירונים התחתונים בחב"ר; קשה לי לתת יד למצב שבו רמת חייהם —

בשכר דירה גבוה שאין מצהירים עליו למס-הכנסה. יכול גם להיות שיחזירו את אלקנה, ואז יקבלו גם פיצויים מהממשלה. רווח ציוני מלא. לא צריך להיות גוש-אמונים. כך ממלאים ישובים בשומרון.

ארי אבנרי (מחנה שלי):

יש מאות מקרים כאלה.

אברהם כץ (עוז) (המערך):

רבותי חברי הכנסת, הממשלה הזאת אינה שומרת על נכסי המדינה. את בנק "ספחות" היא מוכרת, את בנק-הספנות היא מוכרת, תעשיות פוטו-אלקטריות בתוך תעשיות עתירות-מדע במכון-ויצמן היא מוכרת. הממשלה נותנת מתנה למר גאון וקבוצתו — 21 מיליון לירות לרכישת סיבירימונה, לעשר שנים ב-14% ריבית ולא צמודה. מי לא היה מקבל את זה?

אילו היתה לנו מדינה רורבית מותר היה לתת ללי-כוד לשחק בה. אבל יש לנו רק מדינה יהודית אחת, ובה אסור לשחק. לא מגיע לעם הזה אחרי אלפיים שנות גלות שהליכוד ישלוט בו.

ראו, חברי הכנסת, לאן אנו מגיעים. הבוקר הודיע ראש עיריית תל-אביב להט שווא יחלק שקיות מפלאס-טיק לאזרחי תל-אביב לאיסוף אשפה בשיטת עשה-זאת-בעצמך — מן העתונות. הממשלה הזאת בעצם מציעה לציבור את בעיותיו בעצמו, על-ידי הכ-רוזת, נאומים ודמאוגיה ב"שקיות פלאסטיק". את-מול היה קיצוץ של 3.5 מיליארד לירות בתקציב המ-דינה, תבוקר כבר עלה ל-7 מיליארד. מה הבעיה לקצץ מחר 14 מיליארד? אין שום בעיה, הנייר סובל הכול.

הנה, חברי הכנסת, עוד דוגמה לממשלה-של-גנר. "הפקיד הבכיר" של ארצות-הברית: קם בבוקר ומודיע לעם שהוא מצטער צער רב על שעור ויצמן לא משתתף בוועדת האוטונומיה. שר אמריקני משחק את ממשלת ישראל. אדוני ראש הממשלה, — איפה הוא? הוא איננו — הם למדו אותך ומשחקים בך. זאת ממשלה של בובות של שני ושל חוטמים, של כותרות.

מרדכי אלגרבלי (התנועה הדמוקרטית):

איפה הממשלה?

זאב כץ (המערך):

איפה הליכוד? איפה הממשלה?

אברהם כץ (עוז) (המערך):

אדוני ראש הממשלה, אפילו זיסטה אחת לא קי-בלת מן המצרים. ביקשת דגים, ביקשת גז-ירק, בי-קשת העסקת עובדים בישראל. מה קיבלת? את המיכ-בסה קיבלת. הם למדו אותך ומשחקים אותך. ובינתיים חבר-הכנסת פלאטו-שרון עושה עסקים ב-1.5 מיליון דולר בנשק, ומשרד הבטחון מודיע: לא ידענו. איפה נשמע כדבר הזה?

גד יעקבי (המערך):

החלל בשולחן הממשלה מייצג את המצב.

אברהם כץ (עוז) (המערך):

במקום לחפש את התרופה בקיצוץ בתקציב השוטף תקבל עכשיו הממשלה תכנית של הצמדת הלוואות פיתוח והעלאת ריבית, ועל-ידי כך הקטנת ההשקעות. ממ-

חברת כ"ח, ישיבה רכי"ג

— הצעת סיעות המערך, התנועה לשינוי ויוזמה והחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון להביע אי-אמון בממשלה בשל המדיניות הכלכלית —

שנת ואין מקום לניתוחים פוליטיים. זה הזמן לעשות עיסקת-חבילה בין כל הגורמים במשק: התעשיינים, הסתדרות — — —

(חבר-הכנסת י. משל קורא קריאת-ביניים)

חבר-הכנסת משל, גם אתה, בתוך העגלה המידרדרת, אתה לא מחוץ לעגלה, ואיש אינו מחוץ לעגלה. לכן מה שחייבים לעשות היום — — —

(קריאה: מי שלא השתתפה בתכנית בלימת האינפלציה זו היתה דווקא הממשלה.)

יש להגיע לעיסקת-חבילה במשק, להקפאת מחירים, מסים, שכר, סובסידיות. יש להיכנס לתקיפה של צינון, כי במצב של היום — — —

ואב ורטהיימר (התנועה לשינוי ויוזמה): מאוחר ומעט, זה לא ילך.

מרדכי אלגרבלי (התנועה הדמוקרטית): זו הדרך היחידה שנשארה.

ואב ורטהיימר (התנועה לשינוי ויוזמה): הלוואי והיית צודק.

מרדכי אלגרבלי (התנועה הדמוקרטית):

ייתכן מאוד שעלי-מנת להציל את המשק מן ההתמוטטות הצפויה חייבים להגיע לממשלת ליכוד לאומי. אני יודע שאין זה פופולארי לדבר עכשיו על דברים אלה, אבל אני חושב בהחלט להציע ממשלה מקיפה לקרי. נשארו שנתיים-יוחצי עד לבחירות. אם נמשיך בניגוח פוליטי, בניגוח בלבד ללא עשייה, נגיע למצב שכולנו נתמוטט. לכן אני בדעה שממשלת ישראל וכל הגורמים הפוליטיים חייבים להגיע לאיזון עיסקת-חבילה במשק. אם עלי-מנת לממש זאת יש צורך להקים ממשלת ליכוד לאומי, איני חושש מכך. היו ימים קשים — — —

(קריאה: צריכה להיות ממשלת ליכוד לאומי בלי הליכוד.)

יעקב זיאק אמיר (המערך):

בשם מי אתה מציע הצעה כזאת?

מרדכי אלגרבלי (התנועה הדמוקרטית): בשמי.

יעקב זיאק אמיר (המערך):

אתה מדבר בשמך או בשם סיעתך?

מרדכי אלגרבלי (התנועה הדמוקרטית):

בשמי. היו עוד חברים שהציעו הצעה זו. חבר-הכנסת עמית אמר זאת.

חבר-הכנסת אמיר, אמרתי לך כבר שכולנו באותה סירה, באותה עגלה. האם יתנו יד למשק להתמוטט על-מנת שמישו ירוויח מכך? בסופו של דבר מדינת ישראל תתמוטט.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

רק אל תגיד שכולנו אשמים.

עמנום הדר (הורביץ) (המערך): מי אונס אותך?

מרדכי אלגרבלי (התנועה הדמוקרטית):

— קשה לי לתת יד למצב שבו רמת חייהם של הפועלים נשחקת, אבל דאגתי היום, בעידן אינפלציה שנתית של 90%, בעידן שבו הרשות לתיכנון כלכלי חווה אינפלציה של 422% בחמש השנים הקרובות, אינה רק לחלש אלא לעצם קיומו של המשק. אני דואג לעצם ההתפתחות שלו. אני חושש שאם האינפלציה תמשיך להיות בקצב של 9%—10% לחודש תהיה התמוטטות של המוסדות הדמוקרטיים במדינת ישראל. חלילה לנו להגיע למצב שהיה בשנת 1929, כאשר בעקבות פאניקה, בהלה ומדיניות חלשה הגיעו באירופה למה שהגיעו. כבר היום אין אמון בתקציב ואין אמון במסגרות תקציביות. ועדת הכספים של הכנסת מתכנסת מדי כמה חודשים כדי לדון בתקציב חדש ובתכניות חדשות. כבר איננו יודעים על מה אנחנו דנים. העיריות אינן יודעות לתכנן את צעדיהן. לציבור אין אמון בלירה. מחזור הכסף מואץ והמצב תמור ביותר.

עמנום הדר (הורביץ) (המערך): מה המסקנה?

מרדכי אלגרבלי (התנועה הדמוקרטית): אני מגיע מייד למסקנה.

במצב זה, אם אנחנו אחראים, אסור לנו להיכנס בניגוח ולוויכוח היסטורי. חבל מאוד שעלי לקבוע שבעצם שר האוצר לא נתן שום תשובה. הוא התווכח על היסטוריה, על עבר, אבל לא על עתידו של הווג הצעיר, על עתידו של משפחות בישראל. הוא לא דיבר על הווה ולא על עתיד. הוא לא אמר מה הוא צופה בחודשים הקרובים. בעצם הוא קבע, בשתיקתו לגבי הדברים שאמרו חברי הכנסת שהציעו אי-אמון, שהוא מסכים אתם.

אבל כולנו נמצאים בסירה הזאת, גם הסתדרות, גם חברת העובדים, גם המשק הפרטי וגם העובדים השכירים. כולנו נמצאים בעגלה היודרדת במדרון והולכת ומאבדת את בלמיה. זוהי העת לומר: עד כאן. זוהי העת לשנס מתניים ולקבוע מה חיוני, מה ניתן לשנות, מה יעקר ומה טפל.

במצב זה אני מציע לכל הגורמים במשק, לרבות מפלגת העבודה, לגלות אחריות ולהיכנס להסכם על עיסקת-חבילה.

(קריאה: האחריות הלאומית העליונה היום היא לפטר את הממשלה הזאת.)

האחריות הלאומית היום אינה פיטורים של הממשלה ולא בחירות חדשות. חייבים לבצר את הממשלה.

שמעון פרס (המערך):

אתם נכנסתם לממשלה. תראה איך אתם נראים.

מרדכי אלגרבלי (התנועה הדמוקרטית):

לא בעקבות העובדה שנכנסנו לממשלה אנחנו גר-אים כך.

(קריאה: זה נכון.)

זו העת לגלות אחריות. אין לדבר על בחירות חד-

— הצעת סיעות המערך, התנועה לשינוי וזמה והחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון להביע אי-אמון לממשלה בשל המדיניות הכלכלית —

מרדכי אלגרבלי (התנועה הדמוקרטית):

לא אמרתי זאת. הממשלה היא האחראית, עליה מוטלת האחריות הממלטתית והפארלאמנטרית, אבל אני קובע — — —

יעקב זאק (המערך):

למה לא לומר שהממשלה אשמה?

מרדכי אלגרבלי (התנועה הדמוקרטית):

בעליית המחירים האחרונה, במדיניות הזאת, הממשלה באמת אשמה. על-מנת לצאת מן הבויק הזה יש חובה להקים ממשלת ליכוד לאומי.

היחיד ה. גרסמן:

רשות הדיבור לחברי הכנסת ורשהיימר, בשם סיעת התנועה לשינוי וזמה, ואחריו — לחברי הכנסת ביטון, בשם החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון.

אברהם כץ (עוז) (המערך):

אני מבקש לרשום בפרוטוקול שעדיין אין אף חבר ממשלה אחד בדיון על הצעת אי-האמון לממשלה.

זאב ורשהיימר (התנועה לשינוי וזמה):

גברתי הישבת-ראש, כנסת נכבדה, ראשית כול אני רוצה למחות על כך שאין כאן אף לא שר אחד ואף לא מומחה כלכלי אחד מטעם הליכוד. זה מוכיח את חוסר היחס הרציני.

עמוס הדר (הזרביץ) (המערך):

אולי נעשה הפסקה עד שהשרים ייכנסו?

ארי אבנרי (מחנה שלי):

נמצאים פה "כל" המומחים הכלכליים של הממשלה.

זאב ורשהיימר (התנועה לשינוי וזמה):

נמצא פה רק הנציג הכלכלי היחיד, חברי הכנסת לורינץ, הוא היחיד העוסק בכלכלה.

חברי הכנסת, אינפלציה של 100% זהו רגע שלפני אנארכיה; אינפלציה כזאת קוראת לדיקטטורה. הדיקטטורה כבר מפסיקה לתפקד.

ההרס החברתי של האינפלציה והפגיעה ביסודות הציונות — שהרי הציונות רצתה להפוך את העם היהודי די לעם פרודוקטיבי, ואילו הממשלה פרעלת בכיוון זה הפוך — מביאים לפגיעה בערך העבודה, במוסר העבודה ובאדם העובד.

האינפלציה הישראלית תיכנס להיסטוריה בשל ממד נוסף שיש בה. זו האינפלציה הראשונה שבה הדיקטטורה כאילו סובל — הוא "צמוד" והממשלה פרי שטת את הרגל. בעצם המדינה היא המושטת את הרגל. האם זה ייתכן? הרי האזרח והממשלה הם גוף אחד. ואל יטעה פה אף אחד, כאילו הממשלה היא של מישור אחד והמדינה היא של מישור אחר. מדובר בכולנו. אנו משחקים היום בדבר גורלי, וכל אחד מאתנו ישלם את המחיר, כי שנתנים לא הקשיבו וכנראה גם היום אין מקשיבים. ואני מצטער על שדוכח שאני צודק.

האינפלציה הזאת היא אינפלציה משונה. אין צורך להדפיס כסף נוסף, כי המציאו את איגרות-החוב הצמודות — חסכון שאיננו חסכון. היום העתונות והטל-

וויזיה מלאות בדברים ובדיבורים על קיצוץ של 3-6-9 מיליארד לירות בתקציב. ולפני שבוע דנו פה על הזרמה של 50 מיליארד לירות — איגרות-חוב צמודות נוספות. פה עושים הצגת קולנוע על קיצוצים בתקציב ובדלת האחורית מכניסים סכום גדול פי 10 כדי להורים כספים לממשלה על-מנת לאפשר לה לתפקד.

רנני מילוא (הליכוד):

ייתכן שאני טועה, אבל נדמה לי שכאשר הממשלה מגפיקה איגרות-חוב צמודות היא סופגת כספים מהציבור.

זאב ורשהיימר (התנועה לשינוי וזמה):

אתה טועה. כאשר איגרות-החוב מגיעות לפדיון הממשלה מסבסדת אותן.

שר האוצר הציע תכנית לריסון האינפלציה. בין היתר מדובר על מסים. אנו יודעים שכבר היום המסים גבוהים, ואם יעלו אותם ישלמו אנשים פחות מס-אמת.

מאז אני בכנסת הזאת כבר היו תקציבים אחדים ואני יודע שאף פעם אחת לא היה תקציב בלי תקציב נוסף. לכן אין טעם לדיבורים על קיצוצים בתקציב. חבל לדבר על כך.

ועוד יש בתכנית שר האוצר אי-קבלת עובדים לשיירות. מעולם לא היה דבר כזה ולעולם לא יהיה; עד שלא יהיה כסף לשלם לאנשים יידחקו האנשים לשיירות, שבהם עובדים 36 שעות בשבוע ואילו אלה שמפרנסים אותם — עובדי הייצור — עובדים 45 שעות בשבוע.

יש תירוצ לאינפלציה: השלום, ההוצאות על ההיעדר כוח בנגב. עדיין לא התחילו לעשות שום דבר בנגב והאינפלציה היא בשיעור 60%, אבל תירוצ כבר יש. האינפלציה התחילה לפני ההיערכות החדשה בנגב.

מדוע לא יקום שר האוצר ויאמר לעם בפשטות: לא הצלחתי לשמור על שום תקציב, לא הצלחתי לארגן בבית מסים בצורה הגיונית יותר, לא הצלחתי להעביר עובדים מהשירותים לייצור, כפי שהבטחתי, לא הצלחתי לעודד את היצוא — והיום מודים בכך בפה מלא — לא הצלחתי לבנות את הגליל והערבה, לא הצלחתי להסן את האינפלציה, לא היה לי כוח לסרב לחברי השרים בממשלה גם בדברים שידעתי שהם לרעת המדינה. פשוט הייתי צריך לוותר.

חוקאל זכאי (המערך):

הוא רוצה שראש הממשלה יאמר לו.

זאב ורשהיימר (התנועה לשינוי וזמה):

אני יודע — כך היה צריך לבוא ולומר שר האוצר — שלא חשבתי כיצד לייצר ולייצא יותר, אף שזו הדרך היחידה להבראת המשק.

הוא הבטיח להפוך את הכלכלה מכלכלה המחלקת כסף שלא הרווחתה, שהיא מקבלת מהאמריקנים, ל"כלכלה המייצרת ערכים ורכוש שמהם ניתן לחלק. היום אין ממה לחלק. אנו במצב עגום ביותר, שכל מה שאנו מחלקים איננו שלנו.

אני מודהה עם שר האוצר באדיאולוגיה של שוק

חובת כ"ח, ישיבה רכ"ג

— הצעת סיעות המערך, התנועה לשינוי ויזמה והחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון להביע אי-אמון לממשלה בשל המדיניות הכלכלית —

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): גם בשך וגם מכוניות.

רוני מילוא (הליכוד): בגלל זה הם מתחננים לפני ארצות-הברית לקבל סיוע.

דניאל רוזוולד (המערך): נניח שאין בברית-המועצות. זה מצדיק אינפלציה כזאת במדינת ישראל?

רוני מילוא (הליכוד): גם אתה מגן על ברית-המועצות?

דניאל רוזוולד (המערך): אתה בגישה של ציד-מכשפות. במקום לתת לו לדבר לעניין — — —

רוני מילוא (הליכוד): גם אתה מגן על ברית-המועצות?

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): כל מי שידבר על אינפלציה, תגיד לו: ברית-המועצות?

דניאל רוזוולד (המערך): אתה משמיץ השמחה חסרת ברשה.

רוני מילוא (הליכוד): נכון, את ברית-המועצות אני משמיץ השמחה חסרת ברשה.

דניאל רוזוולד (המערך): העיקר שלא תתבלבל את מי אתה מייצג בכל רגע.

הד"ר ח. גרשמן: אנו דנים באינפלציה במדינת ישראל.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): רבותי, חברי הכנסת, לא רק את שר האוצר יש לתאשם; הממשלה כולה אחראית לבאלאגאז המאורגן הזה. ראש-הממשלה שהבטיח להיטיב עם העם, מיטיב בהחלט עם חלק מהעם, שנהנה וימשיך ליהנות מעליית המדד בשיעור של כמעט 9% בחודש. האינפלציה הדהוררת, או יותר נכון לומר — האינפלציה הטסה, טובה לבנקאים, לקבלנים, ליבואנים ולבעלי המניות. אתם אתה מיטיב, אדוני ראש הממשלה. במשך שלושים שנה הצליח המערך להביא את מחיר הנסיעה באוטובוס ללירה אחת. אתם, הקואליציה, הצלחתם במשך שנתיים להעלות את המחיר לשתי לירות וחצי. ואפשר למהות פה את מחירי החלב, הביצים, הירקות, ואת מחירי הדירות שהפכו לבלתי-משגות בשביל זוגות צעירים, ועוד ועוד.

ושאלו אותי, רבותי חברי הכנסת, מדוע הבאתי לשר האינפלציה עגבניות ואשל. עניתי שאולי חשבון של עגבניה ואשל הוא ידע לעשות טוב יותר. אדוני המדפיס הממשלתי — אני מתכוון למר ארליך, חבל שהוא אינו נמצא פה: כסף לשכונות העוני אין לך, כסף לבנייה לזוגות צעירים ומשפחות מרובות-ילדים אין

חפשי ויצרני, צימצום השירותים והביורוקרטיה, עידוד פיזור האוכלוסיה ובניית תשתית חברתית בריאה.

אני קורא בהודמנות זו לחבר-הכנסת משל ולשר האוצר להגיע לאמנה חברתית שתמנע שביתות, כי דבר אחד שאינו מאפשר לבנות את המדינה. ביזבזנו די ש-נים.

סיעתנו מציעה להביע אי-אמון לממשלה. ואני מצטרף להצעת אי-האמון של המערך, שאינני מזדהה עם האידאולוגיה הכלכלית של, אבל אני מקבל את דעתו שהממשלה הזאת אינה ראויה לאמון בשטח הכל-כלי לפי תיפקודה בשתי שנות כהונתה.

הד"ר ח. גרשמן: רשות הדיבור לחבר-הכנסת ביטון, בשם החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון, ואחריו — לחבר-הכנסת לוריאן, בשם סיעת אגודת ישראל.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): גברתי היושבת-ראש, אני מוחה מעל במה זו, כמו שאר הנואמים שקדמו לי, על יחסן של הממשלה והקור-אליציה לבית ולעם, על הזילזול בהצעת אי-האמון. הם אינם יושבים כאן לשמוע מה יש לחברי הכנסת לומר, חברי הכנסת, ממשלת הליכוד ושר האינפלציה שלה היו צריכים להתפטר מוזמן. בכל מדינה מתוקנת ונורמאלית זה מה שהיה קורה — או שהיו מתפטרים בעצמם או שהיו מפורטים על-ידי הכנסת. אצלנו זה לא יקרה. אין חשש. אצלנו החוצפה של שר האוצר עור-ברת כל גבול. לא רק שהוא לא מתפטר — אילו לפחות שתק — אבל הוא מכריז: אפילו אם תגיע האינפלציה ל-200% אני לא אתפטר.

כל הכבוד לך, אדוני שר האינפלציה. אתה נמשך איש העקרונות, איש המחזיק בעקרון — עקרון הכיסא, שהוא הכי חשוב לך.

רוני מילוא (הליכוד): מתי לאחרונה התפטר שר בממשלת ברית-המועצות?

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): בחיך, אני מייצג את ברית-המועצות? למי אתה עושה בדיחות כאלה?

רוני מילוא (הליכוד): אתה מייצג את "קול מוסקבה", אתה מדקלם את דברי ברית-המועצות.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): מה אתה מכנים את ברית-המועצות כאן?

רוני מילוא (הליכוד): ואתה מייצג את הקו של ברית-המועצות, של "פראבדה". בברית-המועצות אין אינפלציה ואין לחם. בברית-המועצות יש רוחה. חופש אין.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): אין לחם? אני הייתי בברית-המועצות. את זה תספר לאנשים שלא היו בברית-המועצות, שחקן, דמאוג.

רוני מילוא (הליכוד): גם בשך יש בברית-המועצות, גם מכוניות.

— הצעת סיעות המערך, התנועה לשינוי ויוזמה והחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון להביע אי-אמון לממשלה בשל המדיניות הכלכלית —

כיושב-ראש ועדת הכספים אני רוצה להעמיד כמה מספרים על דיוקם. גברתי היושבת-ראש, אינני חייב לתת ולייפות, כי אינני מייצג את הרשות המבצעת. נדמה לי שגם אילו הייתי מייצג אותה לא הייתי עוסק בייפוי וטיוח. לכן אם אעיר כמה הערות דווקא לראש האופוזיציה, לחבריה הכנסת פרס, הרי זה רק כדי להעמיד כמה עובדות ומספרים על אמיתותם.

אם אסכם את דבריו של חבריה הכנסת פרס מההתחלה ועד הסוף, ואינני מצטט, הרי הוא אמר בערך כך: הממשלה הזאת הפכה את כל הטוב לרע. וכאיש פוליטי הוא סיכם ואמר, ונדמה לי שזה ציטוט כמעט מדויק: הפכתם את המדינה לגרורה כספית של ארצות-הברית; הכוונה היתה: כתוצאה מהחוב החיצוני של המדינה. אני מסכים אתך, חבריה הכנסת פרס, החוב החיצוני שלנו הגיע לממדים מבהילים. בשנת 1978 הוא הגיע ליותר מ-12 מיליארד דולר. במקרה או שלא במקרה, כמה אותך, האם אתה זוכר, במקרה או שלא במקרה, כמה היה החוב החיצוני בדולרים, לא בלירות, בזמן שהממשלה הזאת עלתה לשלטון? אולי תוכל לומר לי?

שמעון פרס (המערך):

כן, בהחלט, הוא היה 9 מיליארד דולר. הוא גדל ב-3.5 מיליארד דולר בשנתיים, ועד 1980 הוא הגיע ל-20 מיליארד דולר. אני מקווה שאתה יודע גם את המספר הזה.

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):
אני שאלתי כמה היה החוב המצטבר.

שמעון פרס (המערך):
9 מיליארד ב-30 שנה.

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):
לא, יותר מ-10 מיליארד. 10 מיליארד ו-180 מיליון דולר.

שמעון פרס (המערך):
באיזה חודש, באיזה שנה?

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):
בסוף 1977.

שמעון פרס (המערך):
אה, בסוף 1977.

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):
חבריה הכנסת פרס, אני מקבל את דבריך, 9 מיליארד. חבל על הזמן.

שמעון פרס (המערך):
יהושע רבינוביץ קיצץ את הפער ב-200 מיליון, הממשלה הזאת הגדילה אותו ב-800 מיליון.

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):
אני מקבל את המספרים שלך, 9 מיליארד.

ירוחם משל (המערך):
אדוני יושב-ראש ועדת הכספים, גם הזכרונות שלך צריך לעמוד במבחן. כמה נקודות יוקר צבר שר האוצר מאז נכנס לתפקיד? כאשר הוא נכנס לתפקיד זה היה אפס. כמה נקודות הוא צבר מאז ועד היום הזה? אוכיר

לך; אבל כסף, ועוד הרבה מאוד כסף, 2.7 מיליארד לירות, להתנחלויות יש לך.

מדיניות השקר שלך ושל חבריך פושטת את הרגל. גם הדפסות כספים לא יועילו לכם עוד. אתה אינך מסתובב בשכונות; אני כן. אתה אינך שומע מה אומר העם הזה; אני כן. העם הזה אינו רוצה אותך. שמך מעורר אסוציאציות לא נעימות. הגיע הזמן שתבין זאת. קומו, אתה וחבריך, עשו טובה למדינה ולעם הזה ותתפטרו; ובמיוחד לאחר שעמד כאן שר האוצר וסיפר היסטוריה במקום להתייחס למצב הכלכלי במשק.

היור' ח. גרדמן:

רשות הדיבור לחבריה הכנסת לורינץ, ואחריו — לחבריה הכנסת אבנרי.

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):

גברתי היושבת-ראש, נכנסת נכבדה, נדמה לי שאם את המרץ שמשקיעים במשחק של אמון ואי-אמון, משחק פארלאמנטארי לגיטימי כשלעצמו, היו משקיעים ב-שאלה איך פותרים את הבעיות הכלכליות הקשות, איך מציילים בכוחות משותפים את המשק מהתמוטטות, כפי שהיינו נוהגים לעשות בימי חירום, בימי מלחמה, היינו תורמים תרומה קונסטרוקטיבית יותר לעם הזה.

שמעון פרס (המערך):

מי מפריע לעשות זאת? חבריה הכנסת לורינץ, אילו המצב היה טוב האם היית מציע ממשלת ליכוד לאומית?

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):

אני לא הצעתי עכשיו ממשלת ליכוד לאומי.

שמעון פרס (המערך):

מה זה ממשלת ליכוד לאומי? ממשלה עם רוב של הליכוד, של חירות?

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):

אתה שם בפי דברים שלא אמרתי.

שמעון פרס (המערך):

אני שואל.

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):

אינני ראש הממשלה, אינני מרכיב ממשלה ואינני יכול להציע דברים כאלה. היית צריך לשמוע מה ש-אמרתי. אמרתי שכמו שבימי סכנה, בימי מלחמה, עם ממשלת ליכוד לאומי ובלי ממשלת ליכוד לאומי, אנחנו מלוכדים ומאוחדים, הסכנה של התמוטטות כלכלית, טוטאלית חמורה לא פחות מאשר סכנת מלחמה, לדעתי, והיה צריך לחייב את העניין הזה.

יחזקאל זכאי (המערך):

האם הסכנה הזאת קיימת, לדעתך?

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):

תנו לי לדבר, יש לי בסך-הכול חמש דקות.

יחזקאל זכאי (המערך):

שאלתי שאלה, האם לדעתך קיימת סכנת התמוטטות?

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):

שאלות תשאל בוועדת הכספים, שם זמני בלתי-מוגבל, אני תמיד משיב. כאן זמני מוגבל.

חברת כ"ח, ישיבה רבי"ג

— הצעת סיעות המערך, התנועה לשינוי ויזמה והחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון להביע אי-אמון לממשלה בשל המדיניות הכלכלית —

למפת. 12 מיליארד אחרי שנתיים — זו מדינה נגררת שאיבדה את כל עצמאותה.

אותו דבר בקשר למספר אחר, ואני מנתח רק מספר רים, אינני קובע שום דבר. דיברת, אדוני, על מצוקת הדיור. נכון, אני מסכים עם כל מה שאמרת. המצב איום ונורא, עוד יותר ממה שאמרת. אבל הוספת ש" התחלות הבנייה ירדו בשנתיים האלה כפי שלא ירדו מעולם. לתשומת-לבך, רק מספרים שאינני יודע אם אתה יודע אותם: שפל בהתחלות בנייה שלא היה מעולם דוגמתו היה בשנת 1977. התחלות הבנייה הגיעו אז ל-26,730 יחידות דיור, מתוך זה פחות מ-10,000 בבנייה הציבורית.

שמעון פרס (המערך):
היו אז דירות פנויות.

שלמה לוריניץ (אגודת ישראל):
אמרת שהתחלות הבנייה בשנתיים האלה ירדו לשפל שלא היה דוגמתו ולכן אני מתקן אותך.

ירוחם משל (המערך):
לא ידעו מה לעשות אז בדירות, כי היו דירות פנויות.

שלמה לוריניץ (אגודת ישראל):
למה לבזבז להפריע האחד לשני כאשר מציגים מספרים?

יחזקאל זכאי (המערך):
חבר-הכנסת לוריניץ, אתה זוכר שבועדת הכספים הופיע שר השיכון וביקש רשות למכור —

הי"ר ח. גרוסמן:
חבר-הכנסת זכאי.

יחזקאל זכאי (המערך):
— 12,000 יחידות דיור ליהודים מחוץ-לארץ? אתה זוכר את זה?

הי"ר ח. גרוסמן:
חבר-הכנסת זכאי, אצטרך לקרוא אותך לסדר.

יחזקאל זכאי (המערך):
חבר-הכנסת לוריניץ, אתה זוכר את זה שהוא ביקש רשות למכור 12,000 דירות ליהודים בדרום-אפריקה? אתה זוכר את זה?

הי"ר ח. גרוסמן:
חבר-הכנסת זכאי, נו, באמת, אני צריכה לקרוא אותך לסדר. אני מבקשת ממך: אי-אפשר להפסיק כל משפט. הזמן אינו עומד לרשותו של הנואם.

שלמה לוריניץ (אגודת ישראל):
השפל בהתחלות הבנייה היה בשנת 1977, ודווקא ב-1978 עלו התחלות הבנייה מ-26,000 לירות מ-32,000.

את מר יעקבי, יושב-ראש ועדת הכלכלה, שמעתי בנסיעה בטאקסי ביום שישי — — —

שמעון פרס (המערך):
באיזו שעה?

לך: 142 נקודות יוקר הוא צבר מאז קיבל את התפקיד, מיום שהליכוד עלה לשלטון.

שלמה לוריניץ (אגודת ישראל):
אני זוכר את כל המספרים. תן לי לעסוק במספרים שלי.

הי"ר ח. גרוסמן:
חבר-הכנסת לוריניץ, כשחברי כנסת שואלים אותך שאלות במליאה זה לגיטימי. אבל שאתה תציג ש" אלות במליאה לחברי הכנסת ולא תרצה לקבל תשובות — — —

שלמה לוריניץ (אגודת ישראל):
אלה שאלות רטוריות.

ירוחם משל (המערך):
אתה לא משיב על המספרים שאני שואל אותך.

יחזקאל זכאי (המערך):
אתה לא עונה על שום שאלה ששואלים אותך. למה אתה שואל שאלות? אתה ממלא את תפקיד שר האוצר?

שלמה לוריניץ (אגודת ישראל):
לא.

יחזקאל זכאי (המערך):
אז מה?

הי"ר ח. גרוסמן:
חברי הכנסת, לא שומעים.

יחזקאל זכאי (המערך):
גברתי הישבת-ראש, הם חרשים, לא שומעים. צריך לדבר בקול רם.

ירוחם משל (המערך):
מיום קום המדינה שום שר אוצר לא צבר נקודות יוקר כמו שעבר השר הזה.

שלמה לוריניץ (אגודת ישראל):
אני ממשיך ואומר: שום אדם רציני לא יאמר ש"9 מיליארד דולר — — —

יחזקאל זכאי (המערך):
במשך שלושים שנה — — —

שלמה לוריניץ (אגודת ישראל):
חבר-הכנסת זכאי, אתה החלטת להפריע לי כל הזמן? תן לי לדבר, יש לי רק חמש דקות.

יחזקאל זכאי (המערך):
חמש הדקות האלה יעלו הרבה כסף, אדוני יושב-ראש ועדת הכספים, חמש הדקות האלה יעלו לעם הזה הרבה כסף.

שלמה לוריניץ (אגודת ישראל):
אם היית שומע אותי היית מוסיף לי חמש דקות מומנך. כדאי שתדע את המספרים. אחר כך תנתח אותם כפי שאתה רוצה, אני מנתח אותם כפי שאני רוצה. — — שום אדם רציני לא יאמר ש"9 מיליארד דולר חוב מצטבר זה דבר המעיד על מדינה עצמאית

— הצעת סיעות המערך, התנועה לשינוי ויזמה והחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון להביע אי-אמון בממשלה בשל המדיניות הכלכלית —

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):

בשעה שתיים, בשעה שלוש, אם זה אליבי למישהו. לא בשבת, לא בערב שבת עם הדלקת הנרות.

ציטטו בראדיו את הדברים שאמר יעקבי בצוות החשיבה של המערך כשהסביר כי שני דברים גורמים לאינפלציה: האחד — מנגנון מנופח; השני — סיבסוד ההון. הוא צדק בשני הדברים. אלו הם הגורמים החשובים, אם-כי יש גורמים נוספים. האם שני הגורמים שהוזכרו נוצרו במשך שנתיים או שזו הצטברות של 31 שנים?

מאיר פטיל (מחנה שלי):

במשך השנתיים זה התחיל להירקב וגם קצת להסריח.

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):

כדי למעט בוויכוחים, אם אני עושה חשבון —

שמעון פרס (המערך):

חברה-הכנסת לורינץ, הרשה לי לשאול אותך: האם היתה עלייה של 150,000 עולים השנה? היתה מלחמה השנה? מה אתה משווה?

היו"ר ח. גרסמן:

אני מצטערת, זמנו של חברה-הכנסת לורינץ חם.

שלמה לורינץ (אגודת ישראל):

אדוני הנכבד, כל אחד יכול להסיק מסקנות, אבל את המסקנים אנחנו חייבים לדעת. אנחנו לא צריכים למטמם את הציבור, ואם לא רוצים להיכנס לוויכוח יוכל להגיד מי שירצה שחלקה של הממשלה הואזת הוא שניים חלקי שלושים-ואחד, ושש-חמש חלקי שלושים-ואחד אלו הירושות של מה שהיה קודם.

אבל אני מסיים, גברתי היושבת-ראש: עיקר הבעיה לא בבעיה הכספית אלא בבעיה המוסרית. מר פרס הוזכר שהשאירו ירושה של האדם המתפרנס מיגיע כפיו, וזה דבר חשוב, אבל מה היא האמת? מה היא חלוקת העובדים? 60% בשירותים במשך כל השנים — והמצב הולך ורע, גברתי היושבת-ראש — ורק 40% בענפים היצרניים. ובין כל העובדים 40% ו-60% אבטלה גלויה ואבטלה סמויה.

(חברה-הכנסת ז. כץ קורא קריאת-ביניים)

אתה חולק על זה שלא עובדים כמו שצריך? ש-מוסר העבודה ירוד? למה אתה מפריע לי? תן לי לסיים שני משפטים.

פעם הפריחו סיסמה: דת העבודה. מה נשאר מזה? לא דת ולא עבודה. ואני אומר: בלי דת אין קיום לעם. הוזה וכלי עבודה לא יכולה להיות כלכלה. אם אנחנו רוצים להבריא את המשק — נעזוב את החלק של הדת, זהו דיון בפני עצמו — אין עצה ואין פתרון. אפשר להוריד את האינפלציה, אפשר להוריד אותה בכל מיני דרכים; אפשר לשבור את מודד החום, אפשר להעניק לחולה אספירין, אספירין וכל מה שאתם רוי

צים — אבל החולי היסודי נשאר. אם רוצים להבריא את המשק צריכים לחזור לעבודה ולמוסר העבודה.

היו"ר ח. גרסמן:

רשות הדיבור לחברה-הכנסת אבנרי, ואחרי — לחברה-הכנסת פלאטו-שרון.

ארי אבנרי (מחנה שלי):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, ראש הממשלה איננו, שר הטמיון איננו, הממשלה כולה איננה, וזה אולי משקף את המצב במדינה.

אילו אמר מישהו ב-21 במאי 1977 שתוך שנתיים נתגזע אל הממשלה הכושלת, חסרת-האונים והמטאבט של המערך, היו אומרים שזה בלתי אפשרי. והנה, תוך שנתיים בלבד השיגה ממשלת הליכוד את הבלתי-אפשרי. אין זו ממשלה שיש לה כשלונות. זהו כשלון שיש לו ממשלה. כשלון טוטאלי, לא בשטח אחד, לא בכמה שטחים אלא בכל השטחים כולם, בלי יוצא מן הכלל. אין שטח שבגללו אף חובה להביע אי-אמון בממשלה הזאת. אין אף שטח אחד שבו אפשר לומר: כאן, לפחות בשטח האחד הזה, הצליחה הממשלה.

בשטח הכלכלי, גברתי היושבת-ראש, זוהי ממשלה של מיליונרים, על-ידי מיליונרים, למען מיליונרים. האינפלציה מתקרבת ל-100%, ואולי כבר עלתה על 100%. זהו מודד אובייקטיבי פשוט ומדהים. אין זה פרי טימטום, אין זה פרי של אפס יכולת. להיפך, זהו פרי של מדיניות סוציאלית מכוונת, המרוששת את העם העובד והמעשירה את העשירים. גם לכך יש מספרים פשוטים: ב-1970 היתה האינפלציה 6.1%, וכל השכירים ביחד יכלו לקנות קרוב ל-40% מהצריכה הפרטית במדינה. בשנת 1977 הגיעה האינפלציה ל-40%, והשכירים יכלו לקנות פחות מ-30% של הצריכה הפרטית הכלולת של המשק. ב-1979 מתקרבת האינפלציה ל-100% — אולי נעבור אותם — וחלק השכירים בצריכה הפרטית ממשיך לרדת. זוהי הסטאטיסטיקה האמיתית ור הקובעת. אין זו מדיניות סוציאליסטית, כמוכן, אבל אין זו גם מדיניות ליברלית. זוהי מדיניות אנטי-ליברלית. בשלוש מדינות ליברליות — לדוגמה, גרמניה, יאפאן ושווייץ — יש קורלציה ברורה בין שלושה גורמים: חתירה לחלוקה יותר צודקת של ההכנסה, אינפלציה נמוכה ופיתוח המשק. במדינות דרום-אמריקה יש קורלציה ברורה הפוכה: אינפלציה דוהרת, חלוקה בלתי-צודקת של ההכנסות וסטאגנציה במשק.

בישראל פועל כיום המודל השני. יש קשר-ברזל בין שיעור האינפלציה לבין הקפאת השכר. והתון השחור, המעלה את הצריכה הראונית של חלק קטן בעם, הוא אחד הגורמים המרכזיים לאינפלציה. הוא המעלה את המחירים, הוא המושך אותם למעלה. והנה, במשטר זה, ההון השחור הוא בשלטון, והוא מציג עצמו לאוהרה ובגאווה, ואילו ההון הלבן, ההגון, המשלם מסים, היוצא, הבונה, נחבא אל הכלים, ובצדק.

שר הטמיון מעניק מתנות למיליונרים, כדי שיהיו למיליארדרים, ומעניש את החלשים, המרודים, הווקנים, הנכים. וראש הממשלה, שנכנס זה עתה לאולם, תחת להניף ידו להמונים, אולי היה כדאי לו יותר להתעניין בנעשה במשק.

חוברת כ"ח, ישיבה רכ"ג

— הצעת סיעות המערך, התנועה לשינוי ויזמה והחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון להביע אי-אמון לממשלה בשל המדיניות הכלכלית —

גברתי היושבת-ראש, לא בשטח הכלכלי בלבד מהווה הממשלה הזאת כשלון טוטאלי אלא גם בכל שאר השטחים. ההישג הגדול האחד של הממשלה הזאת היה חווה השלום עם מצרים. אך הישג זה נמוג לנגד עינינו כמו חלום תעתועים. תכנית האוטונומיה של ממשלה זו — לא תכנית שלום היא אלא תכנית מלחמה. זוהי תכנית מגוחכת לבאנטוסטאן, עלבון לעולם הערבי ולעם הפלשתינאי. בכל יום נוספות לתכנית זו חומרות חדשות כדי ששום ערבי ושום פלשתינאי לא יוכל, חלילה, לקבלה. תכנית זו כבר שפכה מים צוננים על שאיפות השלום של מצרים. היא שפכה חומצת גופרית על סיכויי השלום בין ישראל והעולם הערבי. במצב זה אין ישראל יכולה לצמצם את הצבא הסדיר ולעבור לצבא מילואים — דבר שהיה מנחית מהלומה מוחצת על האינפלציה. להיפך, הצבא הסדיר ממשיך לגדול, תקציב הבטחון גדל ותופח, והכול ערוך למלחמה חדשה. אתם מחזיקים את השלום בעודו באבן, אתם גוורם עליו מוות עוד לפני שיצא לאוויר העולם — — —

שרי-הבטחון ע. ויצמן:

חבר-הכנסת אבנרי, במשך שנתיים האחרונות ירד תקציב הבטחון.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

הבה נחכה ונראה מה יקרה עד סוף השנה. אדוני שר הבטחון, אני מנבא לך שהוא יהיה יותר גדול.

רוני מילוא (הליכוד):

במשך שנתיים האחרונות ירד תקציב הבטחון, אבל את חבר-הכנסת אורי אבנרי העובדות לא מעניינות.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

אתה מוריד היום את תקציב הבטחון — אתה תעלה אותו מחר כפליים.

בשנתיים המוחזקים נוצר מצב של אנדרלמוסיה. "המאה השחורה" היהודית חוגגת, מתפרעת, רוצחת, מכה ועורכת פוגרומים. ה"קו-קלוקס-קלאן" רוכב שוב, והפעם חלוי על חוזה מגן-דוד. כוחות הבטחון עומדים מול תופעה זו חסרי אונים, כאשר הממשלה כובלת את ידיהם. "הנשים העליונות" של חברון, האיטולה של קריית-ארבע, הפרעים של עפרה מהלכים אימים על התושבים חסרי המגן — — —

ראשי-הממשלה מ. בנן:

איזה לקסיקון.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

מאות מיליונים נזרקים כדי להקים התנחלויות חד-שות.

גברתי היושבת-ראש, לא חמש דקות ולא חמש שעות יספיקו כדי, למנות את כשלונות הממשלה הזאת. כל הזמן העומד לרשותן של כל סיעות הכנסת לא יספיק לכה.

אני מציע אי-אמון לממשלה זו. בכל הסקרים שנערכו לאחרונה הביע עם ישראל אי-אמון לממשלה — — —

ראשי-הממשלה מ. בנן:

אל תדבר בשם עם ישראל. בסך-הכול יש לכם שני מאנדאטים. מה אתה מדבר בשם עם ישראל?

ראשי-הממשלה מ. בנן:

אני מתעניין, אני מתעניין. רק ב"העולם הזה" אינני מתעניין. אני לא קורא אותו.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

מה שראש הממשלה עושה זה תרגיל הנקרא "חליבת מחיאות כפיים".

אורי אבנרי (מחנה שלי):

אדוני ראש הממשלה, אני חוזר ואומר: אתם גותנים מתנות למיליונרים, שאתה לוקח אותם לטויר לים בעולם, ואתם מענישים את החלשים והמרדמים, שהצביעו בעדכם. אתם משלחים בהם את המשטרה.

ראשי-הממשלה מ. בנן:

מר אבנרי, תשמע אותי לרגע אחד. אתה הרי אינך חבר המערך. מי הקים את שכבת המיליונרים ב"ישראל — אנו או קודמינו?

אורי אבנרי (מחנה שלי):

אדוני ראש הממשלה, על זה יש פסוק בתנ"ך: "אבי ייסר אתכם בשוטים ואני אייסר אתכם בעקרבים." היתה ממשלת שוטים — היום יש ממשלת עקרבים.

יוסי שריר (המערך):

אנו הקמנו, אולי, את השכבה הזאת אבל היא שלכם.

ראשי-הממשלה מ. בנן:

כן, בוודאי.

רוני מילוא (הליכוד):

חבר-הכנסת שריר, מי הצביע בעדכם בבחירות? באילו מקומות הצביעו בעדכם? הצביעו בעלי האמצעים מצפון תל-אביב ומרחביה בירושלים.

(חבר-הכנסת י. שריר קורא קריאת-ביניים)

את העשירים האלה אתם טיפחתם.

זאב כץ (המערך):

ומי שבחר בכם בזכה היום. על זה בוכה העם.

הר"ר ח. גרוסמן:

אפשר לדעת על מה המהומה?

אורי אבנרי (מחנה שלי):

חבר-הכנסת רוני מילוא אמר פעם אחת דבר חכם ונכון: החלשים והמרדמים הצביעו בעד הליכוד — — —

רוני מילוא (הליכוד):

אם אתה כבר מצטט אותי — צטט נכון.

הר"ר ח. גרוסמן:

חבר-הכנסת רוני מילוא, אי-אפשר כך. אתה נכנס לשתי דקות — — —

רוני מילוא (הליכוד):

אבל קריאת-ביניים מותר לי לקרוא. אמרתי שהעשירים הצביעו בעד המערך, חושבי צפון תל-אביב ורחביה בירושלים. לא דיברתי על החלשים. אם חבר-הכנסת אבנרי מצטט אותי — שיצטט נכון.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

אבל גם מי שהצביע בעד הליכוד, לא מגיע לו העונש של ממשלת הליכוד.

— הצעת סיעות המערך, התנועה לשינוי ויזמה והחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון להביע אי-אמון לממשלה בשל המדיניות הכלכלית —

do all your life for Israel? Why do you hurt me when I am in trouble?

מיט א גרויסען פיסק, אידיוט.

הי"ר ח. גרוסמן :

חבר-הכנסת פלאטו-שרון, אני מצטער, אתה לא יכול — — —

שמאל פלאטו-שרון (פיתוח ושלום) :
אני לא יכול ?

הי"ר ח. גרוסמן :

אתה לא יכול — אל תתוכח אתי — אתה לא יכול לדבר באנגלית, בצרפתית ובשום שפה אחרת — — —

שמאל פלאטו-שרון (פיתוח ושלום) :
אני יכול.

הי"ר ח. גרוסמן :

אתה יכול ? — אתה לא יכול. אתה לא יכול לדבר בשום שפה פרט לשפות הרשמיות במדינת ישראל. אתה גם לא יכול להשתמש במלים שחן, אולי, טובות לכל השפות אבל אינן טובות מעל במת הכנסת.

שמאל פלאטו-שרון (פיתוח ושלום) :

But he has insulted me. This man has insulted me. I don't want to be insulted in the Knesset. Je ne veux pas être insulté à cette tribune.

הי"ר ח. גרוסמן :

סלח לי, אני פה יושבת-ראש הישיבה ואני מבקשת ממך — או שתדבר כמו שצריך או שתורד מהבמה. בבקשה, דבר בעברית, ולא — אשלול ממך רשות הדיבור.

שמאל פלאטו-שרון (פיתוח ושלום) :
או, קיי, סליחה. אני מדבר מה שאני יכול.

הי"ר ח. גרוסמן :

כן, בבקשה. יש שתי שפות רשמיות במדינת ישראל ובהן אפשר להשתמש בכנסת.

מאיר פעיל (מחנה שלי) :

Comédie de la Knesset, tragédie de la Knesset.

שמאל פלאטו-שרון (פיתוח ושלום) :
אתה לא אוהב את זה, חצי חבר כנסת? אתה חצי חבר כנסת.

מאיר פעיל (מחנה שלי) :

החצי שלי שווה אלף כמוך.

שמאל פלאטו-שרון (פיתוח ושלום) :
אתה לא חבר כנסת, אתה חצי חבר כנסת. גם אורי אבנרי הוא חצי חבר כנסת.

הי"ר ח. גרוסמן :

חבר הכנסת פלאטו-שרון, בבקשה, יש לך רשות דיבור, נצל אותה לנושא.

שמאל פלאטו-שרון (פיתוח ושלום) :
גברתי היושבת-ראש, כנסת גכבדה. עוד פעם מציע שר האוצר מדיניות כלכלית חדשה, שמייך היא

הי"ר ח. גרוסמן :

אנא, אדוני ראש הממשלה, זמנו של חבר-הכנסת אורי אבנרי חם ועליו לסיים.

ראש-הממשלה מ. בגין :

קראתי קריאת-ביניים לגיטימית.

אורי אבנרי (מחנה שלי) :

אני עונה תשובה לגיטימית לקריאת-הביניים-הל-גיטימית של ראש הממשלה.

חיים קורפו (הליכוד) :

היושבת-ראש אומרת שהזמן שלו חם ולכן הוא מדבר עכשיו בשם עם ישראל.

אורי אבנרי (מחנה שלי) :

אדוני ראש הממשלה, בממשלה שלך יש שלישה שרים המייצגים ביחד, לפי סקרים של דעת-הקהל 0.1% הממשלה שלך מייצגת מפלגות שכולן יחד, לפי סקרים של דעת-הקהל, מהוות היום פחות מ-40% בציבור.

ראש-הממשלה מ. בגין :

אל תסמוך על סקרים. בבחירות הבאות עלולה סיעת מחנה שלי לקבל רק מאנדאט אחד ואז אתה לא תהיה בכנסת.

אורי אבנרי (מחנה שלי) :

אני מציע לראש הממשלה מה שהוא הציע לממשלות קודמות עשרות פעמים בנוכחותי : לך אל העם, אדוני ראש הממשלה. התפטר, לך אל העם ותראה מה יגיד העם על הממשלה שלך אחרי שנתיים של כהונתה.

ראש-הממשלה מ. בגין :

אני אלך אל העם, לא היום אלא בבוא היום. אני אלך אל העם אבל אני חושש שאתה תישאר בבית.

אורי אבנרי (מחנה שלי) :

נחכה ונראה, אדוני ראש הממשלה.

הי"ר ח. גרוסמן :

אני מצטער, אדוני ראש הממשלה, חבר-הכנסת אבנרי סיים את נאום. רשות הדיבור לחבר-הכנסת פלאטו-שרון, ואחרי — לחבר-הכנסת כהנא.

שמאל פלאטו-שרון (פיתוח ושלום) :

גברתי היושבת-ראש — — —

יוסי שריד (המערך) :

שילך קודם לבית-המשפט בצרפת ואחר כך יבוא לכנסת.

שמאל פלאטו-שרון (פיתוח ושלום) :

מה אתה רוצה, שריד ?

יוסי שריד (המערך) :

שילך לבית-המשפט בצרפת, שיצא זכאי, ואחר כך יעמוד כאן על הבמה.

שמאל פלאטו-שרון (פיתוח ושלום) :

מה אתה רוצה יוסי שריד ?

What do you do for Israel? What did you

חברת כ"ח, ישיבה רכ"ג

— הצעת סיעות המערך, התנועה לשינוי ויוזמה והחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון להביע אי-אמון לממשלה בשל המדיניות הכלכלית —

כולם סילפו היסטוריה כאשר שכחו והשכיחו את תרומת הישוב הישן, הישוב התורתי, לישוב הארץ-ישראלי, והתחילו אותו עם עליות המכונות, משום-מה, ראשונה ושנייה. אבל זה לא הנושא היום. היום עלינו לנקוט עמדה במצב הכלכלי שבו אנו נתונים. הרי התבטא מי שהתבטא, והוא לא חשוד על יחס עיון לממשלה הזאת ולחבריה, כי לא היתה כשעה זו חמורה למדינה ולחברה כולה.

לא עלייתי על הבמה כדי לבקר את הממשלה על מחדלה הכלכלי. ביקורת שכזו נמתחה כבר על הממשלה על-ידי חבריה. ביקורת זו נמתחה על הממשלה על-ידי חברי הכנסת מהקואליציה. על הביקורת שנאמרה אינני יכול להוסיף ולא כלום, מפני שהדברים כל כך גלויים וכל כך ברורים שאף אחד לא יכול היה להתעלם מהם. תשובה אחת ניתנת לביקורת זו והיא שאף הממשלה הקודמות לא היו טובות מהנוכחית. לסוגיה זו לא אכנס. אותי אין היא מעניינת. אצלי קובעת העובדה שהוד שנתיים אלה ההבטחות שהבטיחה לנו הממשלה בשטח הכלכלי, הן כשהופיעו מפלגות הקואליציה במצעיהן שלהן, הן כשהניחה הממשלה את קווי-היסוד לפני הכנסת, הן כאשר הובאה לפנינו התכנית של המהפך הכלכלי — כל ההבטחות האלה לא קוימו. ומה שיותר גרוע, אין אתנו היום הידע מה מציעה הממשלה לתיקון המצב. אמנם יש תכנית כלכלית חדשה, אבל תכנית זו, כפי ששמענו, כבר איננה התכנית לתיקון המצב. כי מובטחת לנו תוך זמן קצר תכנית נוספת, צעדים כלכליים נוספים, ובהודעה זו של צעדים כלכליים נוספים נאמר לנו כי התכנית הכלכלית המוצעת איננה עונה על הבעיות ואיננה פותרת אותן. ומה מהותן של התכניות המוצעות? קיצוץ, ואנו, לצערנו, הלא למדנו לדעת בעבר שהצעות קיצוץ נסתיימו בהגבלת התקציב. ואם זה צריך לנחם אותנו ולהבטיח לנו שיפור המצב — הרי אנו, לצערנו, יודעים שהמצב בכך לא ישתפר.

בעבר למדנו לדעת כי התכנית הכלכלית המוצעת לנו מגדילות את הנטל המוטל על השכבות החלשות של הציבור. דבר זה הושג. אבל תיקון המצב על-ידי זה לא הושג. ביטול סובסידיות על מצרכי-יסוד הגביר את הנטל המוטל על שכבות החלשות, על משפחות מרובות-ילדים, על פנסיונרים, אבל למדינה לא קמה תשועה מזה.

ההצעות החדשות מבטיחות לנו שוב צימצום שירותים. במי יתבקש צימצום זה? שוב בשכבות החלשות. ואפילו יפגעו במשהו שכבות אחרות, הפגיעה בהן איננה פוגעת. לעומת זאת ההשכבות החלשות כשהן נפגעות פגיעה זו מורגשת ביותר. ואפילו כאשר מנסים, כאילו, לפצות את הסובלים ביותר, הרי לעולם הפיצוי איננו מגיע לדרגת הפגיעה שנפגעו. והרי דוגמה לכך: עם עליית המדד האחרונה הוחלט לפצות את הקשישים, האלמנות והנכים, מקבלי הטענה הסוציאלית, על-ידי הגדלת ההקצבה של הביטוח הלאומי בכ-8% החל מחודש יוני. ובכן הם נפגעו כבר בחודש אפריל. ההגדלה תתחיל רק אחרי חודשיים. ועל-פי חישוביהם של אנשי הביטוח הלאומי פיצוי זה הוא חלקי בלבד ולא יבטיח שמירה על רמת החיים המינימאלית של ה"עשירים" התחתונים. ולא עוד אלא יש גם לחשוש מה"תיקורת נוספת עד יוני. ואלה שאינם זכאים להטבת

תיכשל אם לא תבוצע בקפדנות. מר ארליך הנהיג מדיניות שעודדה את האינפלציה. שר האוצר החליט על קיצוץ הדרגתי בסובסידיה של המוצרים הבסיסיים. כך הוא העלה את מדד המחירים, שכבר היה בעלייה בגלל עליית מחיר גורמי האנרגיה. מדוע נתן שר האוצר רשות להעלות מסים עירוניים? למה החליטו להעלות מחיר אגרות ראדיו וטלוויזיה? האם לעלויות אלה לא היתה השפעה על עליית המדד? למה לא מילא שר האוצר את ההבטחה להקפיא משרות ב"שירות הציבורי"? מר ארליך מחפש פתרונות קלים. מדיניותו חסרת מעוף ומוגת-לב. הוא בוחר לגייס כסף אפילו בריבית גבוהה. בכך הוא מחזיק בשיא בין כל שרי האוצר שהיו לנו. בשנת 1979 גייס האוצר 12 מיליארד לירות בשוק ההון בהצמדה מלאה. זהו כסף יקר מאוד. ב-1978 הגיע היקף הגיוס ל-4 מיליארד לירות.

השר צריך לגבש מדיניות חדשה או להתפטר מיד; מדיניות שתוכל לדכא את האינפלציה, זאת אומרת מדיניות של צמיחה. צריך לעודד את הייצור, צריך להגביר את הפרייוו, צריך להגדיל את ההשקעות. יש לעודד את היצוא. אסור להגדיל את הריבית על הלוואות הפיתוח. צריך להשאיר אשראי מכוון ליצוא בריבית נמוכה. את כל הסובסידיות האחרות על ההון צריך לחסל. יש להגיע לשינוי-משקל תקציבי.

מדיניותו של שר האוצר נכשלה בעבר ותיכשל בעתיד. התוצאות מוכיחות זאת. אני לא נותן אמוני בשר האוצר. מר ארליך לא יכול להיות המנהיג הכלכלי של המדינה. ממשלת השלום של מר בגין לא צריכה לסבול מכך. בשל כך אצביע היום בעד הממשלה —

ראש-הממשלה מ. בגין:

חברי-הכנסת פלאטו-שרון, בישראל יש ממשלה אחת ואין שתי ממשלות. כולה אחראית בעד חבריה — גם למדיניות, גם לכלכלה. לא לעשות חלוקה.

שמאל פלאטו-שרון (פיתוח ושלום):

But sometimes something is not right.

אני קורא לראש הממשלה: עליך להסיק מסקנות מהמצב הכלכלי — מסקנות לגבי דרך ולגבי אנשים.

ח"ר ח. גרופמן:

רשות הדיבור לחברי-הכנסת כהנא, ואחריו — ל-חברת-הכנסת אלוני.

קלמן כהנא (פועלי אגודת ישראל):

גברתי הישבת-ראש, כנסת נכבדה, אס-כי אינני בעד הצעות אי-אמון חדשות לבקרים הרי בהצעה המונחת לפנינו עלי להביע, לפי החלטת מוסדות פועלי אגודת ישראל, אי-אמון לממשלה.

אחרי ההלם שהוכינו בו עם עליית המדד האחרון לא נמצא מישור שיסגור על הממשלה ועל מדיניותה הכלכלית. ואין לך מוצא אלא להביע אי-אמון, אלא אם כן אתה כבול בכבלים שמטילה עליך ההשתייכות לקואליציה.

תחשו לי שלא להצטרף לוויכוח ההיסטורי שהתנהל מעל במה זו. המעניין הוא שבויכוח על המצב הכלכלי הירור, הקאטאסטרופלי, המאיים על המדינה, לא מצאו להם חברי הכנסת נושא להתרכז בו אלא החלו להתרכז בנושא ההיסטורי, ולאמיתו של דבר

— הצעת סיעות המערך, התנועה לשינוי ויזמה והחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון להביע אי-אמון לממשלה בשל המדיניות הכלכלית —

השותף הבכיר של ראש הממשלה, מר לורנצין, שהוא יושב-ראש ועדת הכספים — וזה ודאי תפקיד חשוב ונכבד — נתן ביטוי פומבי ברור לחלוטין ל־מדיניות החברתית והכלכלית של הממשלה. וזו פורסט בראדיו ובעתונות — אני מצטטת: "זה טבעי שכל מי שקרוב לצלחת מקבל." זו המדיניות.

דב שילנסקי (הליכוד):
כך הוא אמר?

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):
כך הוא אמר, ואני מצטטת. זה נאמר ביחס ל־מיליונים שקיבלו אנשיו ולבעיה של השיכונים באשקלון ובבאר-יעקב. באשקלון ובבאר-יעקב נלקחו דירות ש־הוכנו לזכאים בהגדרות, עם כל זנקודות וכולי, וניתנו בחצי-מחיר, ללא ניקוד וללא הגדרות, לאנשים שלו. כן הוא נשאל בעניין הכספים שזרמו לשם, ללא ביקורת וללא תקציב, והתשובה היתה: מי שקרוב לצלחת מקבל.

על-כן אני טוענת: השמנים והשבעים ממשיכים לקבל, כי הם קרובים לצלחת. או, אולי, מעוניינת ה־ממשלה הזאת שאנחנו כולנו ניהפך למתאגרפים ונעוט וניקחם כדי להגיע לצלחת? ושכירות אלימות הן אחת הדרכים לכך, ובינתיים נכלה עד תום את כל מקורות הקיום והייצור בארץ; וערבים ימשיכו לבנות את הבתים, לסלול את הכבישים, והאמריקנים משלמים, וכל עוד אלה עובדים ואלה משלמים ואנחנו מקבלים כספים מארצות-הברית נדפס כאן הלאה כספים, נאכל ונשתה ככל שניזרום, בתקופה שיזרום, הכסף מארצות-הברית ונקנה ככל שיעלה המזלג בטרם יעלה המחיר.

הגיע הזמן שהממשלה הזאת תלמד שבהבל-פה אין מיטבים עם העם. אמנם ראש הממשלה אמר שאלוהים לשלטון בחור, אבל עדיין אינו בתקן של אלוהים. רק אלוהים מיטיב בהבל-פה. ראש הממשלה אינו יי-כול להיטיב אתנו בהבל-פה.

דב שילנסקי (הליכוד):

מתי אמר ראש הממשלה שאלוהים בחר אותו לשלטון?

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):
בשהוא נסע עם האופנועים ברחובות.

אברהם כץ (עוז) (המערך):

הוא גותן לנו להרגיש את זה. הוא אינו צריך להגיד את זה.

דב שילנסקי (הליכוד):

חברת-הכנסת אלוני, תשובה כל כך זולה אינה מתאימה לך.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):
אבל אתה יודע שזה היה מעשה זול לנסוע עם אופנועים, ואני חייבת להביא את האמת.

דב שילנסקי (הליכוד):

זה יפה להתחמק כך מתשובה? זה מתאים לך?

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):
אתה לא יודע? זה לא נאמר בכתובים שאלוהים לשלטון בחרנו?

סוציאליזם לא קיבלו פיצוי בחודש אפריל ולא קיבלו פיצוי אף ביוני, וקיציבתם מאבדת מערכה ונשחקת. מצב זה נמשך והולך וההרעה הולכת ומעמיקה. התכנית החדשה מבטיחה לנו שוב הידוק חגורה, וחוששני שלא יתור מזה, והידוק חורה של חולות, של זה שמצבו קשה בלוא-הכי.

המצב הכלכלי שבו אנו נמצאים כעת הוא ללא ספק תוצאה של מדיניות כלכלית, של מהפך כלכלי, שעליו נתבשרנו לפני כשנה-חצי. לאחר שהמהפך הכלכלי נתן אותותיו לרעה, מתפקיד הממשלה היה לבוא בתכנית כלכלית ולא בהצעות נוספות של פגיעה בחקקים פגיעים של האוכלוסיה. ותכנית כלכלית — אין.

לא רק על המחל הכלכלי אנו נביע אי-אמון לממשלה אלא גם על כך שלא שמענו על שום תכנית כלכלית להבראת המשק, לתיקון המצב. וגם בתחומים אחרים אין לי אמון בממשלה הזאת. אינני יכול להבין בשום אופן את מדיניות החוץ שלה. אינני יכול להבין את תלישותה מהמציאות ותיכנונה המדיני. ובתחום הדתי הרי לפני שנתיים קיבלנו מלוא חפניים של הבטחות והתחייבויות מצד הממשלה, ובתחום זה הממשלה מודה בחוסר אמינותה ואיננה מוכנה לבצע מה שהבטיחה והיא דוחה אותנו מדי פעם בטענות של לך-ישוב. הרי לא גותר לי אלא להביע אי-אמון לממשלה.

דודי'ר ח. גרופמן:

רשות הדיבור לחברת-הכנסת אלוני, ואחריה ל־חברת-הכנסת האזרח.

שולמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

גברתי הישבת-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, עם פתיחת מושב הקיץ שמענו את נאומו של ראש הממשלה. הוא לא אמר אף לא מלה אחת — ואני חוזרת ואומרת באופן מוחלט — אף לא מלה אחת — על בעיות המשק והחברה, על בעיות העבודה והיצירה, על בעיות ייצור, חסכון, עבודה עצמית. הוא לא אמר אף לא מלה אחת על בעיית מצוקת הדיור ועל זכותו של אדם לגג. כל הדברים האלה וכיוצא בהם — בעיות חשובות, כואבות ולוחצות — לא הוזכרו ולא נשמע עליהם דבר. כל ששמענו הוא עצות לאומות העולם וכן דיבורים על הנצח ואל הנצח, על ההיסטוריה, על מקום בהיסטוריה ועל הרבה נסים, בעז־רת השם. ההווה, על מצוקותיו של כל איש ואיש, אינו חשוב, כנראה, בעיניה של ממשלה זו, אולי רק כמס־שפתיים פה ושם מפי כמה מחבריה.

וכך אנחנו עדים איך נהרסת תוך שנתיים התשתית שנבנתה בארץ הזאת בעמל רב על-ידי אנשים שהגיעו לכאן ממאה ושתים מדינות ולמדו כאן לעבוד ולמדו כאן ליצור והקימו כאן חקלאות והקימו כאן תעשייה. אותה תשתית שנבנתה שלבים שלבים הולכת ונהרסת ונעלמת, ודי לעבור ברחובות תל-אביב וברחובות ערים אחרות ולראות אנשים צעירים האצים לבורסה או העוסקים בבוטיקים ואינם עוסקים בעבודה יוצרת, כדי להיווכח איך הדברים נהרסים ואיך העבודה לא רק שאיננה ערך אלא אף הפכה למטבע שחוק שכבר איננו עובר לסוחר.

חברת כ"ח, ישיבה רכי"ג

— הצעת סיעות המערך, התנועה לשינוי ויומה והחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון להביע אי-אמון לממשלה בשל המדיניות הכלכלית —

בכנסת מוכחת גם בכך שבמחצית הדיון הזה אינו נוכח אף שר אחד ליד שולחן הממשלה. זהו יחס "הרצינות" שהממשלה הזאת מגלה לכנסת כאשר מציעים פה להביע אי-אמון על דבר חמור כל כך כמו זה שנפל במשק הישראלי.

שר האוצר התפלמס על ההיסטוריה וכמעט לא דיבר לגופם של דברים. דבר הגרוע אפילו מתכנית כלכלית רעה הוא העדר כל תכנית, אולטיידי ואיבוד המושכות. זהו המצב. העגלה מתדרדרת במדרון מ"אליה. הממשלה אינה מכוונת ובוודאי אינה מנחה. המשק מסתדר לו בלי הממשלה. כיום גשמת כלעג לרש ההבטחה שהושמעה רק לפני חודשיים, עם הגשת התקציב מעל במה זו, שהאינפלציה בשנה השובטפת תהיה נמוכה ב-10% מבשנה הקודמת. כבר בחודש הראשון של השנה הזאת הוכח ההיפך הגמור של הר דבר. אני רק מקווה שהתחזיות המדיניות על מדיניות השלום של הממשלה תהיינה אמינות יותר מן התחזיות הכלכליות שלה.

בממשלה מדברים על קיצוצים. יפה. אפילו גם אם כל הקיצוצים בתקציב יבוצעו — דבר שאני עדיין מפקפק בו לאור אכזבות בעבר — האם זוהי הבשורה להבראת המשק? לשינוי מבנה התעסוקה? להתמודדות עם בעיות היסוד?

בעולם הגדול נאבקים באינפלציה על-ידי יבוא מוגבר ועל-ידי הצפת השוק במוצרים זולים. אך אז פוגעים, כמובן, במאזן התשלומים. אפשר ללכת בדרך הפוכה: לשמור על מאזן התשלומים ולהסתכן באינפלציה גוברת. הממשלה שלנו "הצליחה" לאבד יתרון כלכלי של כל דרך שהיא ולהשיג את שתי הרעות שבשתי הדרכים: גם הגדלת הגרעון שבמאזן התשלומים וגם העמקת האינפלציה. האמצעים שהממשלה נטתה, וגם אלה שהיא אמורה לנקוט, הם דיילטאנטיים, מאוחרים והססניים. אילו היתה הממשלה מתייצבת למסע של הבראת הכלכלה בראשית השנה, כאשר גורמים ציבוריים אחרים קראו לכך — "להכות את האינפלציה" — ניתן היה אז להשיג דברים חשובים באותם אמצעים עצמם שהממשלה מדברת עליהם. ההסתדרות, היצרנים והסוחרים היו אז מוכנים לכך. רק הממשלה עמדה לה מהצד. היום היא מוכנה כבר, לדבריה, למה שנמנעה ממנו אז. אך את המערכה הפסיכולוגית ה-ממשלה כבר הפסידה.

הממשלה גייסה סכומי עתק, מיליארדים של דולרים ועשרות מיליארדים של לירות, באמיסיות ב"הלוואות ובמענקים. אבל כל זה לא סייע לה ולא שימש לה לבניית תשתית ולהבראת המשק אלא נאכל על-ידי צריכה וללנית ועל-ידי תשלום משכורות לעובדים שאין צורך בהם.

הממשלה הקודמת השיגה במאמץ רב ולאחר משא ומתן קשה את הסכמתה של ההסתדרות והסכמתו של ציבור העובדים להסתפק בתוספת יוקר ב-70% מעליות מדד המחירים. הממשלה הזאת כבר ביוזמה את ההישג הזה של הממשלה הקודמת, כי הרי לא יהיה אפשר עוד להציע לעובדים שיסתפקו בכך. נזכרח לעבור לתוספת יוקר של 100%, ולא — בשנה הבאה תהיה התוספת 70% מ-70%, כלומר מחצית ההתייקרות בלבד. זה

רב שילנסקי (הליכוד):

מתי אמר ראש הממשלה שאלוהים בחי אותו ל-שלטון?

שלמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

אנשים כמו מלכת אנגליה והצאר ניקולאי מדברים בלשון רבים. אלוהים לשלטון בחרנו — הוא המיד מדבר בלשון רבים.

רב שילנסקי (הליכוד):

זו שוב התחמקות. זה לא יפה.

שלמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

חברי הכנסת שילנסקי, אתה ביחסי הידברות עם ראש הממשלה. אני מציעה לך: תבקש ממנו פרטים מתי בדיוק זה נאמר.

הממשלה רוצה לשלוט ולהיטיב עם העם.

רב שילנסקי (הליכוד):

אם יש לך אומץ-ציבורי היסוגי מהדברים האלה, היות שאני בטוח שמעולם ראש הממשלה לא אמר אותם.

הד"ר ח. גרופמן:

אמרת את זה כבר פעמים מספר, חברי הכנסת דב שילנסקי.

שלמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

בפרוטוקול גרשם שחברי הכנסת שילנסקי אומר ש"ראש הממשלה לא אמר כי אלוהים לשלטון בחרו, וכל מה שפורסם בעתונות ובספרי ההיסטוריה צריך יהיה לתקן מעשיו ואילך.

רוני מילוא (הליכוד):

וגם אם אמר את זה, הוכח שזה נכון.

שלמית אלוני (תנועה לזכויות האזרח):

הו, זה אפילו נכון.

ובכן, חבל שאלוהים לא עוזר לו להכין תכנית כלכלית, כי כדי להכין תכנית כלכלית, לא די לומר שמיטיבים עם העם אלא יש צורך באומץ-לב ויש צורך להראות דוגמה ולתבוע מהציבור. כאשר תובעים מהציבור דברים לא פופולאריים צריך קודם להראות דוגמה ולהתוות דרך ולעשות כמה דברים, וכל עוד אין רואים את הדוגמה ואת הדרך, וכל עוד אנחנו רואים את ההתמטטות, ונשארת הפילוסופיה של השותף הגדול, יושב-ראש ועדת הכספים, שמי שקרוב לצלחת מקבל — וכאן שמענו על האדון גאון, המלוות הקבוע של ראש הממשלה, ועוד כמה כאלה — אין מקום להביע אומון לממשלה הזאת, ודאי לא מצד אלה שלא חל עליהם הסכם קואליציוני.

אני מצטרפת בשמי ובשם חברי להבעת אי-האמון.

הד"ר ח. גרופמן:

רשות הדיבור לחברי הכנסת האזרח, ואחריו — לחברי הכנסת יגורי.

נרעון האזרחי (המפלגה הליברלית העצמאית):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, הדיון היה לשיחת חרישים. אטימותה של הממשלה לגבי מה שנאמר

— הצעת סיעות המערך, התנועה לשינוי יוזמה והחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון להביע אי-אמון לממשלה בשל המדיניות הכלכלית —

יוסי שריד (המערך):

הסיכון הכי גדול הוא הדיבור הזה.

אסף יגורי (יעד):

הסכנה הגדולה ביותר לא יכולה להיות גדולה יותר ממה שאתה מהווה פה בכנסת ובציבור הישראלי. לכן אל תטיח אחד לא אחד.

יש חרדה גדולה לגבי כושר הביצוע. התכנית כפי שהוצגה היום או הונחה על שולחן הממשלה — ואני מתייחס לתכנית המשק הלאומי אפריל 1979, היערכות לשלום — היא בהחלט תכנית שיש בה גם ברכה. אי-אפשר רק לתקוף אתה. השאלה היא באשר ליכולת הביצוע. כיוון שאינני מאמין ביכולת הביצוע של הממשלה הזאת אביע בכנסת אי-אמון לממשלה; לממשלה ולצוות הכלכלי שלה.

גברתי היושבת-ראש, ממשלת הליכוד ביבוצה סיכוי: ביבוצה אשראי חד-פעמי לחילופי שלטון. היא יכולה לייצור קריאה אחרת — לעבודה יצרנית למטיבאציה, להגברת היצוא, לתוספת מאמץ. מבחינה זו החרושושנו; ביבוצנו זמן. יש מי שאומר היום שהאינפלציה היא ביטוי למה שנגרם כתוצאה מהסכמי השלום. אין לי הסכמי השלום והישיג השלום, אם יהיה, ולאיןפלציה דבר. התבשרנו שיהיו לעם ישראל טקסים נוספים, וזאת לזכרם של הרצל, ז'בוטינסקי וויצמן בנוסף על יום-הזכרון לדוד בן-גוריון. האם זה מסימני האינפלציה או אותות התקופה? במקום התמודדות כלכלית וחברתית, במקום התמודדות עם בעיות כלכלה וחברה, גותנים לחם ושעשועים. האם אלה ימי פומפיה ה-אחרונים? — יש מי ששואל ברחובות.

התכנית, יש בה בהחלט חיוב, כי היא חושפת לראשונה מציאות, היא נפרדת מאשליית, היא מציבה מגמות ומביאה תחזיות. השאלה היא מי יבצע אותה, האם יש צוות הזה סיכוי ודרך להגשים אותה. ומאחר שאינני מאמין בכך אביע אי-אמון לממשלה בעניין תכנית זו. וזאת משום שניצבת בכל חומרתה השאלה מתי יהיה אור בקצה המנהרה, מה יהיה היקף, מתי יהיה חידוש הצמיחה הכלכלית, צימצום האינפלציה, הקטנת החוב הלאומי ושיפור היחס בין השירותים לבין הענפים היצרניים. צימצום סיכויי היצוא בגלל העלויות במשק, ביטול המוטיבאציה לעבוד ולייצר, אלה מהווים סכנה.

אני רוצה לסיים את דברי בפיסקה המתייחסת לשיקול החברתי. אין בתכנית הזאת התחשבות שוות ערך בצדק הסוציאלי והחברתי במדינת ישראל, ונדמה לי שלא נעשה חישוב, בצד החישוב הכלכלי הזה, לטווח של חמש-שש השנים הקרובות. וזאת גם מ' בחינת דיור, גם מבחינת מצוקה מחרידה, שכולנו מודעים לה ומוכנים, כביכול, לפחות במסגרת שפתיים, להתמודד אתה, אבל לא כאשר יש 135% עלייה במחירי הדיור, כאשר הצריכה הפרטית גדלה ב-8% והתוצר הלאומי ב-6% ואנחנו אוכלים את הרזרבות והקרן.

לסיים, מצאתי קטע בן שתי שורות משל משורר אלמוני בשכונה עוובה בירושלים, ובו כתוב: "איך כל ההבטחות, איך כל הדיבורים, איך כל המעשים — הפכו בן-לילה 'חירטוטים'?"

אינו בא בחשבון. יש גם הכרח להצמיד למדד את כל טולם מס ההכנסה. שוב יהיה זה ביבוצו של הישג הממשלות הקודמות ובעיקר של המלצות ועדת בן-שחר. הממשלה עשתה צעד משקי נועז אחד: המהפך הכלכלי. אבל ההגיון המשקי חייב אז שורת צעדי לוואי מרסנים שבלעדיהם היוניק הזה מוכרח היה להוביל לשוקת שבורה. צעדים אלה לא ננקטו. מלבד צעד יחיד זה של ליבראליזאציה, שלא בוצע כראוי, ולכן שכרו יצא בהפסדו, נקטה הממשלה חצאי אמצעים, פעלה בהיסוס, באיחור ובשגירה.

מותר היה לצפות שלפחות כעת תבוא מדיניות לא שיגרנית ויופעלו אמצעים כלכליים ויציבים מן הרגיל, לרבות צעדים מוניטאריים, כמו החלפה יעילה של המטבע, כדי להכריח את ההון השחור לעלות ולצוץ על פני השטח. הממשלה אינה נוקטת גם כל צעד כזה. בכך היא ממשיכה באותה-היד השיגרנית ש' הביאה אותנו עד הלום. מן ההכרח להביע לה אי-אמון.

היז'ר ח. גרופמן:

רשות הדיבור לחברת-הכנסת יגורי, בשם סיעת יעד, ואחריי — לחברת-הכנסת משה שמיר.

אסף יגורי (יעד):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, יש כאן ויכוח כלכלי בקשר להצעת אי-אמון לממשלה. בצדו של הוויכוח הכלכלי עולה גם ויכוח היסטורי, שואלים מי אשם. מחפשים את האשם לכלכלת ישראל ולמצבה של מדינת ישראל. אותנו, כציבור הנבחר על-ידי העם, מעניין לדעת מי מסוגל לשנות את המצב ולא לחפש כתובות ולחפש אשמים; ועוד יותר — האם יש מי שמוכן ומי שידע כיצד לשנות את המצב. במקום זה מתברר כי יש בריחה למה שיותר נוח. במקום לה-תמודד עם המציאות, במקום להיאבק על העתיד, מבשרים לנו: "העסקים כרגיל", "העסקים כרגיל" בבורסה, "העסקים כרגיל בממשלה", "העסקים כרגיל" גם בכנסת. האחד מנגח את השני, האחד מתיימר לקטוף יותר פירות מן השני — על חשבון מי ועד מתי?

כאשר אני יושב כאן ומרהר מה בעצם חושב לו האזרח על הדיון הזה היום כאן בכנסת, מה תמורה, מה תשובה, יש לו, לעתיד, לעתיד ילדיו לעתיד ה-מדינה, אני חרד, משום שיכול לבוא הדור הצעיר ב-מדינה ולנפנף את התכניות החדשות והישגות עם המבצעים גם יחד. עלולה לטוץ את המדינה קריאה להתנקות מהפוליטיקאים ומהפוליטיקה כפי שהיא מת-בטאת בדמותה כאן היום. אני חרד לכך ואני מציע שגם חברת-הכנסת יוסי שריד יהיה חרד לכך, מפני

— — —

יוסי שריד (המערך):

עד אז כבר לא תהיה ד"ש.

אסף יגורי (יעד):

לא הבעיה של ד"ש צריכה להטריד אותך, חברת-הכנסת יוסי שריד — כמו שלא חייבה משיכונים שנבנו לקליטת עלייה — אלא מה התשובות הנכונות היום ל-ארץ. זה צריך להתמיד אותך ולא כותרות של עתון המחר וגם לא של עתון המחרתיים.

חוברת כ"ח, ישיבה רכ"ג

— הצעת סיעות המערך, התנועה לשינוי ויזמה והחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון להביע אי-אמון לממשלה בשל המדיניות הכלכלית —

מלחמות-המגן של ישראל תתחיל הנסיגה הגדולה, נסיגת החרפה מן ההישגים האלה — או הקאטאסטרופה המשקית הקרויה "מהפך" והמחסלת את שארית עצ- מאותה הכלכלית של המדינה. האמת היא כי אין לי הפריד בין שתי הקאטאסטרופות האלה. שתיהן גובעות מאותו מקור: ממשלת כשל וכזב, שריכוז בתוך שתי שנות שלטון את כל הרעות החולות שהכרנו בעבר רק במנות חלקיות. זו ממשלה חסרת אחריות לחלוטין. אין לה רעיון ואין לה אפילו נאמנות לסיסמאות, ש- קוראים סיסמאות ריקות. אפילו לצליצול הריק של ה- סיסמאות האלה אין לה נאמנות. תכנון ומחשבה אינם קיימים בממשלה זו ובמשרדה. אילתור, חובבנות, רשלנות מאפיינים אותה בכל שטחי פעולתה. ההבדל היחיד בין ראש הממשלה ובין שר האוצר הוא בכך שראש הממשלה מכסה את ערותו מחדלי וחרפת כשלו- נתיו בשטף של דיבורי-סרק מגופחים; ואילו שר האוצר אינו מסוגל אפילו לכסות את ערותו. אפילו להעמיד פנים ולגבב דיבורים אין הוא מסוגל והריוו- מגיב על הדין החיוני הזה בכמה אמירות קלושות.

בכלכלה, כמו במדיניות החוץ והבטחון ובמהלכי הכניעה לתכתובי קארטר-סאדאט, יש לממשלה הזאת מת- כון אחד לכל משבר ולכל קושי: למכור עוד חלקה מעתידנו, לוותר עוד ויותר על עצמאותנו, להתרפס עוד התרפסות בפני כל תקיף מחוץ או מבית — ו- בלבד להשיג "פסק זמן", לדחות את ההתמודדות, ל- הסתיר את האמת, לטייח טיח תפל על פני העובדות ולצפות לחסד העוורון והסינוור של דעת-הקהל.

נסיגה של ממשלת הליכוד לבגוד בציונות, ל- הפקיר את אדמת ארץ-ישראל, למכור את עצמאותנו וקוממיותנו — כדי להשיג הישגים של העולם הזה: רווחה, חיים טובים, עזרת ידידים, חוסן כלכלי, אושר ועושר עלי אדמות — נסיון בהול זה טפח על פני הממשלה. שתיים-עשרה שנה אחרי מלחמת ששת הימים, ימים ספורים לפני התחלת מיבצע הנסיגה הגדולה, מתברר כי אין פרי לכל המאמץ המגופח הזה, כי קורה בדיוק להיפך: מן הנורמאליזאציה לא יישאר דבר, הדרך לשלום חסומה, האוטונומיה מתנדנדת בין בדיחה עצובה לטראגדיה מטופפת — ונסיגת צה"ל מסיני והיערכותו מחדש מתגלות, נוסף על כך, כי אסון לאומי, בטחוני, מדיני. הן מתגלות גם כאסון משקי ללא תקדים, כמילכוד של אבדן עצמאותנו הבטחונית והכלכלית.

פרצוף השלום המזויף של בגין נחשף בהתמוטטות מדיניותו של ארליך. אלה הם אחים צמודים וכלים שלובים: חולשה כלכלית זוהרת, התפוררות משק הכספים הישראלי, חורבן יחסי העבודה ומאמצי העבודה והייצור, הכרח להטיל גזירות על הציבור, הפסקת פיתות החקלאות והתעשייה, קיצוץ בחינוך ובשירותי החברה, ובמלה אחת: נסיגה כלכלית בסמוך לנסיגה הבטחונית והמדינית כתוצאה ממנה.

סילוקה של ממשלת בגין הוא היום צו לאומי, הכ- רח של הצלת הגוף והנפש. ואם בלב מישהו מתעוררת רתמנות על אלה שטרנו שלושים שנה להגיע לשלטון, אני מציע שניתן לממשלת בגין מין "דיסני-לנד" קטן, שם יהיו צעצועי תופים, וצעצועי דגלים, וצעצועי חיי-

היזר. ח. גרופמן:

רשות הדיבור לחברת-הכנסת משה שמיר, אחרון הנואמים בדיון זה.

משה שמיר:

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אנו דנים בנושא קשה, במצב קשה של משבר כלכלי גובר והור- לך, עד אל סף אסון. והנה כאן בכנסת אנו חווים בה- צגה של חבר-לצים, בהתכתשויות מילוליות, בהתנהגות פרחתית של ראש הממשלה עצמו, המפריע והראשי ל- יושבת-ראש, בכל אותה חגיגה של חוסר אחריות וחוסר רצינות המעוררת ממש הרגשת בושה. אכן המצב מחריד. לא דווקא בגלל זה שאין דירות — כבר גרו במדינת ישראל באהלים, ובארץ-ישראל התגוררו ב- צריפים — ולא משום שיש בעיות ויש קשיים כאלה או כאלה. המצב מחריד משום שעצם היסוד של הווייתנו הלאומית כגוף עצמאי יוצר ועובד, המקיים את עצמו, עומד בסכנה יותר מאשר אי פעם בעבר.

מה שמבחיל ומרגיז גם יחד באותו ביכר של יוכוחי חבר ליצים פארלאמנטארי הוא שהמערך, ציין שהוא מאשים את הליכוד שאין הוא טוב ממנו, ולליכוד אין טענה אלא זו: גם אתם סרחתם ובימיכם היה אותו דבר. את החרדה של אחריות לאומית לגופו של עניין אינך שומע.

מה זה חשוב מי האשם הראשון? לא יגובה שום שלטון בישראל, ושרשי הקלקלה הולכים אחורה עשרות שנים. המאבק הזה בין שלילה וחיוב, חולשה וכות, עריקה ותלוציות היה תמיד. אבל בשנים האחרונות גבר הסיטרא-אחרא — והליכוד קיבל על עצמו לתקן, לשפר, להחיש רפאות. איה תיקוני הליכוד? במקומם יש הרעה בכל שטח ובכל נושא ובכל עניין.

הליכוד, לפי דעתי, הוא ממשלת גולה —

מרדכי אלגרבלי (התנועה הדמוקרטית):

אתה מציע שממשלת המערך תחזור?

משה שמיר:

— — — היא גולה מאל-עריש, היא גולה מסיני, היא גיבורה בקהיר ועלובה בירושלים. זו ממשלה שאת רגעי הגדולה שלה היא חוגגת בבירות זרות, ואלינו היא שבה להשליך לנו מיני מרקחת של פירורי הצלחה והעמדת-פנים. ממשלה זו לכודה בשקרים של עצמה, תמוסה לאינפלוציה מכל הסוגים, לא רק כלכלית, ובעיקר באחרונה אינפלוציה של ריבוניות בישראל, אינפלוציה של שלטונות. בארץ-ישראל הקטנה הזאת תהיינה לנו בקרוב ארבע-חמש ממשלות, לפי המדיניות הנוכחית. תהיה ממשלת ישראל, יהיה הממשל הצבאי ש- נסוג, כנראה לתלי-אביב, תהיה המועצה המינהלית של הפלשתינאים, ויהיו המועצות המקומיות היהודיות ב- שטחים, ותהיה הוועדה הישראלית-מצרית-ירדנית-אמ- ריקנית. וממשלת ישראל עצמה — בגולה.

גברתי היושבת-ראש, מה נטפלו לארליך? הרי ארליך הוא הבגין של הכלכלה. אין לדעת איזו משתי הקאטאסטרופות מסוכנת יותר לקיומה של מדינת ישראל, האם הקאטאסטרופה המדינית-בטחונית הקרויה "שלום", המחסלת את הישגי מלחמת ששת-הימים, כאשר דווקא בשבוע של מלאת 12 שנים למסוארת ולצודקת ב-

— הצעת סיעות המערך, התנועה לשינוי יוזמה והחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון להביע אי-אמון לממשלה בשל המדיניות הכלכלית; הצעה לסדר-היום —

ה צ ב ע ה

בעד הצעת סיעות המערך, התנועה לשינוי יוזמה ותחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון להביע אי-אמון לממשלה בשל המדיניות הכלכלית

44 —

52 —

נגד
הצעת סיעות המערך, התנועה לשינוי יוזמה ותחזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון להביע אי-אמון לממשלה בשל המדיניות הכלכלית לא נתקבלה.

לים, ויהיו שם בובות של קארטר וסאדאת שאפשר יהיה להתחבק אתן שלוש פעמים ביום, ובית-דפוס קטן ל-כסף, ואפשר יהיה להדפיס שם כסף, וכנסת שאפשר יהיה שם להפריע תמיד ליושב-ראש. ויהיו מאושרים להם בדיסנילנד, אבל לא על חשבוננו. אל תעשו דיסנילנד ממדינת ישראל.

הי"ד ח. גרופמן:

חברי הכנסת, הדיון תם. אנחנו עוברים להצבעה. אני מבקשת מאת חברי הכנסת אמרי רון ודב שילנסקי למנות את הקולות בהצבעה.

ג. הצעה לסדר-היום

בטחון היהודים בישובים ובדרכים אליהם ביהודה ובשומרון

הי"ד ח. גרופמן:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: הצעות לסדר-היום של חברי הכנסת. נשמע הצעה לסדר-היום של חברי הכנסת חיים דרוקמן, בנושא: "בטחון היהודים בישובים ובדרכים אליהם ביהודה ובשומרון".

חיים דרוקמן (חזית דתית לאומית):

גברתי היושב-ראש, כנסת נכבדה, לפני שבוע ב-שעות הבוקר יצאו מנוה-צוף שתי מכוניות עם נשים וילדים שעשו את דרכן לעבר ירושלים. כאשר הגיעו המכוניות לביר-ריות נתקלו במחסומים גדולים שכללו אנבים, ברזלים וגרוטאות. שם נרגמו המכוניות באבנים עלי-יד המון מבוגרים ונוער אשר עמדו בצד המחסומים. פנס מכונית נשבר והילדים בני שתיים ושלוש שנים נכנסו לבהלה. המכוניות חזרו לנוה-צוף. משם התקשרו לממשל, אשר הודיע כי ישלח מיד צבא למקום. כיו-נתיים חזרו אנשי נוה-צוף מתגוברים ופינו את המח-סומים. הצבא הגיע למקום כעבור יותר משעה.

אילו הייתה זאת תקרית חד-פעמית — למרות חומ-רתה, תחרשת. אולם זו, לצערי, תופעה שאסור להתעלם ממנה, כי מדובר בפיקוח-נפש אמיתי של אנשים, נשים וטף. אין חולק על העובדה הברוכה כי צה"ל על-שלו-חותיו השונות מופקד על הבטחון ביהודה ובשומרון כמו שהוא מופקד על הבטחון במדינת ישראל כולה. אולם ביהודה ובשומרון יש בעיות בטחון מיוחדות, בייחוד בדרכים. ומדי פעם חיי יהודים נתונים בסכנת חיים ממשית. זאת עובדה שאסור להתכחש לה. אין לי ספק כי מערכת הבטחון משתדלת להתמודד עם בעיות אלה ומנסה להתגבר עליהן. ודווקא בשל כך אני מעלה את הצעתי זאת לסדר-היום, על-מנת שתמצא הדרך ההולמת ביותר לפתרון בעיה חמורה זו.

גברתי היושב-ראש, חמורה מאין-כמותה היא המ-ציאות המכאיבה של העמדה מעוותת ומסולפת של בעיה זו באמצעי התקשורת ובעתונות. אי-אפשר שלא לתגוע למסקנה שיש כאן יד זדונית אשר בכוונה-תחילה צובעת את העובדות באופן שהאור והצל מתחלקים ב-צורה מגמתית ביותר, האור לצד הפורעים הערבים וה-צל לצד המתגוננים היהודים.

הנה למחרת התקרית של נווה-צוף, שהוכרתי ברא-שית דברי, מדווח עליה עתון "על המשמר" כאשר הכו-

תרת היא: "המתנחלים יורים שוב". הנה כי כן התגלתה הבעיה האמיתית. המתנחלים הפורעים יורים שוב על ערבים שלווים. האין זאת הסתה זדונית ומרושעת נגד יהודים שהיו בסכנת חיים והגנו על נשיהם וטפם בפני פורעים? למרבה הכאב והצער "על המשמר" איננו היתיד אשר מדווח כך. ברוח זהה כתב גם דני רובינ-שטיין ב"דבר", הצטיין בסירת מאמרי שיטנה בנאש-זה יהודה ליטני ב"הארץ", ובכיוון דומה דיווחו גם בראדיו ובטלוויזיה. כל אימת שמתיישבים יהודים נקלעים למחסומים ונגרמים באבנים, כאשר הם נתונים בסכנת נפשות ממש, ומשתמשים בנשק המגן אשר ברשותם כדי להברית את הפורעים ולהציל את נפשם ונפש נשי-הם וילדיהם, מדווחים עתונים מסויימים וכן "קול יש-ראל" שמתנחלים יהודים פתחו באש, נהגו שלא כחוק בלקחם את החוק לידיהם והצבא מחפש אחרי העבר-יינים הנמלטים על-מנת לחקור אותם ולקחת מהם את נשקם. האין דיווחים אלה משרתים את האויב ומגבירים את פגיעותיו ביהודים? האם משום שמדובר ביהודים שחזרו להתיישב בנחלת אבות "מצווה" להעליל עליהם, להשמיץ אותם ולהשחיר את דמותם?

מעניין כיצד היו נוהגים יפי-נפש אלה במצבים דו-מיים. הפורעים הערבים אינם מבחינים בין יהודים ליהו-דים. כיצד היו הם נוהגים בעמדם מול אספסוף מתפרע ומיידיה אבנים? לשם מה ניתן נשק המגן אם לא להגנה עצמית? וזהו האלף-בית של המוסר היהודי: "הבא לתורגן השכם להורגו".

אני מתקומם כל-כולי נגד העיוות הודוני והמרושע הזה, ההופך את הפורעים התוקפים לאנשים הגונים וא-פילו לקרבנות, ואת המתגוננים הרוצים להציל את חייהם על-ידי עצם הפגנת העובדה שיש בידיהם נשק — לאשמים ולמפירי חוק. אסור להשלים עם אווירת ההסתה הזאת.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

כמה מתנחלים נפצעו עד עכשיו? אף לא מתנחל אחד נפגע עד היום הזה.

חיים דרוקמן (חזית דתית לאומית):

אתה שקרן, אתה שקרן.

אורי אבנרי (מחנה שלי):

אתה לא קרוב לאמת.

חוברת כ"ח, ישיבה רכ"ג
— הצעה לסדר-היום —

בעבר, עושים כיום וכן יעשו בעתיד כל שניתן לשמירת הסדר הציבורי ולמניעת פגיעה באזרחים יהודים ואזרחים ערבים. גם אם קורה שפעולת פיגוע חבלנית אי פעולה עוינת אחרת אינה מסכלת מראש, ננקטים מלוא המאמצים עלימנת להביא עבריינים לדין ולהרתיע מפירי חוק. עם זאת עלי לציין כי, למרבה הצער, הפרות הסדר עלידי יהודים ביהודה ובשומרון מחייבות אף הן את ריתוקם של כוחות הבטחון לשם שמירה על הסדר הציבורי. במצב הבטחון השוטף, הן בתחומי מה שהיה קרוי הקו הירוק והן מעבר לקו זה, חלות מומן לזמן תנודות במצב הפעילות העוינת. אין דבר זה נובע מהפחתת הערנות — — —

משה שמיר :

הוא נובע מתכנית השלום, כביכול, של ראש הממשלה. האוטונומיה היא מערכת של הסתה נגד יהודים. היא מעוררת בהם את המחשבה שהגיע הזמן "לעלות" על עם ישראל.

מאיר פעיל (מחנה שלי) :

חבר-הכנסת שמיר תפס טראומה גלותית — עולים על עם ישראל.

סגן שר הבטחון מ. צפורי :

ברצוני להגיד לחבר-הכנסת שמיר, שאם ישנם כאלה המסיתים נגד הסדר ונגד מוסדות הממשלה, חבר-הכנסת שמיר הוא אחד מהם ובדוודאי איננו תורם לכוחות הבטחון לשמור על הסדר.

משה שמיר :

אינך יודע מה אתה אומר ברגע זה.

סגן שר הבטחון מ. צפורי :

אין הדבר נובע מהפחתת הערנות של כוחות הבטחון. נהפוך הוא : כוחות הבטחון נוקטים, חדשים לבקרים, אמצעים עלימנת להפר כל מזימה ולסכל ככל האפשר מראש כל כוונה להפר את החוק והסדר. כוחות הבטחון לא יחסכו כל מאמץ כדי לתבטיח בטחון מלא ליהודים ביהודה ובשומרון, לרבות חופש ובטחון בתנועה בדרכי יהודה ושומרון. יכול אני להצהיר מעל במה זו כי ימי המאורעות חלפו לבלי שוב ואין כל כוונה להשלים עם תופעות מהסוג הזכור לנו מתקופות אלה. בכוחם של צה"ל ויתר זרועות הבטחון לדכא תופעות של אלימות והפרת סדר וחוקה על כוחות הבטחון שימצאו את המענה הנאות לכל גילוי של איום ואלימות כנגד שלום הציבור, על כל חלקיו.

כדי להוכיח עד כמה דברים אלו על מצב הבטחון ב"יהודה ובשומרון" הם חסרי שחר — ויש הרבה דברים לפרט שלא הייתי רוצה לפרט אותם מעל במה זו ונפרט אותם במקום הראוי — אני מציע להעביר הצעה זו לוועדת החוק והבטחון ושם נציג את כל העובדות, על הסדר והבטחון ביהודה ובשומרון ועל מפיריו.

הח"ר ח. גרופמן :

רשות להצעה לחבר-הכנסת פעיל.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון) :
מדוע אינך מגנה את הרציחות בתלחול והפגיעות בביריות ?

חיים דרוקמן (חזית דתית לאומית) :
לא אתווכח עם עורך "העולם הזה".

מאיר פעיל (מחנה שלי) :

כמה מתנחלים יהודים נפגעו ?

רב שילנסקי (הליכוד) :

כואב להם הלב שמתנחלים יהודים לא נפגעו. ראוי תם דבר כזה ?

חיים דרוקמן (חזית דתית לאומית) :

אסור להשלים עם אווירת ההסתה הזאת. יש להוקיע אותה ולעקור אותה מחיינו.

גברתי היושבת-ראש, לאחרונה גברו ההתפרעויות מצד ערבים כנגד יהודים ביהודה ובשומרון. לא מזמן נרגם קצין צה"ל באבנים ורכבו הוצת ליד בית-לחם. רק לפני כשבוע ימים התנפלו על חייל צה"ל שהיה בשמירה בבית-לחם, היכו אותו קשה מאוד ופצעו אותו בסכני גילוח. ומתריבים הקמת מחסומים ויידוי אבנים על רכב יהודי ונוסעיו. על בשרי חזיתי זאת ביום-העצמאות האחרון. כשנסעתי בשומרון הוזזתי אותי חייל שלנו לסגור את חלונות הרכב כי הערבים רוגמים באבנים, ואכן קודם לכן, באותו כביש, נפצע בני מאבן שחדרה דרך חלון של אוטובוס.

לא ייתכן שבדרכי יהודה ושומרון תהיה איוו שהיא סכנה ליהודים לנוע בכל שעות היום והלילה. יתר-על-כן, אסור שתהיה מציאות אשר בה נוסעים יהודים בדרכי יהודה ובשומרון כשחדרה ממלאת את לבם. לא נסכים בשום פנים כי במדינת ישראל הריבונית נחזור למצב שהיה בימי המאורעות או בימי מלחמת העצמאות. אסור להשלים אפילו עם מציאות דומה. אין להעלות על הדעת שיוקמו מחסומים בפני יהודים ויומ"ט עלילים ברד של אבנים ותהיינה אפילו פציעות, ולא תהיה על כך תגובה כזאת מצד כוחות הבטחון אשר תמנע הישגותם של מקרים נפשעים כאלה.

על כוחות הבטחון להיכנס לעווב הקורה בעניין חמר זה כדי לעקור מציאות כזאת בכל צרה שהיא. יש להבטיח בטחון מלא ליהודים ביהודה ובשומרון ונסיעה חפשית ללא פחד וללא חרדה בדרכים המובילות אליהן.

הח"ר ח. גרופמן :

רשות דיבר לסגן שר הבטחון, לתשבה.

סגן שר הבטחון מ. צפורי :

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, ההצעה שהונחה על שולחן הכנסת, אין לה בסיס. מצב הבטחון של ה"אוקלוסיה היהודית והערבית ביהודה ובשומרון, כביתר השטחים, אינו נחות — אם ננקוט לשון המעטה — מזה השורר ביתר חלקי ארץ-ישראל.

כוחות הבטחון הפועלים ביהודה ובשומרון עשו בע-

בר — —

חיים דרוקמן (חזית דתית לאומית) :

מה מצב הבטחון ביתר חלקי ארץ-ישראל ?

סגן שר הבטחון מ. צפורי :

— כוחות הבטחון הפועלים ביהודה ושומרון עשו

משה שמיר :

משום שהם פורעים וצריך לבלום את הפרעות.

מאיר פעיל (מחנה שלי) :

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אילו סגן שר הבטחון היה ממשיך בהגיון של דבריו היה צריך לסיים ולומר: לכן אני מציע להסיר את הצעתו של חבר-הכנסת הרב חיים דרוקמן מסדר-היום של הכנסת.

זרח ורהפטינג (חזית דתית לאומית) :

ואתה היית מציע להעביר לוועדה.

מאיר פעיל (מחנה שלי) :

זה נדמה לך, חברי-הכנסת ורהפטינג. מה שאמרת עכשיו זה חלומות באספמיה.

(חברי-הכנסת ד. שילנסקי קורא קריאת-ביניים)

חלק מהדברים שיגיד סגן שר הבטחון בוועדה, אגיד פה. התופעה החמורה ביותר המתרחשת בימים אלה בגדה המערבית היא השתוללות חסרת-רסן דווקא של אנשי גוש-אמונים ואנשי ארץ-ישראל השלמה. מי כרת גפנים בקריית-ארבע? אילו פורעים כרתו גפנים בקריית-ארבע? מי פלש, מי פולש ומי אומי שיפלוש לבניינים בחברון הערבית?

משה שמיר :

אלה בניינים של יהודים.

מאיר פעיל (מחנה שלי) :

מי פלש בניגוד להוראות הממשל הצבאי לבניינים בחברון הערבית?

משה שמיר :

לא יהיה "יודנראט" בחברון. מותר ליהודים להיות בכל מקום. אתה מצדיק השקפת-העולם הגורסת שלהיות יהודי זה פשע.

מאיר פעיל (מחנה שלי) :

אני מצדיק את ההשקפה האומרת שצריך לזרוק את אלה שפלשו לבניין "הדסה" זרוק היטב.

משה שמיר :

יש לך שותף, ראש הממשלה.

מאיר פעיל (מחנה שלי) :

מדוע אינו זורק? מי כרת גפנים בקריית-ארבע? אילו פוגרום-שצ'יקים? מי ירה והרג שני ילדים ערבים בחלחול, ועדיין לא הועמד לדין? מי פצע נער ערבי בביר-זית ועדיין לא הועמד לדין? אנשים אלה, אנשי ארץ-ישראל השלמה ואנשי גוש-אמונים —

משה שמיר :

אתה מעליל עלילות.

חיים דרוקמן (חזית דתית לאומית) :
תתבייש.

מאיר פעיל (מחנה שלי) :

אני מודה שאני מתבייש כיהודי, כציוני וכישראלי.

אני מתבייש, כי אנשים אלה מחרפים החרפה גמורה את המצב בשטחים.

משימת בטחון היהודים והערבים בגדה וברצועה בימים אלה, כל עוד קיים הממשל הצבאי, מוטלת על צה"ל. וסגן שר הבטחון אמר זאת בגלוי. כדי לבצע משימה זו בהצלחה, יש — — —

משה שמיר :

אמור מה דעתך על כך שצה"ל שם — קלגסים, מדכאים — — —

מאיר פעיל (מחנה שלי) :

זה אתה אומר, לא אני. אצלך העולם בנוי מפורעים ומקלגסים, בצד אחד, וממסכנים המובלים לטבח ב" עבר השני.

משה שמיר :

זה העולם שלך.

מאיר פעיל (מחנה שלי) :

העולם שלי הרבה יותר רבגוני. כדי לבצע משימה זו בהצלחה, היום, יש לסלק מהגדה המערבית חלק מהפאנאטיים של גוש אמונים, שמא יגרמו להגברת שפיכות הדמים.

לפי דעתי יש, לכן, להסיר את הצעתו של חבר-הכנסת דרוקמן מסדר-היום.

משה שמיר :

בעבר דרשת שיסלקו את כולם, מדוע אתה דורש שיסלקו חלק?

הח"ר ח. גרוסמן :

חברי-הכנסת שמיר, עכשיו אתה מפריע ליושבת-ראש.

משה שמיר :

כשהיה ראש הממשלה לא אפריע לך.

הח"ר ח. גרוסמן :

חברי-הכנסת דרוקמן, אתה מסכים שהצעתך ת" עבר לוועדה?

חיים דרוקמן (חזית דתית לאומית) :
כן.

הח"ר ח. גרוסמן :

לפנינו שתי הצעות: האחת — שלא לכלול את הנושא בסדר-היום, והשנייה — להעביר את הנושא לוועדה. אני מעמידה להצבעה את שתי ההצעות, זו מול זו.

ה צ ב ע

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום — מיעוט

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והבטחון — רוב

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והבטחון נתקבלה.

ד. חוק מס מעסיקים (החזר מס בשל יצוא) (הוראת שעה).

תשל"ט—1979 *

(קריאה ראשונה)

אבקש מאת חברי הכנסת להעביר את הצעת חוק לוועדת הכספים, לשם הכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

היו"ר ח. גרדמן:

אנו עוברים לדיון. רשות הדיבור לחברי הכנסת פעיל, ואחרי — לחברי הכנסת טובי.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, לאחר הת- ייעצות בינינו, אני יכול לומר שאנו נצביע בעד ה- צעת החוק. אני רק רוצה להעיר שתי הערות: האחת סאראקאסטי והשנייה עניינית. ואחלל בסאראקאסטי, די מעניין לראות את ממשלת הליכוד, את סגן שר האוצר, שהוא ליבראל-שמרן — לפי תפיסתי — מחזירים מחדש את תמריצי היצוא.

סגן שר האוצר י. פלומין:

בפירוש לא.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

זה בסדר, לפי דעתי לאט לאט אתם מתחילים להתפכח ולהבין ששיטה זו טובה יותר מאשר השיטה של השוק החפשי.

סגן שר האוצר י. פלומין:

נבטל כל מס מעסיקים חוץ שנה-שנתיים.

מאיר פעיל (מחנה שלי):

אני גם מקווה שיהיה בכולנו הכוח והחכמה ל- בטל מס מעסיקים לגמרי, כי הוא מיותר, ולהגביר במקומו את מס ההכנסה הפרוגרסיבי על הכנסות גבוהות. זה הסאראקאס.

והערה עניינית: ואני אומר את הדברים כאן, במליאת הכנסת, כי אינני חבר בוועדת הכספים — היה טוב לעשות העדפה לטובה של תעשיינים וחקלאים לעומת מלונאים, כי לפי דעתי האתגר הניצב לפניהם הוא גדול יותר: יצוא, תחרות עם השוק האירופי המשותף, תובלה וכיוצא באלה. תאתגר של העוסקים במשק התיירות הוא הרבה יותר קטן. לכן אני מציע שתמצאו שיטה אשר על-פיה יינתן יתרון לתעשיינים ולחקלאים, שהם יצרנים, לעומת המלונאים. אינני מציע לבטל לגמרי החזר המס למלונאים. אבל כיוון שבשני המקרים הצעתם קריטריון של 20%, ייתכן שמן הראוי לקבוע קריטריון מרביץ יותר לחקלאות ולתעשייה, או מועד מקדם יותר של החזר המס.

אני מברך את סגן שר האוצר על שהודיע כי מס המעסיקים יבוטל בעוד כמה זמן. אני חושב שזה רעיון טוב. אני מציע לתפוס אותו במלה — להכניס את דבריו ל"דברי הכנסת" — ואני מקווה שתקבלו את העצה שאני מציע לכם בעניין הגברת מס ההכנסה

היו"ר ח. גרדמן:

אנו עוברים לסעיף האחרון בסדר-היום: הצעת חוק מס מעסיקים (החזר מס בשל יצוא) (הוראת שעה), תשל"ט—1979, המובא לקריאה ראשונה. את הצעת החוק יביא סגן שר האוצר מר פלומין.

סגן שר האוצר י. פלומין:

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, באוקטובר 1977 בוטלו כל תמריצי היצוא שהיו נהוגים עד אז ואשר, בדיעבד ניתן לומר, גרמו לקיומם של שערי חליפין רבים למטבע-חוץ ובכך גרמו לעיוותים רבים.

אני חייב לציין בסיפוק כי במרבית המקרים הס- תגלו התעשיינים למציאות החדשה של שערי חליפין משתנים בתנאי שוק חפשי. בשנת 1978 נשמרה פחות או יותר רמת הרווחיות ביצוא שהיתה בשנת 1977, וזאת לאחר עלייה משמעותית ברווחיות בשנים הקודמות. אמנם היו זעזועים קטנים במערכת השערים של מטבע- חוץ בחודשים האחרונים של שנת 1978 ובראשית 1979, אולם המערכת התייצבה לבסוף. לנוכח משימות הפי- תוח הגדולות העומדות לפנינו בשנים הקרובות אנו סוברים כי יש לאפשר לתעשיות היצוא עידוד נוסף ולהפלותן לטובה יחסית לתעשיות המייצרות לשוק המקומי, במגבלות של הסדרים בין-לאומיים.

אנו חווים עלייה בביקושים המקומיים, דבר ה- עלול למשוך תעשיות מייצור ליצוא לייצור לשוק ה- מקומי, ואנו שואפים לצמצם את הכדאיות של מגמה זו. יש לציין כי מס מעסיקים אינו קיים בארצות ה- מתחרות בנו בשוקי היצוא ולכן ביטול מס זה יצור תנאי תחרות שווים. על-פי הצעת החוק יהיו תעשיינים, חקלאים ובעלי בתי-מלון אשר לפחות 20% ממחזורם השנתי מקורו ביצוא זכאים להחזר מס מעסיקים ב- אופן יחסי לשיעור היצוא מתוך כלל מחזורם.

אנו מציעים בשלב זה את ההסדר כהוראת-שעה לגבי שנת המס 1978, ולשר האוצר תהיה זכות ל- הפעילו גם לגבי שנת המס 1979. בתום תקופה זו נוכל לבחון את מרבית האפקטיביות של ההסדר המוצע, גם לנוכח התפתחויות אחרות הצפויות במשק, ואז נחליט באיזו מידה אנו זקוקים להמשך קיומו של ה- הסדר.

ברצוני לציין נקודה נוספת, אדמיניסטרטיבית ב- מהותה, הכלולה בהצעת החוק. הטכניקה של התחשבות עם היצואן תהיה פשוטה. החזר המס יבוצע בדרך של ניכוי סכום ההחזר מסכום המס שהגישום חייב בו על-פי הוצ"ח שהגיש למס הכנסה. ההחזר מותנה, כמובן, בניהול ספרי חשבונות כחוק, ודי יהיה ב- אישור של רואה-חשבון כהנחה לגבי סכום ההחזר המגיע. דרך זו תואמת את מדיניותנו בדבר פישוט הליכים וצמצום ביורוקרטיה.

מדינות השכנות, כינון יחסי שלום צודק, הם הדרך להגברת היצוא ועידודו.

גם ממדי התיירות לארץ לא ייקבעו, בסופו של דבר, על-ידי פרס נוסף שהממשלה תעניק לבעלי בתי-המלון. פיתוח התיירות הוא גם פונקציה של המצב הפנימי בישראל, של יחסי ישראל עם שכנותיה, של קיום שלום, שלווה ובטחון. וזה לא יושג בדרך של המשך הכיבוש ומדיניות הסיפוח ושלילת זכותו של העם הערבי הפלשטינאי.

לכן אנו רואים בהצעת החוק צעד נוסף במדיניות הממשלה להעשרת היצואנים והיבואנים ובעלי ההון והבנקים. מדיניות זו היא המביאה את האינפלציה הדוהרת, את המשבר, את היוקר ופשיטת-הרגל הכלכלית. לכן אנו מציעים להחזיר את הצעת החוק לממשלה.

הד"ר ח. גרופמן:

רשות הדיבור לסגן שר האוצר, לתשובה.

סגן שר האוצר י. פלומין:

גברתי היושב-ראש, לא הייתי עולה לדוכן איל-מלא ניסו לייחס לנו כוונה שלא התכוונו. אני חוזר ומדגיש במפורש שאין לנו כל כוונה להחזיר, לא בדלת הראשית ולא בדלת האחורית, את תמריצי היצוא. אבל כשם שכל מדינה פוטרת ממס, למשל ממס ערך מוסף, את היצואנים שלה, כי היא חושבת שהם צריכים לה-התחרות בארצות היעד שלהם בתנאים שווים עם הי-יצור המקומי, חשבנו שאין זה הוגן להטיל על היצור-אנים שלנו מס מעסיקים, דבר שלא חל ברוב ארצות אירופה ובארצות אחרות שהן ארצות היעד של היצוא שלנו. התכוונו להעמיד את היצוא שלנו בתנאים שווים עם היצרנים המקומיים באותן ארצות שאליהן הם משגרים את סחורותיהם. מגמה זו עולה בקנה אחד עם כוונתנו לעודד מעבר עובדים משרותים לתעשייה, במיוחד לתעשייה ליצוא. על כן יש לראות בזה יותר הערת מח-סום או חסם המונע מעבר עובדים לייצור המיועד ליצוא. אין ליחס לזה כוונה להחזיר את שיטת התמרי-צים הפסילה, בכל דרך שהיא.

מצאתי לחובתי להעיר זאת כי הדברים נאמרו על-ידי שני חברי הכנסת, וטוב שהם יובחרו.

הד"ר ח. גרופמן:

אני מעמידה להצבעה את ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדת הכספים.

ה צ ב ע

ההצעה להעביר את הצעת חוק מס מעסיקים (החזר מס בשל יצוא) (הוראת-שעה), תשל"ט — 1979, לוועדת הכספים נתקבלה.

על בעלי רווחים גדולים. אני רואה בסיפוק את העובדה שאתם מתחילים להבין כי צריך להתחיל להפעיל תמריצים ליצוא.

הד"ר ח. גרופמן:

רשות הדיבור לנואם האחרון בדיון זה, חברי הכנסת טובי.

תופיק מצבי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון): כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, שר האוצר ב-תשובתו על הצעות אי-האמון שהושמעו היום לא אמר דבר, למעשה. הוא דיבר על העבר, על ההיסטוריה, אבל על מצב המשק החולה ועל האינפלציה, היוקר, הספקולאציה וההתעשרות מצד אחד והעוני מצד שני, על כל זה הוא פסח. אולם, בכל זאת, הוא התפאר בדבר אחד — בכך שביטל את התמריצים ליצואנים. ואז הוא אמר שבוה חסכנו שלושים מיליארד לירות.

והנה באה הממשלה ומציעה, בדרך עקיפה או לא עקיפה אבל היא מציעה, למעשה — החזרת תמריצי יצוא בצורה אחרת. מה מציעה הממשלה בהצעת החוק? שתעשיין או חקלאי המייצאים לפחות 20% מתוצרתם יקבלו חלק ממס המעסיקים. זה יכול גם על בעלי בתי-המלון ומאכסנים תיירים בהיקף של 20% מ-תפוסתם. פירוש הדבר שהממשלה החליטה למעשה על מענק ליצואנים, ואין זה חשוב אם זה חלק ממס המעסיקים או תשלום ישיר מקופת האוצר.

אנחנו היינו גם נגד התמריצים הקודמים בזמנה של הממשלה הקודמת, כי ראינו בזה תשלום-הנאה לא לעידוד היצוא אלא להגברת הרווחים של היצואנים. לכן התנגדנו בזמנו לתמריצים אלה ואנו מתנגדים להם גם היום. עידוד היצוא צריך להיעשות, לדעתנו, לא על-ידי מתן מתנות ומענקים. את הפרסים האלה הם ישל-שלו לכיסיהם, אך יצוא לא יצא מזה. עידוד היצוא יושג, לדעתנו, על-ידי העלאת רמתה וכשרה הטכנו-לוגי של התעשייה, על-ידי בעלי המפעלים והמשקיעים ועל-ידי עזרה ממשלתית באשראי, שלא צריך להיות אשראי של תשלום מענקים אלא אשראי מסחרי; על-ידי העלאת הכושר ורמת התפוקה באמצעות מודרני-זאציה, חידוש היצור, ולא על-ידי הגברת זיעתו של הפועל, כפי שהדבר הוא היום.

גידול היצוא תלוי בהרחבת קשריה המסחריים של ישראל ויצאתה ממעגל השוק המשותף, המציף את השווקים המקומיים בישראל והחוסם את הדרך ליצוא הישראלי, גם התעשייתי וגם החקלאי, על-ידי ההת-קשרות המחניקה הזאת. גידול היצוא תלוי בקשרית קשרים עם מדינות אסיה ואפריקה, קשרים שאינם מת-רחבים בגלל מדיניותה של הממשלה, המנוגדת לשלום במזרח-התיכון. גם שינוי יחסיה של ישראל עם ה-

הד"ר ח. גרופמן:

רשות להודעה ליושב-ראש ועדת הכנסת.

יצחק ברמן (יו"ר ועדת הכנסת):

גברתי היושב-ראש, חברי הכנסת, הריני מתכבד

חוברת כ"ח, ישיבה רכ"ג, כ"ד אייר תשל"ט (21 מאי 1979)
— הדעת יושב-ראש ועדת הכנסת —

ד"ר ח. גרוסמן :
חברי הכנסת, הישיבה הבאה מחר בשעה ארבע
אחרי-צהריים, ישיבה זו נעולה.

אורי אבנרי ויהודה אברמוביץ בנושא: "הסכנה ל-
יהודי איראן בעקבות הוצאתו להורג של ראש הקהילה
היהודית בטהרן". ועדת הכנסת בישיבתה היום החליטה
להעביר את הדיון בהצעות הנ"ל לוועדת העלייה ו-
הקליטה.

הישיבה ננעלה בשעה 20:09.